

Lukion suunta 2009

FOUNTAIN PARK
Web-based methods for proactive leadership

Tutkimuksen toteuttaminen

Miltä tuntuisi muuttaa juttuja?

Tervetuloa lukiolaistutkimukseen!

Suomen Lukilaisten Liitto toteuttaa syksyllä 2009 tutkimuksen lukiolaisten ajatuksista lukion kehittämisestä. Tähtäimessämme ovat niin opintojen sisältöön ja sujuvuuteen kuin opintojen ulkopuoliseen elämäänkin liittyvät lukiolaisten asiat.

Työ on juuri tällä hetkellä ajankohtainen. Lukilaisten liitto on mukana mm. Opetusministeriön työryhmässä, joka luo kehittämis ehdotukset suomalaiselle lukiojärjestelmälle. Tarvitsemme uutta tietoa opiskelijoiden näkemyksistä ja haasteista tämän päivän lukioissa.

Osallistumalla tähän tutkimukseen annat meille tärkeitä tietoja, joiden pohjalta pääsemme suoraan vaikuttamaan lukion tulevaisuuteen ja suuntaamme myös liiton omaa toimintaa lukiolaisten mielestä tärkeimpiin asioihin. Kysely on aukki 16.10. saakka.

Osallistujien kesken arvotaan iPod nano 8GB ja kaksi 100e lahjakorttia Stockmannille. Haastattelun lopuksi voit osallistua arvontaan ja tilata raportin tutkimuksesta sähköpostitse.

Kiitokset panoksestasi ja hauskaa lukuvuotta!

Ville Viranen
puheenjohtaja, Suomen Lukilaisten Liitto

- Tutkimus toteutettiin verkossa teemahaastattelun ja lomakekyselyn yhdistelmänä.
- Osallistujat kutsuttiin kiintiöittäin oppilaitosten kautta ja henkilökohtaisella sähköpostilla sekä Facebook-mainoksella.
- Aineiston keruu 30.9. – 16.10.

Osallistujien taustatiedot

- Lomakekyselyyn osallistui 2242 lukiolaista. Käytetyn ajan mediaani oli runsaat 13 minuuttia.
- Teemahaastatteluun osallistui 1476 lukiolaista. Käytetyn ajan mediaani oli runsaat 16 minuuttia.
- Teemahaastatteluun kerättiin vertailuaineistoa ammattikorkeakoulu- ja yliopisto- opiskelijoiden käsityksistä lukio-opiskelusta. Ammattikorkeakouluopiskelijoita osallistui 1394 ja yliopisto-opiskelijoita 2453.
- Kaikkiaan osallistujia oli 7565, joista oli 3718 lukiolaisia ja 3847 korkeakouluopiskelijoita.

Osallistujien taustatiedot / lukiolaisten lomakekysely

Ikäni		
16-17	1500	67 %
18-19	718	32 %
20 tai yli	7	0 %
En halua vastata	17	1 %
Olen		
Nainen	1577	70 %
Mies	653	29 %
En halua vastata	12	1 %
Asuinpaikkani		
Etelä-Suomen lääni	610	27 %
Länsi-Suomen lääni	556	25 %
Itä-Suomen lääni	455	20 %
Oulun lääni	454	20 %
Lapin lääni	129	6 %
Ahvenanmaa	0	0 %
Ulkomaat	6	0 %
En halua vastata	32	1 %

Osallistujien taustatiedot / lukiolaiset teemahaastattelussa

Ikäsi		
16-17	936	63 %
18-19	513	35 %
20-21	9	1 %
22-25	2	0 %
26 tai yli	8	1 %
En halua vastata	8	1 %
Sukupuolesi		
Nainen	1074	73 %
Mies	395	27 %
En halua vastata	7	0 %
Asuinpaikkasi		
Etelä-Suomen lääni	444	30 %
Länsi-Suomen lääni	567	38 %
Itä-Suomen lääni	186	13 %
Oulun lääni	170	12 %
Lapin lääni	72	5 %
Ahvenanmaa	1	0 %
Ulkomaat	5	0 %
En halua vastata	31	2 %

Osallistujien taustatiedot / ammattikorkeakouluopiskelijat teemahaastattelussa

Ikäsi		
16-17	14	1 %
18-19	163	12 %
20-21	474	34 %
22-25	565	41 %
26 tai yli	169	12 %
En halua vastata	9	1 %
Sukupuolesi		
Nainen	1008	72 %
Mies	374	27 %
En halua vastata	12	1 %
Asuinpaikkasi		
Etelä-Suomen lääni	388	28 %
Länsi-Suomen lääni	245	18 %
Itä-Suomen lääni	301	22 %
Oulun lääni	212	15 %
Lapin lääni	221	16 %
Ahvenanmaa	1	0 %
Ulkomaat	4	0 %
En halua vastata	22	2 %

Osallistujien taustatiedot / yliopisto-opiskelijat teemahaastattelussa

Ikäsi		
16-17	3	0 %
18-19	228	9 %
20-21	684	28 %
22-25	1033	42 %
26 tai yli	500	20 %
En halua vastata	5	0 %
Sukupuolesi		
Nainen	1711	70 %
Mies	713	29 %
En halua vastata	29	1 %
Asuinpaikkasi		
Etelä-Suomen lääni	1107	45 %
Länsi-Suomen lääni	628	26 %
Itä-Suomen lääni	12	0 %
Oulun lääni	588	24 %
Lapin lääni	58	2 %
Ahvenanmaa	1	0 %
Ulkomaat	30	1 %
En halua vastata	29	1 %

Teemahaastattelun kulku

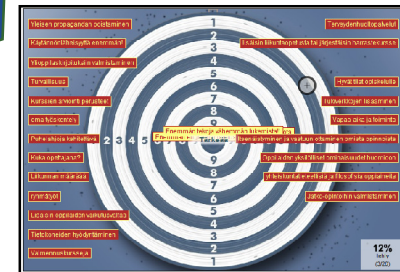
"Mitä muuttaisit lukiossa?"

"Mikä on tärkeintä lukiossa?"

Ideointi
(6065 ideaa)

Haastava ajattelu
(4373 ideaa)

"Mitkä muiden esittämistä ideoista ovat mielestäsi tärkeimpiä?"

Arviointi
(62556 arviota)

"Mitä merkitystä uskot lukion käymisellä olevan sinulle tulevaisuudessa?"

Päätökysymys
(2473 vastausta)

Kommentit (6671 kpl)

*"Miksi idea on tärkeä?
Muuttaisitko sitä
jotenkin?"*

FOUNTAIN PARK
Web-based methods for proactive leadership

Mitä tärkeää ja kehitettävää lukiossa; ideointi ja arviointi

- Haastattelun aluksi osallistujia pyydettiin esittämään omin sanoin ideoitaan lukiossa tärkeistä asioista sekä tärkeistä kehittämiskohteista
- Omat ideansa syötettyään osallistujat arvioivat muiden osallistujien esittämiä ideoita
- Arvioinnin kehys: ”Mitkä muiden esittämistä ideoista ovat mielestäsi kaikkein tärkeimpiä?”
- Osallistujat arvioivat enintään 26 muiden esittämän idean satunnaisotoksen annetussa kehyksessä
- Yksittäisistä arvioinneista laskettiin kullekin idealle merkittävyyden arvioiden keskiarvo sekä mielipiteiden hajontaa kuvaava keskihajonta
- Arvioidut ideat jaoteltiin nelikenttään suhteellisen merkittävyyden ja hajonnan mukaan

Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen

Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / lukiolaiset

MERKITYS (MEAN)	Suuri merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Hyvä opetus 2. Viihtyvyys 3. Kaverit ja hyvä yhteishenki 4. Hyvät opettajat. 5. Opettajien luoma ilmapiiri 6. Valinnanmahdollisuus 7. Hyvä ilmapiiri 8. laadukas opetus 9. ilmapiiri 10. Jatko-opintoihin valmistaminen	Suuri merkitys, suuri erimielisyys 1. Eroon suorituskaskeisyydestä 2. Ylioppilaskirjoitukset 3. Parempaa kouluruokaa. 4. Turvallisuus 5. Vapaampi opiskelu 6. Kurssimuotoisuudesta pidettävä kiinni 7. Maksuttomat YO- kokeet 8. Resurssit kuntoon 9. Lisää taideaineita ja liikuntaa 10. Liian paljon stressiä oppilailla
	Vähäinen merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Paha 2. Verkko-opintoja lisää 3. Yhteistyötä opetuksessa 4. Valinnanvaraa on liikaa 5. Ryhmän ohjaajien vastuun selvittäminen 6. Mediaosaamista 7. pitenpi ruokkis 8. Oppilaskunnille vahva asema 9. Muuttaisin aikatauluja 10. Oppilaskunnan hallituksen rooli	Vähäinen merkitys, suuri erimielisyys 1. Itsenäistyminen ja vastuun ottaminen omista opinnoista 2. Pakkoruotsin tilalle pakollinen kolmas kieli 3. Elämäkatsomustieto pakolliseksi 4. Lukiossa poistaisin uskonnon ja lisäisin kulttuurin kurssit 5. Poistaisin pakkoruotsin. 6. Kokeet tulisi saada tehdä tietokoneella 7. Ruotsin kielen pakollisuus 8. Musiikkia kuuroille? 9. elämäkatsomustieto mahdolliseksi 10. Enemmän itseopiskelua

ERIMIELISYYS (STDDEV) →

Lukiolaisten arvioimat yksittäiset ideat, nelikentän kunkin lohkon kymmenen ensimmäistä ideaa.

Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / amk-opiskelijat

MERKITYS (MEAN)	Suuri merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Hyvä opetus 2. Hyvät opettajat. 3. laadukas opetus 4. Kaverit ja hyvä yhteishenki 5. Opinto-ohjausta lisää 6. Valinnanmahdollisuus 7. sosiaaliset taidot 8. Itsenäistyminen ja vastuun ottaminen omista opinnoista 9. Jatko-opintoihin valmistaminen 10. viihtyvyys	Suuri merkitys, suuri erimielisyys 1. Toimiva yhteisö 2. Yhteishenki 3. Opetusta käytännönläheisemmäksi 4. Opintotuki lukiolaisillekin 5. Opiskelutaktiikan 6. Kurssimuotoisuudesta pidettävä kiinni 7. Lisää varsinaista yleissivistystä 8. Kurssivalintaa 9. Maksuttomat YO- kokeet 10. Liikunnan määrää
	Vähäinen merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Muuttaisin aikatauluja 2. Oppilaskunta ja sen hallitus 3. Enemmän itseopiskelua 4. Lukujärjestykset 5. Oppilaskunnille vahva asema 6. Kokeet tulisi saada tehdä tietokoneella 7. Ei puheiden pitämistä tunneilla. 8. korotukset 9. Läksytiimit 10. Mediaosaamista	Vähäinen merkitys, suuri erimielisyys 1. Poistaisin pakoruotsin. 2. Musiikkia kuuroille? 3. Elämäkatsomustieto pakolliseksi 4. Kirjoitukset pois 5. Lisää kerhoja 6. Ruotsin kielen pakollisuus 7. hyppyunnit 8. Taideaineet valinnaiseksi 9. Poissaolokiintiöt 10. Juhlia lisää

ERIMIELISYYS (STDDEV)

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden arvioimat yksittäiset ideat, nelikentän kunkin lohkon kymmenen ensimmäistä ideaa.

Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / yliopisto-opiskelijat

MERKITYS (MEAN)	Suuri merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Kriittisyys tietoa kohtaan 2. Jatko-opintoihin valmistaminen 3. Enemmän opiskelun opettelua 4. Hyvät opettajat. 5. Hyvä opetus 6. Yleissivistävä oppilaitos 7. Opinto-ohjausta lisää 8. Maksuttomuus 9. Tärkeintä lukiossa on oppimaan oppiminen 10. asiantuntevuus ja innostuneisuus	Suuri merkitys, suuri erimielisyys 1. Kurssimuotoisuudesta pidettävä kiinni 2. Opetustavat 3. urasuunnittelu 4. Luokattomuus 5. Lisää varsinaista yleissivistystä 6. Suvaitsevaisuuskasvatus 7. Lukioissa pitäisi olla enemmän ryhmätyöskentelyä 8. Tulevaisuus 9. Turvallisuus 10. Joka vuosi vaihdettavat oppikirjat turhia
	Vähäinen merkitys, vähäinen erimielisyys 1. Lisää bileitä! 2. ryhmätyöt 3. korotukset 4. Taitoainekurssit valinnaisiksi 5. Mikä vika verkossa on? 6. Ei puheiden pitämistä tunneilla. 7. Pitäisi olla tiukempi poissaolojen kanssa 8. Etenemisnopeus 9. Parempaa kouluruokaa. 10. yhteiset tempaukset	Vähäinen merkitys, suuri erimielisyys 1. Valinnanvaraa on liikaa 2. Poistaisin pakkoruotsin. 3. Lukioon pääaineet 4. Turhat aineet poistettava 5. Pakkoruotsin tilalle pakollinen kolmas kieli 6. Luokallinen lukio takaisin 7. Verkkokursseja enemmän 8. Musiikkia kuuroille? 9. Poistaisin luokattomuuden 10. Lukion pitäisi olla oma erillinen oppilaitoksensa

ERIMIELISYYS (STDDEV) →

Yliopisto-opiskelijoiden arvioimat yksittäiset ideat, nelikentän kunkin lohkon kymmenen ensimmäistä ideaa.

Tärkeää ja kehitettävää lukiossa; mistä puhuttiin?

- Aineiston analyysissä esitetyt ideat luokiteltiin teemaluokkiin ideoiden sisällön perusteella. Kukin idea kuuluu kaikkiin niihin luokkiin, joita koskevia asioita se sisältää. Teemaluokitus tehtiin käyttämällä avuksi tekstinlouhintaohjelmistoa, jonka avulla teksteistä löydettiin oleellinen sisältö.
- Yksittäisiin ideoihin liittyvien arviointien pohjalta laskettiin edelleen kuhunkin teemaluokkaan liittyvien muutosten merkittävyyden arvioiden ja mielipiteiden hajonnan keskiarvot
- Teemaluokat jaoteltiin edelleen yksittäisten ideoiden tapaan tärkeysarvioiden ja niiden hajonnan perusteella. Lukiolaisten, amk- ja yliopisto- opiskelijoiden arviot on tarkasteltu omina ryhminään.

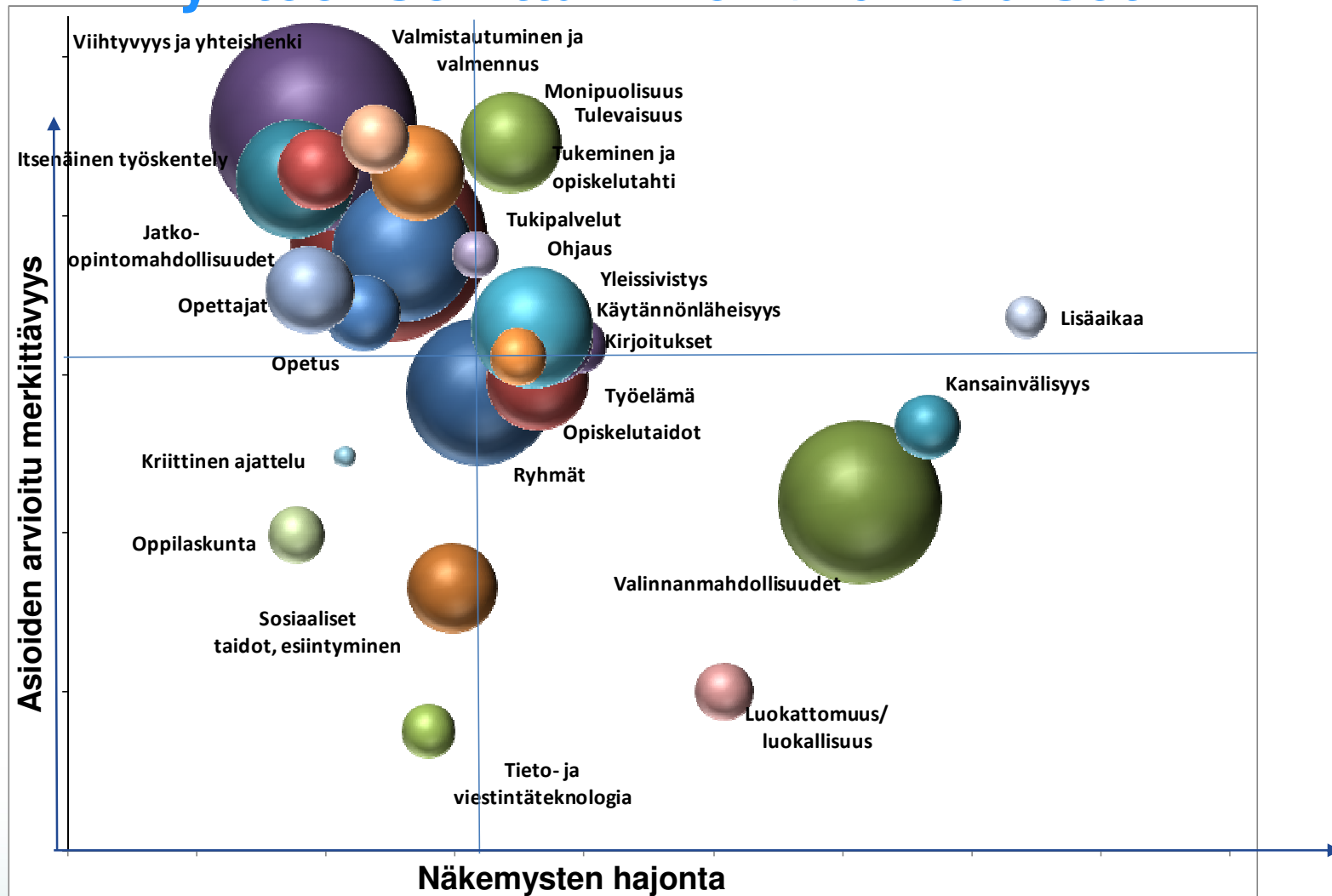
Tärkeää ja kehitettävää lukiossa; mistä puhuttiin?

	Lukiolaiset	Amk- opiskelijat	Yliopisto- opiskelijat
Viihtyvyyys ja yhteishenki	22 %	6 %	7 %
Opettajat	20 %	8 %	9 %
Valinnanmahdollisuudet	13 %	16 %	18 %
Opetus	11 %	10 %	14 %
Tukipalvelut	10 %	3 %	3 %
Yleissivistys	7 %	18 %	19 %
Jatko-opintomahdollisuudet	7 %	14 %	21 %
Tulevaisuus	5 %	8 %	7 %
Ryhmät	5 %	5 %	5 %
Tukeminen ja opiskelutahti	4 %	3 %	3 %
Sosiaaliset taidot, esiintyminen	4 %	3 %	6 %
Monipuolisuus	4 %	4 %	4 %
Kirjoitukset	4 %	5 %	8 %
Valmistautuminen ja valmennus	3 %	4 %	6 %
Käytännönläheisyys	3 %	5 %	4 %
Itsenäinen työskentely	2 %	4 %	4 %
Kansainvälisyys	2 %	3 %	3 %
Luokattomuus/ luokallisuus	2 %	3 %	4 %
Opiskelutaidot	2 %	3 %	3 %
Oppilaskunta	2 %	0 %	0 %
Työelämä	1 %	4 %	3 %
Tieto- ja viestintäteknologia	1 %	2 %	1 %
Ohjaus	1 %	3 %	4 %
Lisäaikaa	1 %	1 %	1 %
Kriittinen ajattelu	0 %	1 %	3 %

Prosenttiluku ilmaisee kunkin ryhmän esittämistä ideoista osuutta, joka kuuluu kuhunkin teemaluokkaan. Sama idea voi kuulua sisältönsä perusteella useampaan kuin yhteen luokkaan.

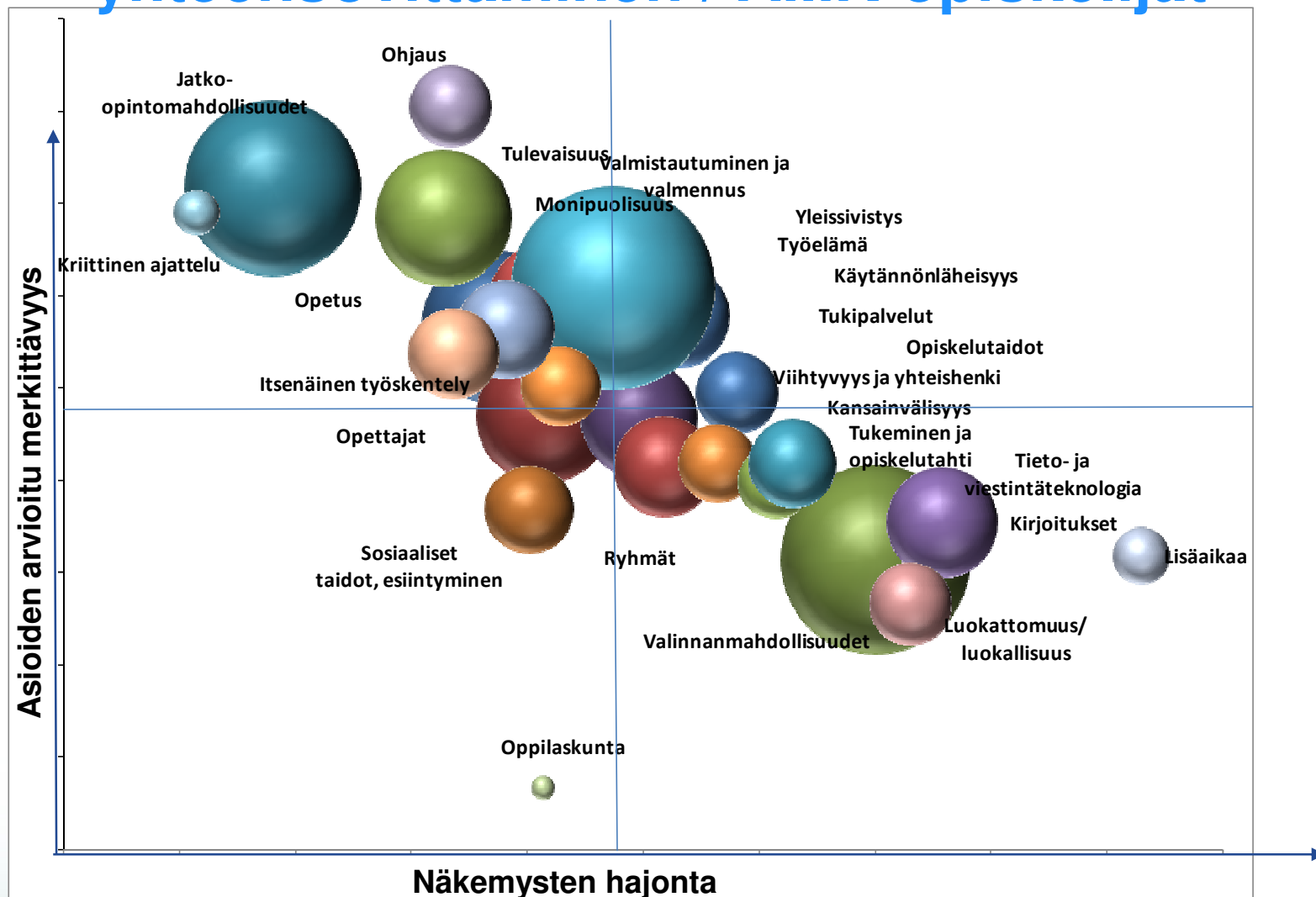
Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / lukiolaiset

Pallojen koko kuvaa teemaa käsittelevien vastausten määrää (% kaikista vastauksista), pystyakseli teemojen keskimäärin arvioitua merkittävyyttä ja vaaka-akseli merkittävyydestä vallitsevien näkemysten hajontaa.

Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / AMK-opiskelijat

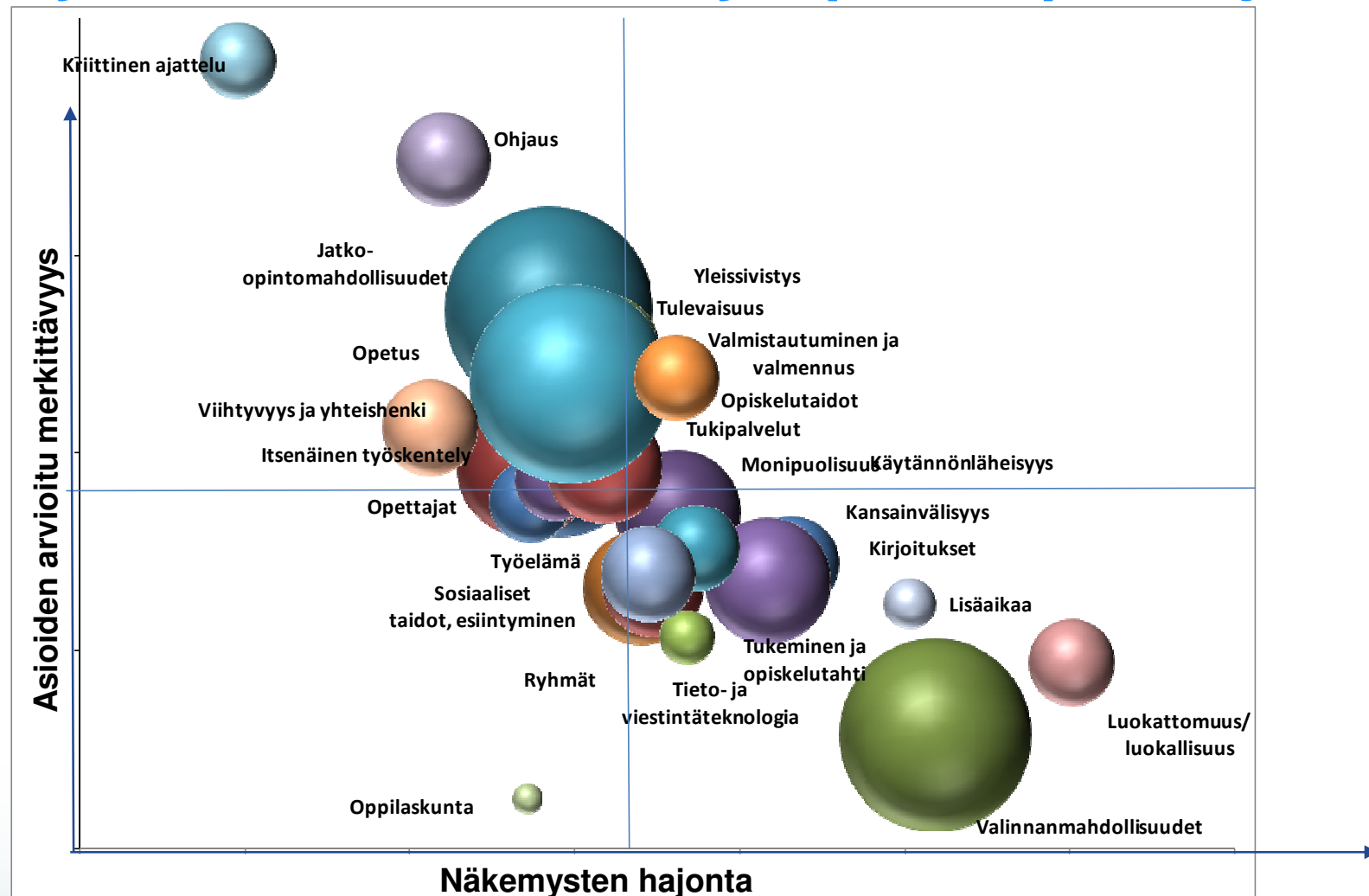

Pallojen koko kuvaa teemaa käsittelevien vastausten määrää (% kaikista vastauksista), pystyakseli teemojen keskimäärin arvioitua merkittävyyttä ja vaak-akseli merkittävyydestä vallitsevien näkemysten hajontaa.

FOUNTAIN PARK

Web-based methods for proactive leadership

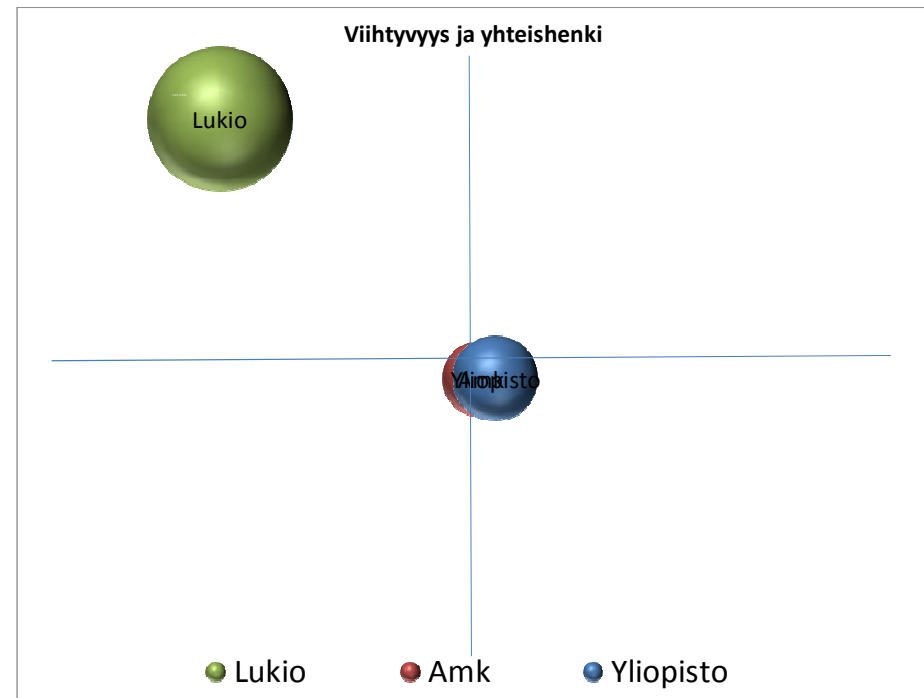
Ideoiden tärkeyden ja yksimielisyyden yhteensovittaminen / yliopisto-opiskelijat

Pallojen koko kuvaa teemaa käsittelevien vastausten määrää (% kaikista vastauksista), pystyakseli teemojen keskimäärin arvioitua merkittävyyttä ja vaak-akseli merkittävyydestä vallitsevien näkemysten hajontaa.

Viihtyvyys ja yhteishenki

- Lukiolaisten vastauksissa erottui selkeästi ja varsin yksimielisesti viihtyvyyden ja yhteishengen keskeinen merkitys lukio-opiskelulle
- Yliopisto- ja amk- opiskelijat toivat näitä näkökulmia huomattavasti vähemmän esille ja pitivät niiden merkitystä jokseenkin vähäisempänä

- Lukiolaiset nostavat esiin yleisesti hyvän ilmapiirin, sen että opiskelijat tulevat hyvin toimeen keskenään eikä ketään syrjitä porukasta. Viihtyvyyteen liittyvät myös hyvät olosuhteet yleensä sekä esimerkiksi vapaa-ajan tapahtumat.
- Korkeakouluopiskelijat tuovat usein esiin lukioaikaisten ystävyssuhteiden pysyvyyden. Lisäksi painotetaan jokaisen mahdollisuutta olla oma itsensä. Erilaisten juhlien ja tapahtumien merkitystä korkeakouluopiskelijat pitävät vähäisempänä.

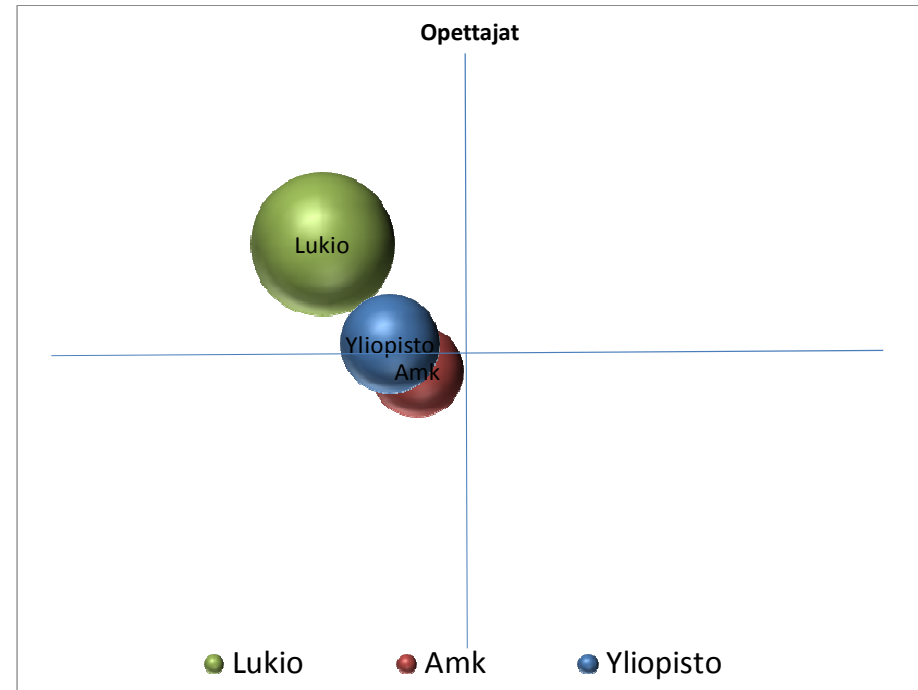
Viihtyvyys ja yhteishenki

- Hyvä ilmapiiri on sanomattakin tärkeää kaikkialla, varsinkin kiireisessä ja stressaavassa ympäristössä. Yksinäisyys uhkaa "piirien" ulkopuolelle jääviä, joten erilaiset tempaukset ja yhteistoiminta olisivat tärkeitä lukiolaisille. Hyvä opiskelumotivaatio on yhtä tärkeää kuin itse opiskelu. (Lukiolainen)
- Yhteishenki. Meillä oli hyvä yhteishenki lukioissa. Jokainen sai olla oma itsensä ja etsiä omaa polkuaan vapaasti. (yliopisto)
- Rento ilmapiiri. Jos koulussa koko ajan painostetaan saamaan aina vain parempia tuloksia ja joka asiasta nipotetaan, valtaa stressi helposti koko lukiolaisen elämän, ja tulokset kaikkea muuta kuin paranevat. Pitää olla kannustava ei toruva. (Lukiolainen)
- ...Ketään ei jätetä yksin ja lukio toimisi tavalla, joka yhdistäisi ihmisiä. Pidän lukiotani hyvänä esimerkkinä, koska siellä on onnistuttu luomaan todella hyvä ja lämmin ilmapiiri etenkin oppilaiden keskuuteen. Lukion tulee tarjota mahdollisuuksia, jotka auttavat tutustumaan uusiin ihmisiin. Lukiossa on paljon ujojakin ihmisiä ja siksi olisi hyvä rohkaista heitä toimimaan avoimesti ja aristelematta. Hyvä ilmapiiri onnistuu parhaiten, kun kaikki olisivat toistensa kavereita ja kaikilla olisi edes jotain yhteistä (mitä esim. lukio tarjoaa), tämä koskee myös oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita...
 - Meidänkin lukio on todella hyvä ilmapiiriltään ja voin sanoa, että olen hyötynyt siitä paljon. Olen sosiaalisempi, minulla on paljon kavereita ja opiskelut sujuvat. (Lukiolainen)
 - Erityisen tärkeää hyvän ilmapiirin kannalta on mielestäni opettajien suhtautuminen työhönsä ja erityisesti oppilaisiin. Opettajien tuki ja kannustus sekä positiivinen suhtautuminen kaikenlaisiin oppilaisiin ovat hyvin tärkeitä, mutta erityisesti oppilaiden keskuudessa vallitseva positiivinen ilmapiiri tekee opiskelusta mukavaa. (AMK)

Opettajat

- Opettajien rooli erittäin keskeinen. Yleisimpinä näkökulmina tuodaan esiin opetuksen laatu ja vaikutus lukion ilmapiiriin.
- Lukiolaisilla viihtyvyys- ja ilmapiirikysymykset henkilöityvät opettajiin vielä hieman voimakkaammin kuin korkeakouluopiskelijoiden ajatuksissa.

- Korkeakouluopiskelijoiden vastauksissa opettajien ammattitaito ja sen määrittäminen myös oppiaineen korkeatasoisen osaamisen kautta on voimakkaammin esillä kuin lukiolaisilla. Näin erityisesti yliopisto-opiskelijoiden kohdalla.
- Lukiolaiset tuovat korkeakouluopiskelijoita enemmän esiin opettajilta kaivattavaa tukea, kannustusta ja merkitystä motivaatioon ja yleiseen ilmapiiriin. Opetustyylin kannalta merkittävää huomioida eri opiskelijoiden yksilölliset oppimistyylit.

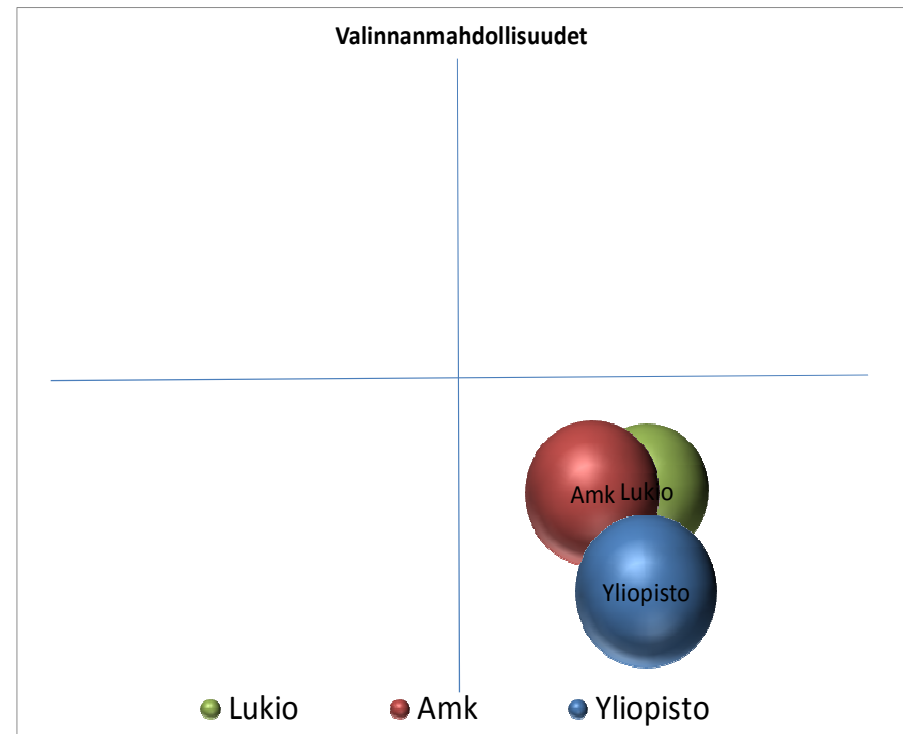
Opettajat

- *innostava ympäristö. Opettajien kiinnostavat ja huolella valmistellut oppitunnit motivoivat myös opiskelijoita. (Lukiolainen)*
- *Opettajien taso.. Jokainen lukio-opettaja pitäisi olla ammattikuntansa huippuja. Mikään ei vahingoita opiskeluja enemmän kuin ammattitaidoton tai haluton opettaja. (yliopisto)*
- *Tunneille on mukavampi mennä, kun tietää että opettajakin on panostanut. Opettajien tulisi suunnitella tuntinsa kunnolla, heidän pitäisi opetella oppilaiden nimiä, koska "sinä siellä" ei aina kuullostaa kivalle... Opettajien ei tulisi tehdä tuntejaan periaatteella: lue ja tee tehtävät, lue kotona, yritä itse ymmärtää. Suuret luokkakoot olisi hyvä olla pienempiä, jotta se opettaja ehtisi auttamaan kaikkia opiskelijoitaan...(Lukiolainen)*
- *Lisäisin opettajien koulutukseen opiskelijoiden motivointia. Monet lukion opettajat omalla kohdallani unohtivat lähes tärkeimmän asian opetuksesta: motivoinnin. Olen myöhemmin ammattikorkeakoulussa nähnyt muutaman vierailijaluennonjohtajan tekävän tämän opiskelijoiden motivoinnin luennon alussa todella hämmästyttävän tehokkaasti. (AMK)*
- *On tärkeää, että opettajat ovat joustavia sopeutumaan uusiin tilanteisiin eivätkä ole kaavamaisia ja vanhoillisia. Pätevyys on tärkeää ja asiaan perehtyminen ja erikoistuminen.*
 - *Vaikka aina sanotaan että opiskelu on lukiossa opiskelijan itsensä vastuulla, opettajalla on usein erittäin suuri merkitys menestykseen. Jos opettaja ei teidä mistä puhuu eikä osaa auttaa tilanteissa, joissa oppilas kipeästi apua tarvitsee, oppiminen on erittäin vaikeaa. (Lukio)*
 - *Opettajien tulisi olla jo lukiossa hieman rennompia ja joustavia. Lukioiässä monella nuorella on näyttämisen halu. Ja tällä voidaan teoreettisesti sanoa, että jos opiskelija tulee opettajan kanssa hyvin juttuun, haluaa hän näyttää opettajalle, että hän osaa vastata kysymyksiin. Toisin sanoen ei halua tuottaa pettymystä (AMK)*

Valinnanmahdollisuudet

- Valinnanmahdollisuuksista puhuttiin paljon. Yleisesti valinnaisuutta pidettiin tärkeänä, mutta teeman sisällä löytyy paljon erimielisyyttä keinoista.
- Eri aineiden valinnaisuuden / pakollisuuden määrän lisäämistä usein sekä kannatettiin että vastustettiin. Samoin mahdollisuuksia vahvempaan erikoistumiseen / laajempaan yleissivistävään osioon.
- Taito- ja taideaineiden, liikunnan, uskonnon ja elämänkatsomustiedon, toisen kotimaisen kielen sekä yhteiskunnallisten aineiden pakollista määrää osa halusi lisätä, osa vähentää. Erimielisyys liittyy erityisesti näihin.
- Suuri yksimielisyys vallitsee kuitenkin siitä, että laaja valikoima valinnaisia kursseja on hyvä ja tärkeä mahdollisuus. Lukiolaiset ja amk-opiskelijat pitävät laajaa valinnaisuutta jonkin verran tärkeämpänä kuin yliopisto-opiskelijat, jotka taas yleissivistävyyden nimissä kannattavat hieman suurempaa pakollisten määrää.

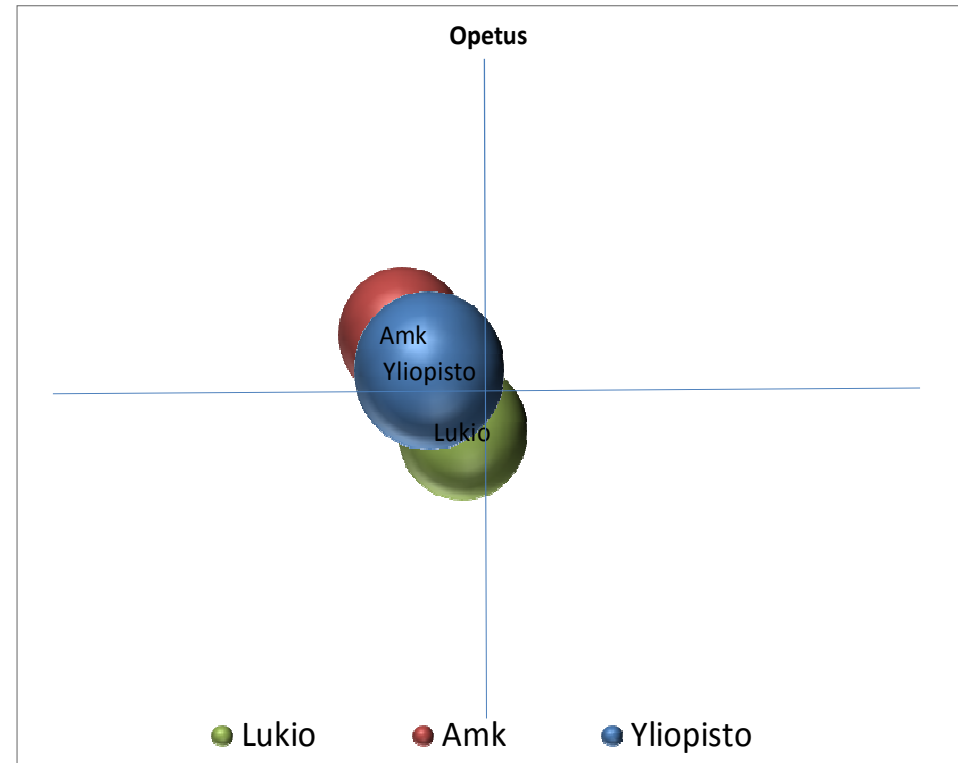

Valinnanmahdollisuudet

- *Valinnanvapaus. Kun oppilaan annetaan valita hänelle itselleen mieluisia aineita pakollisten lisäksi, tulevaisuuden suunnitelmat usein selkenevät edes hieman. (Lukiolainen)*
- *...Lukiossa on nykyisellään pakko opiskella melkeinpä jokaista ainetta ainakin se yksi kurssi, jolloin käy liian useasti niin, että opiskelija ei vielä lukionkaan jälkeen tiedä mitä elämällään tekisi.. Opetus tavallaan pakotetaan liian monipuoliseksi. Valinnanvaraa lisäämällä pakotettaisiin opiskelija oikeasti valitsemaan mitä haluaa opiskella. Esimerkiksi uskonnon, musiikin, kuvaamataidon ja psykologian pakollisuuden opetusohjelmassa voisi heittää roskakoriin saman tien, koska suurelle osalle opiskelijoita niistä ei ole mitään hyötyä...(AMK)*
- *valinnanvapaus. kurssitarjottimen pitäisi olla tarpeeksi laaja kaikissa lukioissa. (Lukiolainen)*
- *Yleissivistys. Mielestäni lukion arvo on juuri sen yleissivistävyydessä. Pakolliset kurssit takaavat ainakin periaatteessa sen, että lukuaineista saa kaikista jonkinlaisen käsityksen. (yliopisto)*
- *Tärkeintä lukiossa on saada valita kurssinsa mahdollisimman laajasta valikoimasta. Syventävien ja soveltavien kurssien runsaus antaa mahdollisuuden aloittaa erikoistumisen tietylle kiinnostavalle alalle jo lukiossa. Ne myös lisäävät opiskelumotivaatiota yleisesti kun tietää ettei koko jakso ole täynnä vain pakollisia kursseja vaan on myös joku minkä tunneilla todella haluaa olla.*
 - *Ei liikaa pakollisia kursseja (siis ei kurssimäärä, vaan mitä kursseja on pakko käydä), vaikka lukio onkin yleissivistävä, vaan kaikille sama mahdollisuus kuin erikoislinjalaisille tiputtaa pakollisia pois. (Lukio)*
 - *Meillä oli lukiossa todella laaja kurssivalikoima ja olin todella tyytyväinen, mutta olen kuunnellut kavereiden lukiokokemuksia ja ne ovat olleet aivan erilaisia. Eli jos vaikka biologia kiinnostaa ja on pyrkimässä tulevaisuudessa alalle niin lukion pitäisi pystyä tarjoamaan opetusta pitkälle asti. Toisaalta jos matikka ei vaikka kiinnosta yhtään, ei sitä olisi pakko lukea kertauskurssia enempää... (AMK)*

Opetus

- Opetus luonnollisesti keskeisenä teemana. Ajatuksissa voimakkaasti esillä monipuolisuus, osaavat opettajat ja mahdollisuus saada hyvä pohja jatko-opintoihin.
- Lukiolaisilla viihtyvyys- ja ilmapiirikysymykset henkilöityvät opettajiin vielä hieman voimakkaammin kuin korkeakouluopiskelijoiden ajatuksissa.

- Lukiolaiset painottavat edelleen opetuksessa muita enemmän yksilöllisiä oppimistyylejä ja niihin joustavasti sopivia opetusmenetelmiä.
- Amk- opiskelijat nostavat hieman muita enemmän toiminnallisia ja käytäntöön nivoutuvia opetusmenetelmiä. Yliopisto-opiskelijat hieman enemmän ajantasaisia sisältöjä.

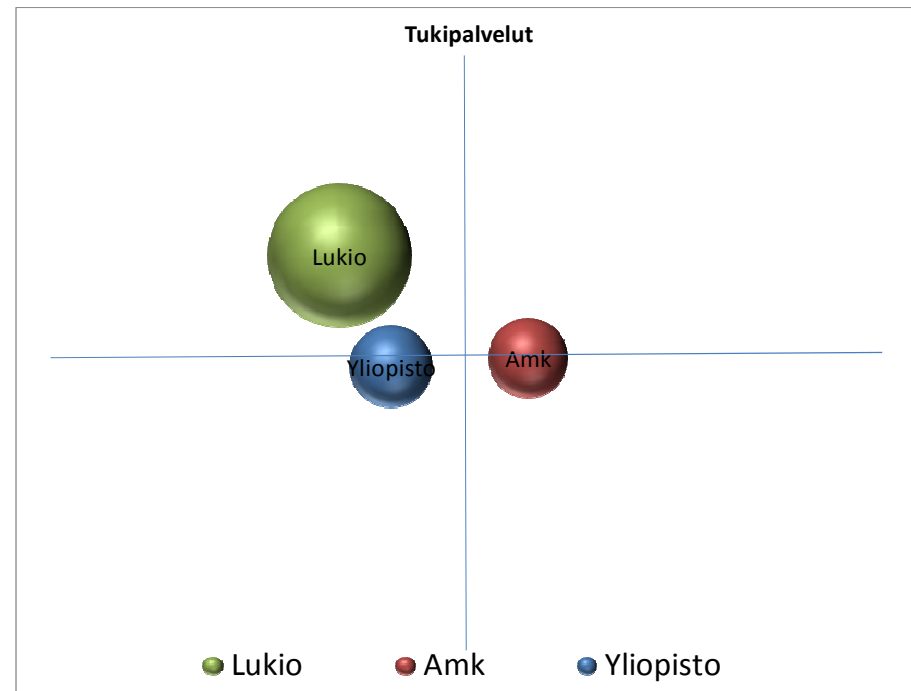
Opetus

- *opetuksen taso. Opetuksen tason pitää olla hyvää, koska kaikki jotka ovat lukioon tulleet haluavat oppia lisää ja tietää asioista. Opettajien pitää olla yhteistyökykyisiä ja sopeutuvaisia eri tilanteisiin. (Lukiolainen)*
- *Tasokasta opetusta!. Lukiossa mielestäni tärkeintä on laadukas opetus. Tunteihin olisi panostettava kunnolla ja otettava huomioon, että annetaan eväät lähteä opiskelemaan juuri tätä ainetta. Lisäksi tärkeää olisi yrittää pitää samaa linjaa kaikissa suomen lukioissa opetettavan asian suhteen. (yliopisto)*
- *Asiantunteva opetus. Opettajien täytyy olla ammattitaitoisia, ja tuntien erilaisia: esimerkiksi jollakin tunnilla ryhmätöitä ja jollakin pelkkää "suoraa opetusta". (Lukiolainen)*
- *Asiakaslähtöinen lukio. Lukio-opetuksessa keskitytään liikaa kirjoituksiin ja niissä suoriutumiseen. Opetuksesta puuttuu lähes täysin asiakaslähtöisyys. Oppilaiden tarpeita ei oteta huomioon. (AMK)*
- *Laadukas opetus. opetuksen laatu pitäisi lukiossa olla hyvä ja oppilaiden pitäisi saavuttaa tarvittava tietomäärä esim. jatko-opintoja ajatellen*
 - *Opetus on syy miksi lukioon ollaan tultu, joten opetuksen tason on oltava sellaista, että siitä on jotain hyötyä. Jos opettaja jättää kurssin aiheita kertomatta, koska kertoo vaikka omasta elämästään, ei opetuksen tasoa pidetä yllä ja tulos näkyy ylioppilaskirjoituksissa. Opetuksessa pitää panostaa myös siihen, että oppilaat oppivat eri tavoilla. (Lukio)*
 - *Jos opetus ei ole ollut laadukasta ei kaikilla ole samanlaiset mahdollisuudet päästä jatko-opintoihin. (Yliopisto)*

Tukipalvelut

- Opiskelua tukevinä palveluina puhutaan paljon tiloista, ruokailusta ja terveydenhoidosta.
- Tukipalvelut ajankohtaisia nyt lukiossa oleville, korkeakouluopiskelijat eivät niitä niin runsaasti tuo esiin. Terveystoiminta puhuttaa toisaalta erityisesti korkeakouluopiskelijoita.

- Erityisesti lukiolaiset keskustelevat aktiivisesti ruokailun merkityksestä. Pääsääntöisesti toivotaan sekä laadukasta ruokaa että ruokailuun riittäviä aikatauluja.
- Tilojen puolesta halutaan useimmin rauhallista tilaa lukion yhteydessä omatoimiseen opiskeluun tms sekä ergonomisesti hyvätasoisia kalusteita.

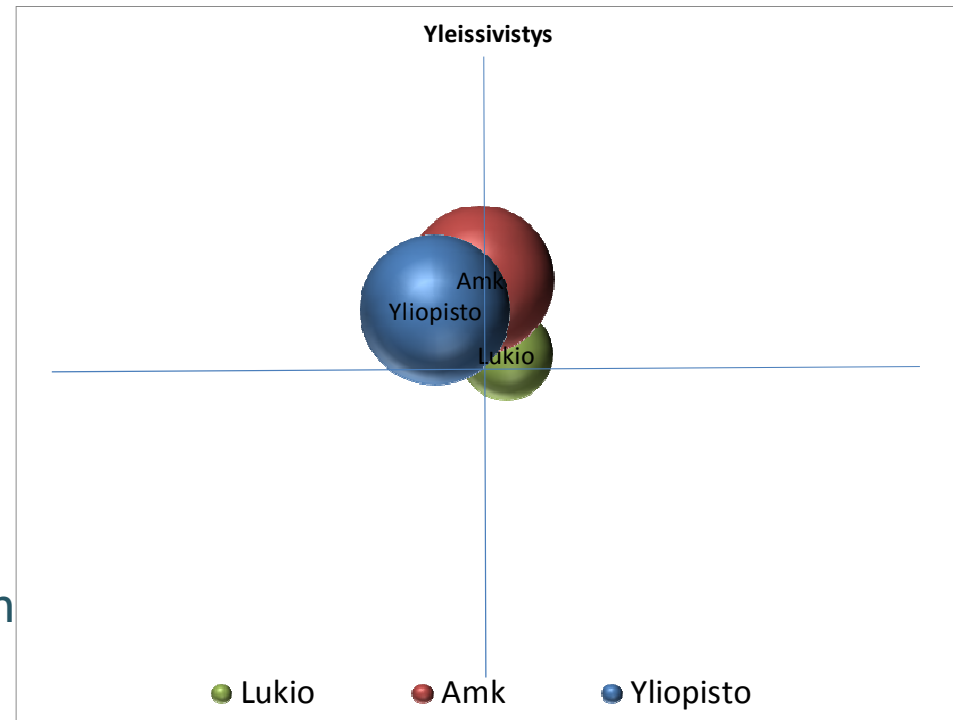
Tukipalvelut

- *Ruoka. Panostaminen maistuvaan, monipuoliseen ja terveelliseen ruokaan on yksi tärkeimmistä asioista, ja valitettavan usein kunnat säästävät liikaa koulun ruokailussa. Epämääräinen ja pahanmakuinen ruoka kun karkoittaa yhä useammat lähikauppaan ostamaan yhä useammin leivonnaisia, karkkeja ja virvoitus- sekä energiajuomia...(Lukiolainen)*
- *Luokkahuone. Luokkahuoneessa pitää olla hyvä ilmastointi ja muutenkin hyvä ilma. Sekä hyvät ja oikean korkuiset pulpetit ja tuolit. (Lukiolainen)*
- *Opiskeluvälineet turvattava, vaikka yritysyhteistyöllä. Riittävät ja uudet opiskelumateriaalit (kirjat, tietokoneet, taidetarvikkeet, ravitseva lounas ja VÄLIPALA ennen kaikkea! jne.) on saatava jokaiselle lukiolaiselle lainaksi tai omaksi. Mielestäni eri organisaatioilta voisi pyytää tukea - se ei olisi korruptiota vaan avarakatseista hyvinvointiyhteiskunnan lujittamista. (yliopisto)*
- *Terveystenhoitoon panostaminen. Jokaisella opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus käydä tervetvhoitajalla esteittä. Tervetvhoitajan tulisi olla suurissa kouluissa (miksei pienemmissäkin) paikalla päivittäin. (AMK)*
- *Tervetvhuoltopalvelut. Joka vuosi tulisi olla tervetvhoitajan tarkastus ja helposti lähestyttävä psykologin vastaanotto ja HAMMASLÄÄKÄRIN tarkastus vuosittain Nuoret voivat todella huonosti.*
 - *Vuosittain järjestettävät tervetvhuoltopalvelut olisivat tervetulleita. Myös tervetvhoitajan palveluissa on (ainakin meidän koululla) puutteita. Tervetvhuoltojärjestelmästä voisi antaa enemmän tietoa. (Lukio)*
 - *Tervetvhuoltojärjestelmien ylläpito maksaa, mutta ennalta ehkäisy on aina edullisempaa kuin jälkihoito. Kaikille lukiolaisille pitäisi tarjota mahdollisuus päästä niin hammashoittoon kun koulukuraattorienkin juttusille. (AMK)*
 - *Nuorten hyvinvointi on ehdottoman tärkeää yhteiskunnan kannalta. Siksi sen tulisi näkyä hyvin hoidettuina tervetvspalveluina lukiolaisille. Erityisesti mahdollisuus jutella helposti lähestyttävän puolueettoman aikuisen, miksei ammattipsykologin kanssa omista ongelmista on tärkeää. (Yliopisto)*

Yleissivistys

- Lukion merkitys kiteytyy riittävään laajaan yleissivistykseen ja jatko-opiskelumahdollisuuksiin suurimmalle osalle osallistujista
- Yleissivistys on ”itsestäänselvä” lähtökohta, joka ei juuri herätä kehitysehdotuksia. Erimielisyys liittyy lähinnä valinnaisuuden ja pakollisuuden oikeisiin suhteisiin yleissivistävyyttä sivuten.

- Muiden aineiden lisäksi kielten, kulttuurin ja taito- sekä taideaineiden merkitys yleissivistyksen osana hieman yleisemmin korkeakouluopiskelijoiden näkökulmana. Yliopisto-opiskelijat painottavat muita useammin, ettei lukion tehtävä ole vielä antaa valmiita taitoja tai erikoistunutta osaamista vaan valmiuksia sen hankkimiseen.
- Lukiolaiset käsittelevät laajasti sekä yleisiä elämän- ja yhteiskunnallisia taitoja että eri oppiaineiden sisältöjen perusymmärryksen saamista.

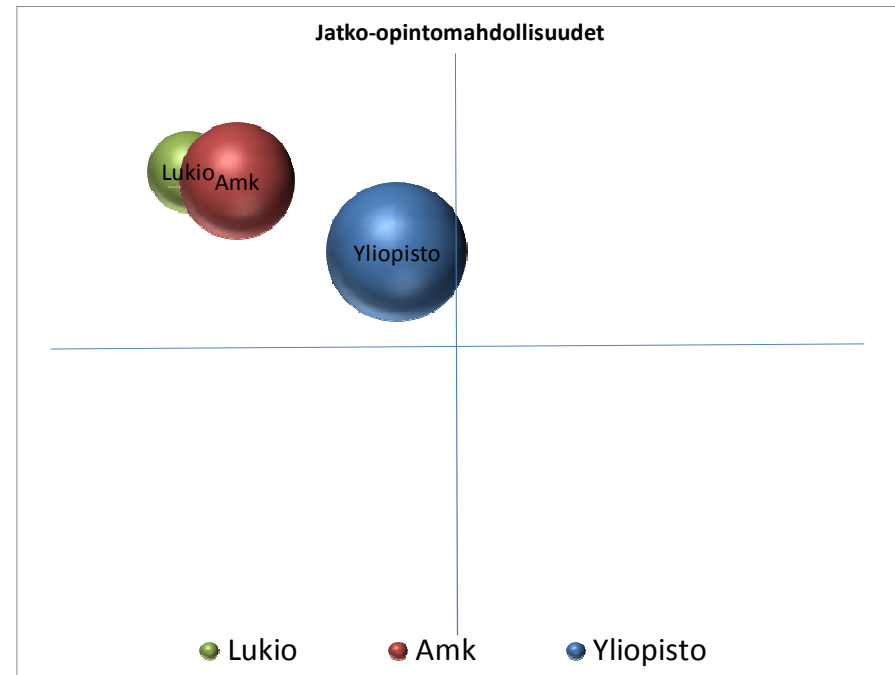
Yleissivistys

- *sivistäminen. Lukion päätehtävänä on toimia yleissivistävänä laitoksena. Opiskelijan tarkoituksena on saada mahdollisimman paljon irti opetuksesta ja hyödyntää saatua tietoa myöhemmin elämässään. Lukiosta hankitaan kirjatietoa sekä elämäntaitoja. (Lukiolainen)*
- *Opiskelijoiden sivistäminen. Mielestäni lukio-opetuksessa on tärkeää oppiaineiden ohella sivistää opiskelijoita yleisellä tiedolla. Se mielestäni toteutuukin. Yleissivistys on tärkeää, ja jos sitä ei hallitse, se kertoo ihmisestä hyvin paljon. (Lukiolainen)*
- *Yleissivistävä opetus. Lukio lisää huomattavasti yleissivistystä. Monet ovat kritisoineet pakollisia kursseja mm. kemiassa. Minusta on kuitenkin tärkeä tietää edes jonkin verran eri tieteiden asioista... (Lukio)*
- *Yleissivistävyys. Vaikka joskus tuntuu, ettei lukiosta jäänyt käteen muuta kuin rippeitä sieltä täältä huomaa silloin tällöin tietävänsä ja osaavansa asioita mitä ei ilman lukiota tietäisi. Maailmankatsomus avartuu ja kun paljosta tietää vähän on helpompi jatkaa oman kiinnostuksen mukaan sen aihepiirin kartuttamista ja jättää oman elämän kannalta merkityksettömät asiat vähemmälle. (AMK)*
- *Mielestäni lukiossa olennaista on monipuolisen yleissivistyksen saaminen. Tämä antaa hyvät mahdollisuudet lukioikäiselle nuorelle miettiä, mikä voisi olla hänen oma alansa. Lisäksi hyvä yleissivistys on monesti myös eduksi jatko-opinnoissa. Hyvä yleissivistys antaa lisäksi edellytyksiä ottaa kantaa yhteiskuntaa koskeviin asioihin järkevältä pohjalta. (Yliopisto)*
- *Yleissivistyksen antaminen on mielestäni todella tärkeä pointti lukion toiminnassa. Yleissivistys on kuin "kivijalka", jonka päälle on hyvä alkaa koota muita tietoja. On myös helpompaa omaksua uusiakin asioita, jos osaa liittää ne aikaisemmin oppimiinsa tietoihin.*
 - *Lukion tulisi tarjota oppilaille hieman tietoa joka alalta, ettemme tulevassa elämsää / jokapäiväisessä elämässä törmää asioihin, joista emme ole ikinä kuulleet. (lukio)*
 - *Ihan totta, perusopetussuunnitelma kaipaa lisää kursseja, jotka ovat luonteeltaan yleissivistäviä, kuten talous-, ympäristö- ja terveystietoutta. Yliopisto tai ammattikorkeakoulu on erikoistumista varten, ja peruskoulun puolella tuo ei vielä jaksaa kiinnostaa. (Yliopisto)*
 - *Ilman lukiota tuntuisi siltä etten tietäisi mitään. (AMK)*

Jatko-opintomahdollisuudet

- Kaksi keskeisintä teemaa lukiosta ovat jatko-opintomahdollisuudet ja yleissivistys.
- Jatko-opintomahdollisuuksien osalta painotetaan näkökannasta riippuen joko erityisesti riittävän laajaa yleissivistystä tai riittäviä pohjatietoja jatko-opiskelualan kannalta merkittävimmistä aineista.

- Jatko-opintojen kannalta keskeisinä tuodaan myös esiin opiskelutaitojen oppiminen, omien kiinnostuksen kohteiden löytyminen sekä opiskelurytmiin pääsy
- Useiden lukiolaisten mielestä yo-kirjoitusten merkitys jatkon kannalta suurempi kuin korkeakouluopiskelijoiden näkökulmasta. Korkeakouluopiskelijat painottavat lukiolaisia enemmän ohjausta, jotta omat kiinnostuksen kohteet löytyvät ja osataan tehdä oikeat valinnat.

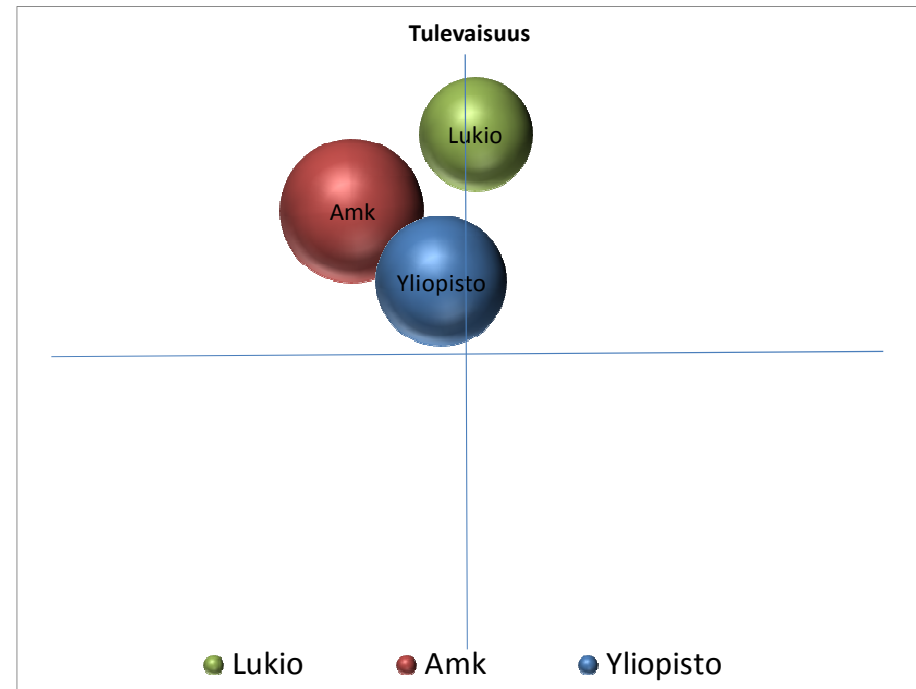
Jatko-opintomahdollisuudet

- *Jatko-opinnot. Lukion yleissivistävyys, joka mahdollistaa hyvät jatko-opintovaihtoehdot (Lukiolainen)*
- *Yliopistoon valmistava opettaminen. Lukiolaisilla on useimmiten tavoitteena päästä eteenpäin opiskelemaan, joten on tärkeää, että lukiossa saa kaiken tarvittavan tiedon yliopiston tai muun jatko-opiskelun aloittamiseksi. Saisi olla joistain muistakin aineista kursseja enemmän, kuten tietotekniikasta. (Lukiolainen)*
- *Lukiossa saa paljon yleissivistävää tietoa, josta voi olla hyötyä esimerkiksi työelämässä. Lisäksi monet oppiaineet auttavat jatko-opiskelupaikkojen pääsykokeissa. (Lukio)*
- *Jatko-opintojen valinta. Moni ei tiedä lukion alkaessa, että mihin menisi jatko-opiskelemaan. Lukiossa on 3-4 vuotta aikaa miettiä. (Yliopisto)*
- *eväät jatko-opiskeluun. Opiskelutekniikka, esseet ym. opitaan lukiossa. Ilman näitä taitoja, lopettamiskynnys voi olla alhaisempi. (AMK)*
- *Jatko-opintoihin valmistaminen. Valmiudet erilaisiin jatko-opintoihin pyrkimiseen.*
 - *Omassa koulussani opo ei sivuutti kirjoitukset aivan täysin tunneillaan. Nyt kun pitäisi valita kursseja sen mukaan mitä haluaa kirjoittaa niin on aivan hämillään. Myös muista jatko-opinnoista tai paikoista ei ole mitään tietoa eikä niistä puhuta lainkaan. (Lukio)*
 - *Olisi hyvä jos kouluissa olisi enemmän jatko-opintoihin valmistavia kursseja tai pääsykokeisiin valmistavia kursseja. Ulkopuoliset valmennuskeskukset kyllä auttavat tässä ongelmassa, mutta niiden kurssit ovat niin kalliita, että kaikilla lukiolaisilla ei ole niihin varaa eikä välttämättä aikaa jos ne ovat koulu ajan ulkopuolella. Siksi olisi hyvä, että lukiot pystyisivät ulemaan vastaan tässä asiassa. (Lukio)*
 - *Useimmat oppilaat tuntuvat ajattelevan, että lukiota käydään vain kirjoituksia varten mutta todellisuudessa valmistaudumme siihen, mitä aiomme opiskella lukion jälkeen... (Lukio)*
 - *Tarvittaisiin preppauskursseja sekä opintojen ohjausta lisää. Todellakaan kaikille ei ole selvää, minne hakea lukion jälkeen, se kolme vuotta on mennyt kaikki lukemiseen ja kursseista suoriutumiseen. (AMK)*
 - *Lukion tärkein tehtävä on tuottaa ns. ammattiopiskelijoita. Toki tärkeää on myös yleissivistys, mutta ilman tuloksia ei yhteiskunta toimi. Eli lukion tuote on opiskelun osaava ja motivoitunut opiskelija. (Yliopisto)*

Tulevaisuus

- Moni kuvailee lukion merkitystä varsin yleisellä tasolla nimenomaan tulevaisuuden mahdollisuuksien turvaamisen kannalta
- Ajatuksia liittyy niin jatko-opintokelpoisuuden saavuttamiseen, miettimisaikaan omien tulevaisuudenajatusten selkiyttämiseksi kuin ohjaukseen eri mahdollisuuksien tunnistamiseksi.

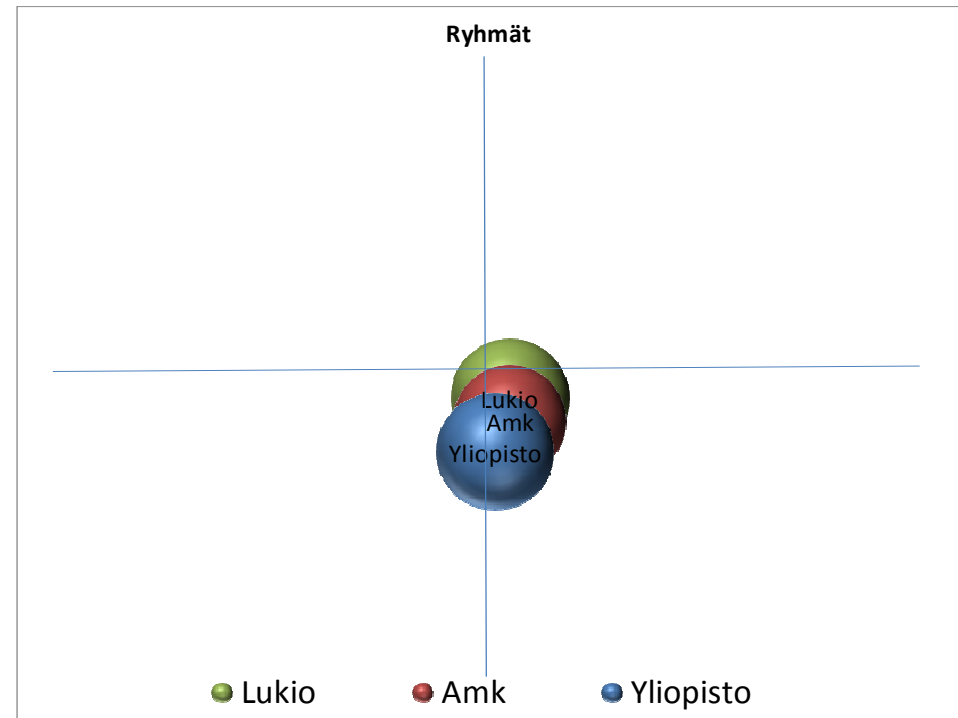

- Yliopisto-opiskelijat painottavat muita enemmän aikaa ja mahdollisuuksia omille tulevaisuuspohdinnoille ja vaihtoehtojen miettimiselle
- Amk- opiskelijat jonkin verran enemmän painottavat lukion aikana saavutettavaa tietopohjaa tulevaisuuden mahdollisuuksia avaavana.

Ryhmät

- Ryhmäkoot puhuttavat paljon: Liian suuret ryhmät koetaan oppimisen esteiksi. Osa koki myös selkeän ryhmän puuttuvan tai ryhmien vaihtuvan liikaa.
- Ryhmissä toimimisen ja työskentelyn nähtiin voittopuolisesti olevan erittäin hyödyllistä.

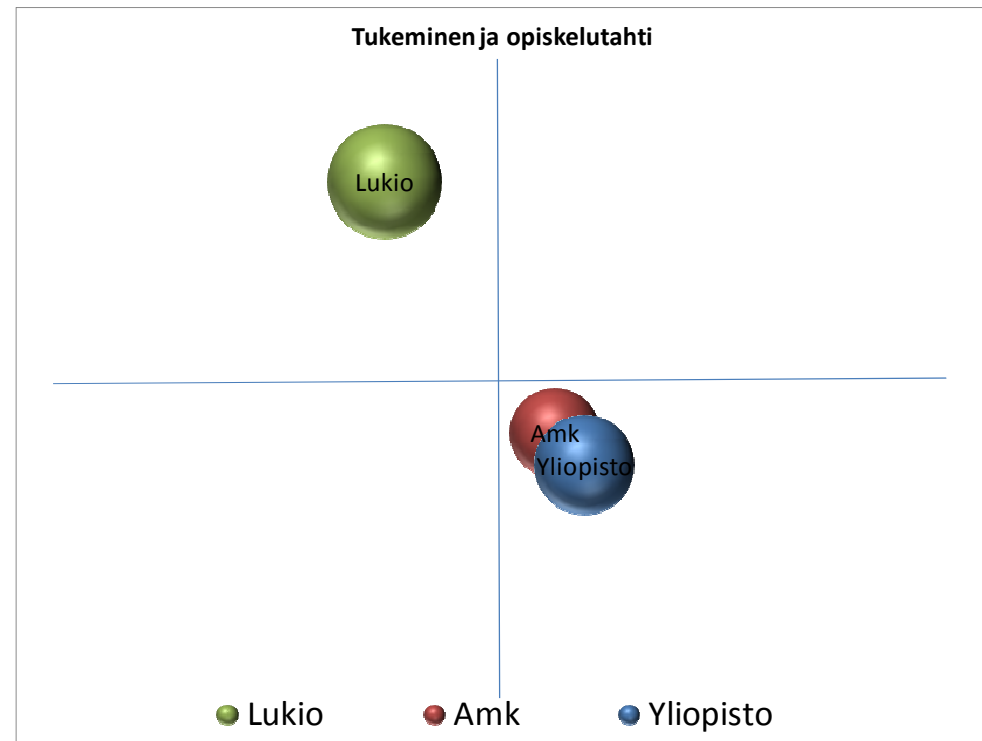

- *Ryhmäkoot ovat aivan liian suuria, eikä yksittäisten oppilaiden omia ongelmia pystytä sen vuoksi tiedostamaan hyvin, eikä niitä pystytä niin hyvin auttamaan.*
- *Lukiossa pitäisi painottaa sitä tosiasiaa, että oikeastaan kaikki tulevat jatko-opinnoissa ja töissä joutumaan työskentelemään muiden ihmisten kanssa. Tämän takia ryhmätyötaitoja kehittäviä tehtäviä pitäisi olla koulussa paljon.*
- *Luokaton lukio antaa paljon vapautta valita, mutta se tuo myös irrallisuutta kun ei kuulu oikein mihinkään ryhmään. Paras vaihtoehto olisi mielestäni jos esimerkiksi matikan ja äikän ryhmät olisivat aina samat vaikka kurssi vaihtuisikin, edes jonkinlainen yhteishenki olisi kiva*

Tukeminen ja opiskelutahti

- Kuten tukipalveluista, myös yleisellä tasolla opiskelijoiden tukemisesta ja opiskelutahdista puhuvat huomattavasti enemmän lukiolaiset kuin korkeakouluopiskelijat.
- Lukiolaisista löytyy korkeakouluopiskelijoita enemmän niitä, jotka pitävät lukion opiskelutahtia liian tiiviinä.

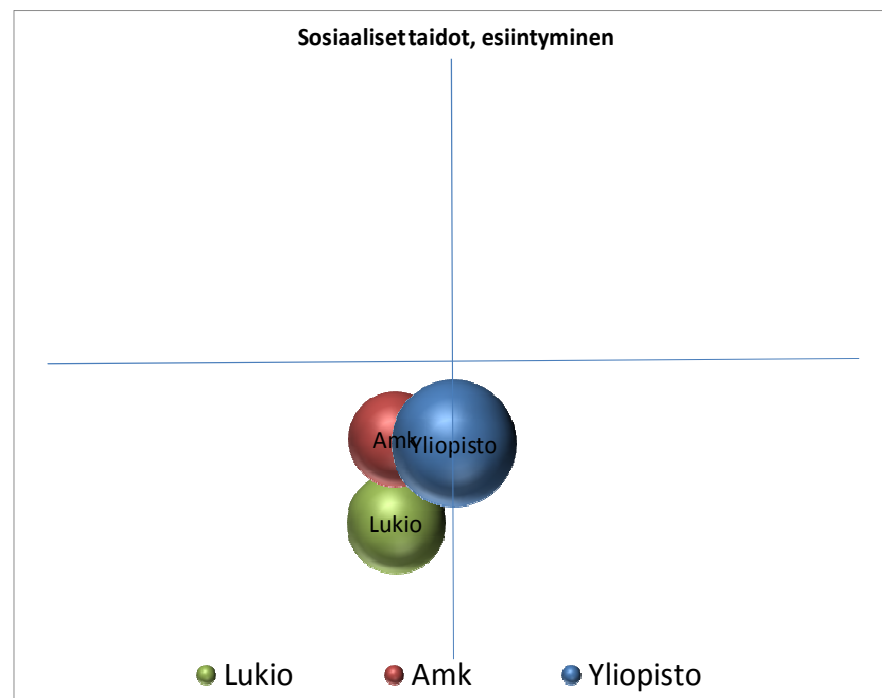

- *Rentous. Lukio ei saa olla liian rankkaa, joka vie kaiken vapaa-ajankin. Lukiossa pitää olla vaativaa, mutta ei liian vaativaa.*
- *Välillä aineenopettajat eivät aina huomioi, että on muitakin aineita, esim. saattaa olla useammat sanakokeet saman päivän aikana, josta taas tulee kauhea stressi, jos haluaa menestyä hyvin ja kielten opiskelu on hankalaa*
- *Lukioon myös tukiopetusmahdollisuus. Jokaisessa lukiossa pitäisi olla valmiudet järjestää tukiopetusta niille oppilaille, jotka ovat jääneet jälkeen tai eivät muuten opi lukiossa opetettuja asioita.*

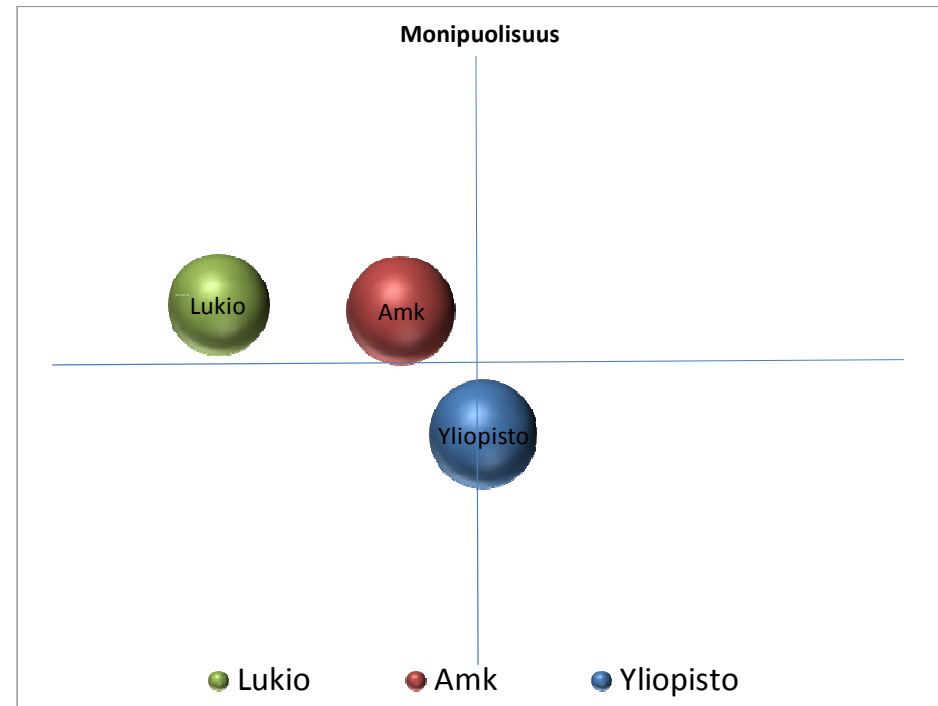
Sosiaaliset taidot, esiintyminen

- Lukion merkitys esimerkiksi ystävyssuhteille ja sosiaaliselle toiminnalle arvioidaan melko suureksi. Hieman yllättävästi esiintymiseen ja sosiaalisiin taitoihin liittyvät asiat arvioidaan muita vähemmän tärkeiksi.
- Syynä mm. eriävät käsitykset siitä, tulisiko lukiossa omaan esiintymiseen liittyviä harjoituksia ym. olla enemmän vai vähemmän.
- Eritoten lukiolaisissa on monia, jotka kokevat esiintymistä vaativat tilanteet joskus piinallisiksi ja toivovat vaihtoehtoisia suoritustapoja. Keskimäärin näihin ajatuksiin eivät suuret joukot yhdy. Varsinkin korkeakouluopiskelijat katsovat kehityksen joka tapauksessa kulkevan enemmän esiintymistä vaativiin tilanteisiin eivätkä kannata ajatusta esiintymisten vähentämisestä lukiossa.

Monipuolisuus

- Monipuolisuuden teemassa puhuttiin erityisesti monipuolisten kurssivalintojen ja - mahdollisuuksien puolesta.
- Monipuolisia oppimistapoja ja myös perusopetuksesta poikkeavia tapahtumia ym. toivottiin olevan tarjolla.

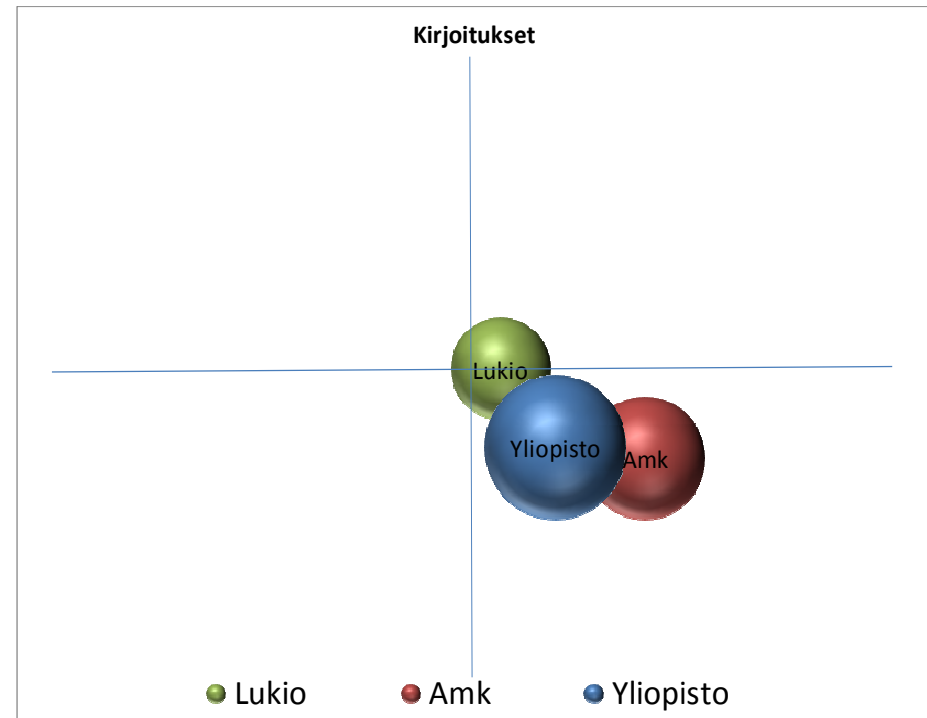

- *Monipuolinen opinahjo. Lukiossa pitäisi saada monipuolista opetusta, joka poikkeaisi ala- ja yläkoulun opetusmethodeista. Kannatan ryhmätenttejä ja visuaalisempaa opiskelua, eikä vaan ulkoaopiskelua kirjoista.*
- *Laajat kurssivalinnat. Lukion kurssivalinnat tulisi olla monipuolisia ja laajoja. Erityisesti soveltavien, jotta jokainen voisi valita itseään kiinnostavia aiheita. Näin opiskelusta saataisiin vieläkin monipuolisempaa ja kiinnostavampaa.*

Kirjoitukset

- Erityisesti lukiolaisista osa painottaa voimakkaasti kirjoituksissa menestymistä lukion tärkeimpänä mittarina.
- Osa lukiolaisista ja erityisesti korkeakouluopiskelijoista kritisoi kirjoitusten liiallista painottamista ohjauksessa ja käytännössä.

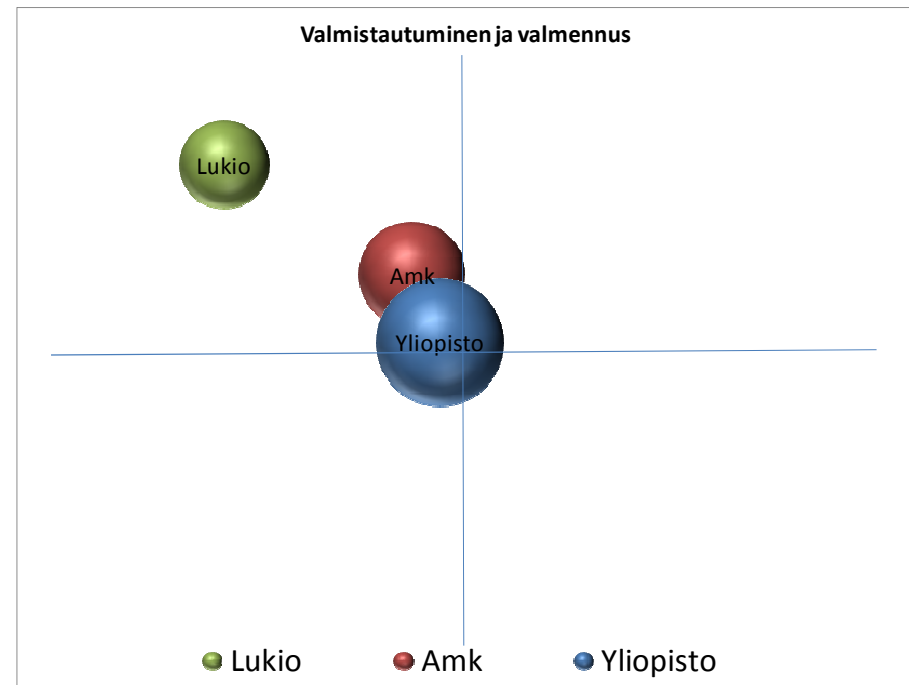

- *ylioppilaskirjoitukset. opiskella niin hyvin että pääsee kirjoitukset läpi ja saa hyvät yleissivistävät tiedot maailmasta, joka on hyvä pohja hakiessa ammattikouluihin*
- *Lukion jälkeisissä YO-kirjoituksissa yritetään saada mahdollisimman hyvät arvosanat jonka avulla sitten pääsee haluamaansa yliopistoon. Koulun opetuksen laatu on siis hyvin tärkeää koko loppuelämän kannalta.*
- *Kirjoituksilla ja niihin valmistautumisella liian suuri painoarvo opetuksessa. Ei keskitytä oppimaan asioita, tiedonhakua, ymmärtämistä, vaan sitä, miten niissä kirjoituksissa pitää mihinkin vastata.*

Valmistautuminen ja valmennus

- Varsinkin lukiolaisille luontevampaa puhua tulevaisuuteen valmistautumisesta ja sitä tukevasta valmennuksesta kuin esimerkiksi ohjauksesta.
- Jatkuvaa valmennusta tulevaan ja esimerkiksi konkreettisia valmennuskursseja pääsykokeisiin toivottiin lukion toimintaan.

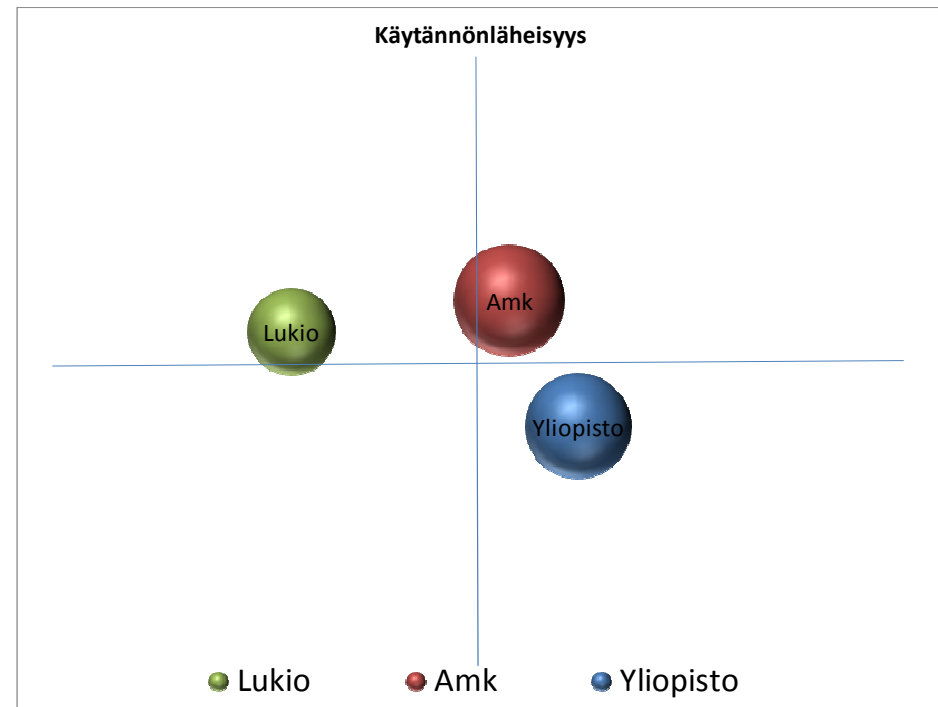

- *Valmentautuminen elämään: työaikojen noudattaminen, aikataulun kunnioittaminen, vastuuntunto, sosiaalisuus.*
- *tulevaisuuteen valmistaminen. kerrotaan erilaisista jatkumahdollisuuksista, ja annetaan valmiudet lähteä toteuttamaan niitä*
- *Mielestäni lukion tulisi valmentaa entistä enemmän opiskelijoita jatko-opintoja ja työelämää varten. Tärkeintä olisi informoida erilaisista opiskelumahdollisuuksista ja -muodoista entistä enemmän. Erilaisia opiskelupaikkoja ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia tulisi käsitellä enemmän yhteisesti tunneilla. Myös erilaisiin ammatteihin sekä työhön kokonaisuutena tulisi keskittyä enemmän, ja kertoa niiden luonteesta opiskelijoille.*

Käytännönläheisyys

- Käytännönläheisyyden alla käsiteltiin yleisesti eri oppiaineiden merkityksen painottamista niin yhteiskunnan kuin työelämänkin näkökulmasta.
- Toisaalta toivottiin lisää käytäntöön orientoituneita suoritustapoja/ sisältöjä kursseille.

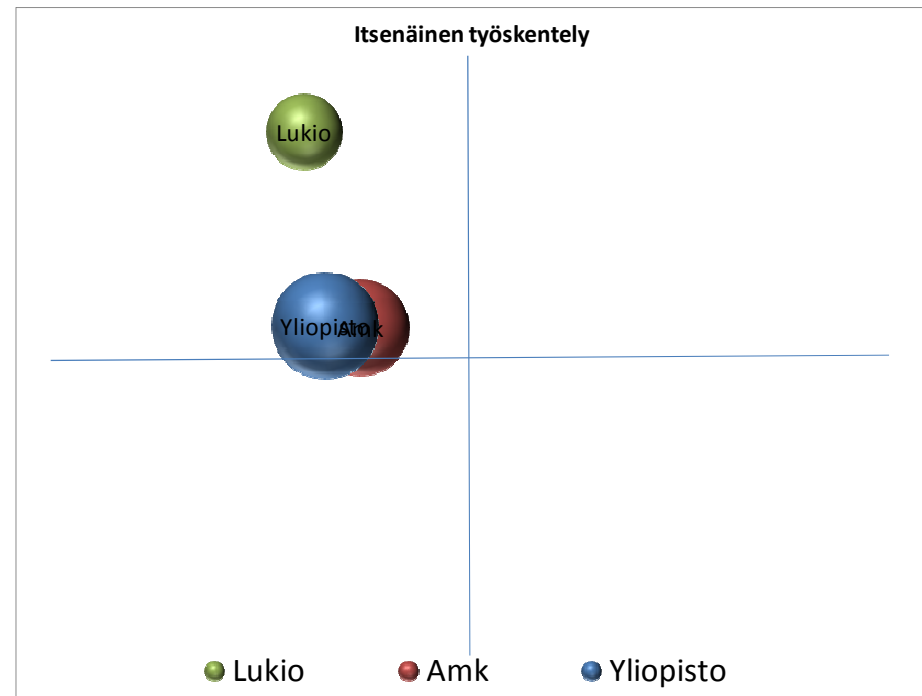

- *Käytännönläheisyys. On tärkeää, että lukio keskittyy opettamaan asioita, joista tulee olemaan opiskelijoille hyötyä jatko-opinnoissa ja elämässä yleensäkin. Oppiaineiden tunneilla pitää olla aina jonkinasteinen "jalat maassa" -meininki, pidetään mielessä, että opiskellaan elämää varten eikä eletä opiskelua varten. Asia, jota ei voi soveltaa käytäntöön tai joka ei anna uusia näkökulmia omaan elämään, ei hyödytä. (Lukio)*
- *Käytännönläheisyyden. Lukio oli liian teoreettinen ja tenttipainotteinen. Olisin kaivannut paljon enemmän ryhmätöitä ja tiimityöskentelyä ja valinnanvapautta omista opinnoistani. (AMK)*
- *Lukiossa tulisi herättää motivaatio opiskella ainetta, ei niinkään luoda täydellistä ja syvällistä osaamista aineesta. Lukiossa olisi hyvä käydä enemmän läpi käytännönläheisiä esimerkkejä, puuduttavan teoriaopiskelun sijaan. Mitä enemmän ainetta voidaan käyttää hyväksi oikeassa elämässä, sitä tärkeämmältä aine tuntuu. (Yliopisto)*

Itsenäinen työskentely

- Erityisesti lukiolaiset mainitsivat tärkeäksi mahdollisuuden itsenäiseen työskentelyyn niin valintojen kuin varsinaisen opiskelunkin osalla.
- Korkeakouluopiskelijoilla käytännön itsenäinen työskentely oli oletettavasti hieman enemmän itsestään selvää ja teemassa puhuttiin erityisesti lukiossa kehittyvästä opiskelijan itsenäisyydestä.

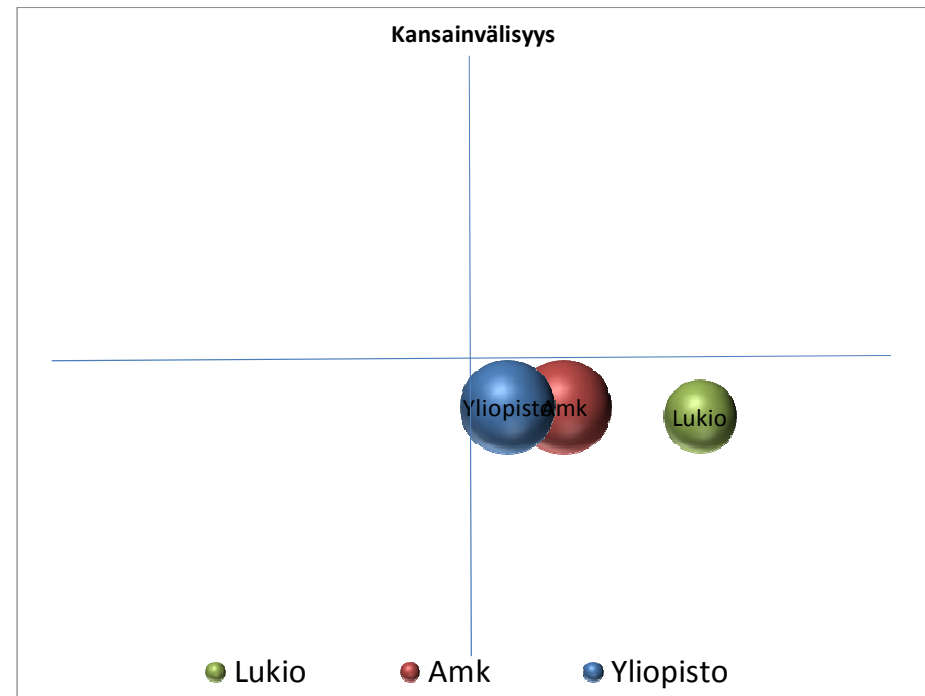

- *Opiskelu itsenäisemmäksi. Voisi olla mukavaa, jos lukiossa voisi suorittaa enemmän kursseja itsenäisesti. Ja ettei opettaja puuttuisi opiskeluun niin paljoa. (Lukio)*
- *Itsenäistyminen. Jatko-opinnoissa opiskelijan täytyy hoitaa itse kaikki asiansa ja siksi olisi hyvä, että lukiossa tulisi jo hieman harjoiteltua. Opettajien ei mielestäni pitäisi "paapoa" oppilaita niin paljon. (Amk)*
- *Itsenäistyminen. Lukio-opinnot ovat nykyään melko vapaita ja oppilaalle annetaan vastuu ja mahdollisuus itse koota haluamansa kokonaisuuden kurssitarjonnasta. Oppilaan vastuulle jää myös huolehtia koulunkäynnistä ja siitä, että hän pääsee ylioppilaaksi. Lukiossa oppilasta kasvaa itsenäinen, ajatteleva aikuinen (Yliopisto)*

Kansainvälisyys

- Kansainvälisiä valmiuksia yleisesti käsitteen tasolla pidettiin merkittävinä. Konkreettiset ehdotukset olivat hiukan niukempia ja niihin liittyi myös erimielisyyttä runsaasti.
- Kielitaito, vaihto-opiskelumahdollisuudet (tulevat ja lähtevät) sekä eri aineiden kansainvälistä näkökulmaa sisältävät kurssit erityisesti esillä.

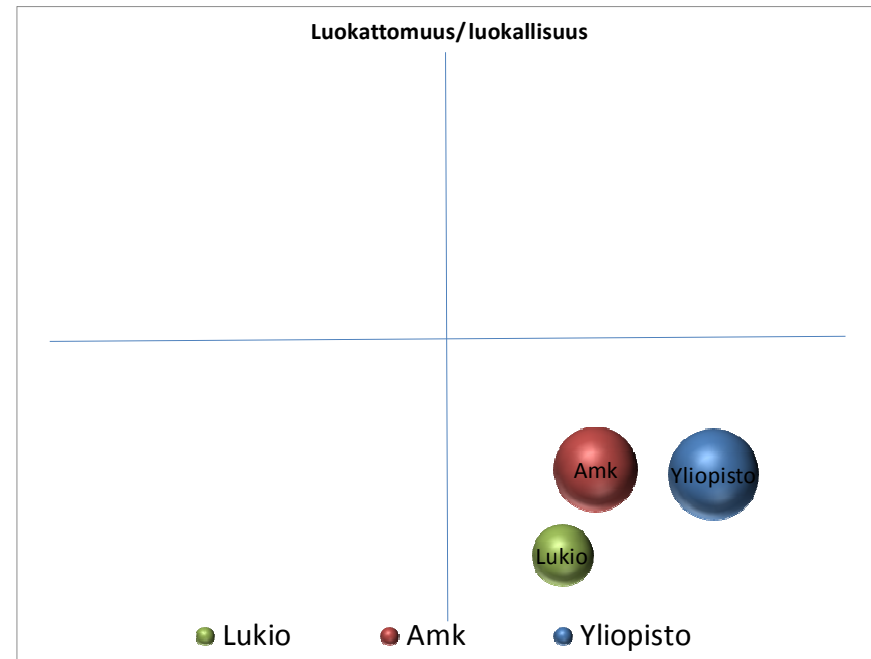

- *kansainvälisiä projekteja. pienessä lukiossa ehkä hankalampi toteuttaa, mutta ulkomaalaisten oppilaiden kanssa toteutetut projektit olisivat hieno kokemus ja mukavaa vaihtelua. (Lukio)*
- *Vaihto-oppilaat. Tuovat kansainvälisyyttä ja uusia tuulia lukioaikaan. Vaihto-oppilaiden kautta oppii tuntemaan erilaisia kulttuureja ja samalla oppii oikeasti käyttämään vierasta kieltä, kun heidän kanssa puhuu (yleensä englanniksi). (yliopisto)*
- *"Kansainvälisiä" oppitunteja. Koulussamme on mahdollisuus valita kieliä, vaihtoehtoja löytyy runsaasti. Mutta haluaisin, että kouluissa olisi mahdollisuus valita esim. biologian kurssin englannin kielisenä. Se toisi vaihtelua englannin opiskeluun sekä opettaisi biologiaa samalla. (Lukio)*

Luokattomuus / luokallisuus

- Luokattomuus nähtiin pääsääntöisesti sangen positiivisessa valossa eikä siihen kovin usein konkreettisia muutoksia esitetty.
- Erimielisyyttä teemassa syntyy erityisesti kehitysajatuksista, joissa siirrytään esimerkiksi takaisin luokallisen lukion suuntaan. Näitä esittivät niin osa lukiolaisista kuin korkeakouluopiskelijoistakin.

- *Luokaton lukio on hyvä järjestely, koska se antaa hyvät mahdollisuudet kehittää sosiaalisia taitoja. Aina on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin, kaveripiiri laajenee ja on mukavaa, kun yläasteella olleet ns "klikit" ovat kadonneet ja kaikki voivat vapaasti valita seuransa... (Lukio)*
- *Luokaton lukio on kurssien valitsemisen kannalta hyvä asia, mutta yhteisöllisyydelle se on huono. Lukiosta on vaikea saada hyviä ystäviä, sillä ns. luokkakaverit vaihtuvat joka kurssilla ja joka jaksossa. Asialla pitäisi tehdä jotain. (Lukio)*
- *Luokattomuus tuo joustavuutta, mahdollistaa valinnaisuutta ja sekoittaa ryhmiä, joka parhaassa tapauksessa luo lisää kontakteja opiskelijoiden välille. Luokattomuus ei silti saa merkitä yhteisöllisyyden vähentämistä. Oma ryhmä ja ryhmänohjaaja ovat luokattomassakin lukiossa tärkeitä. (Yliopisto)*

Lukion luokattomuus

- Myös lomakekyselyssä käsiteltiin luokattoman lukion hyviä ja huonoja puolia. Lomakekyselyssä ei otettu kantaa siihen, pitääkö luokattomuutta lähtökohtaisesti hyvänä vai huonona asiana. Kaikkia osallistujia pyydettiin arvioimaan erikseen niin hyviä kuin huonojakin puolia.
- Hyvinä mainitaan erityisesti:
 - Itsenäisyys
 - Oma valinnanvapaus ja vaikutusmahdollisuudet
 - Syventyminen ja mielenkiinto itse valittuihin teemoihin
 - Vaihtuvat sosiaaliset ryhmät
- Huonoina mainitaan erityisesti:
 - Sosiaaliset vaikeudet; ryhmät vaihtuvat liikaa, ei voi valikoida ryhmiä, ryhmän puuttuva tuki
 - Opettajat vaihtuvat epä johdonmukaisesti, opetustyylit ja sisällöt aineittain eivät aina toimi yhteen kun useampia eri opettajia samassa aineessa eikä voi valita
 - Kurssien ryhmäkokojen suuri vaihtelu, ”massakurssit” ongelmallisia

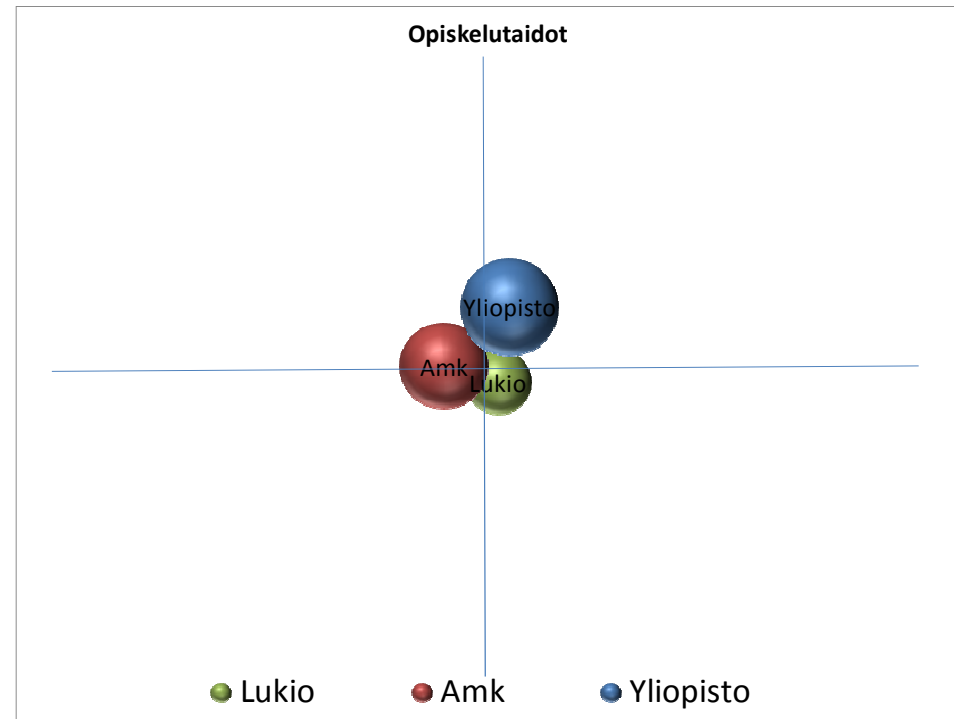
Lukion luokattomuus

- *Sosiaalisuus. Luokaton lukio erityisesti kehittää oppilaiden sosiaalisia taitoja ja jokainen yksilö löytää helpommin ystäviä, kuin entisvanhassa luokkalukiossa muutamat "erilaiset" oppilaat syrjäytyivät helpommin ulos omasta luokkayhteisöstä.*
- *Poistaisin luokattomuuden. Ihminen tarvitsee sosiaalista verkostoa ja yhteisöä elämässä. Vanha kolmivuotinen systeemi takasi samat luokkatoverit ja yhteisön tuen. Ajelehtiminen vailla yhteisöä tuo nuorelle repaleisuutta elämään.*
- *Luokallisen ja luokattoman lukion välimuoto olisi paras. Luokaton lukio antaa paljon vapautta valita, mutta se tuo myös irrallisuutta kun ei kuulu oikein mihinkään ryhmään. Paras vaihtoehto olisi mielestäni jos esimerkiksi matikan ja äikän ryhmät olisivat aina samat vaikka kurssi vaihtuisikin, edes jonkinlainen yhteishenki olisi kiva*
- *Luokaton lukio on hyvä keksintö, mutta yhteisöllisyys saattaa kärsiä ryhmien ollessa aina erilaisia. Yhteiset projektit, kuten vaikkapa näytelmät tai urheilujoukkueet toisivat oppilaita pidemmiksi ajoiksi yhteen mielekkään toiminnan pariin*

Opiskelutaidot, opiskelemaan oppiminen

- Yliopisto-opiskelijat pitivät opiskelun opettelua jokseenkin tärkeämpänä lukiossa kuin lukiolaiset tai amk-opiskelijat.
- Lukiolaisten näkemykset hajautuivat osassa teemaan kuuluvia ajatuksia. Ne, jotka pitivät väittämää tärkeänä, kommentoivat sitä yleisesti siitä näkökulmasta, että lukiossa oppimistekniikoihin ja opiskelun opetteluun ei juurikaan panosteta.

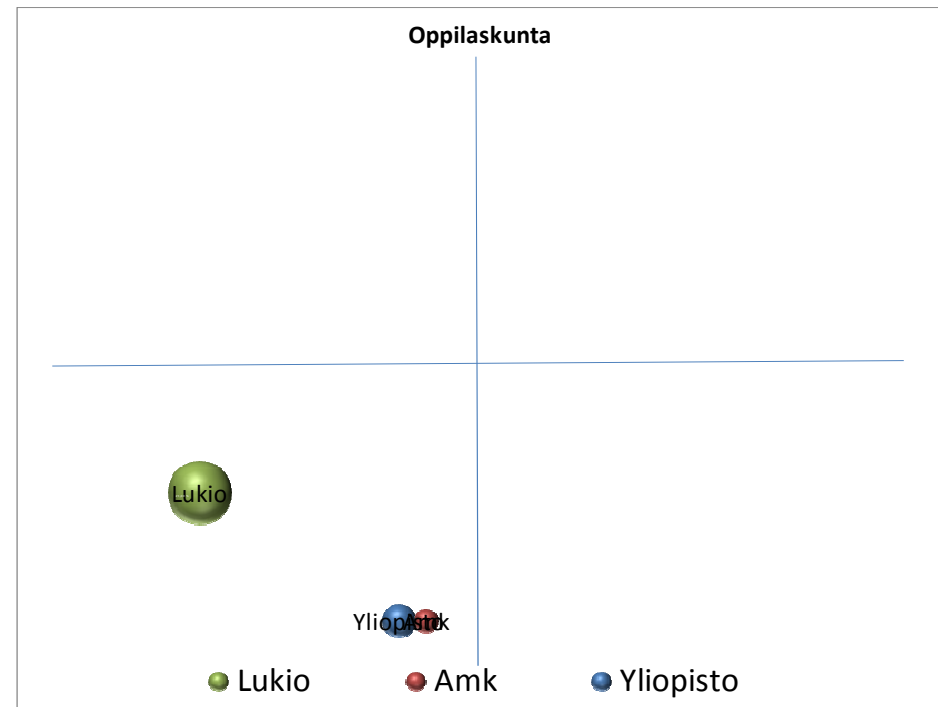

- *Minulla on samat oppimisstrategiat kuin yläasteellakin; kukaan ei ole opettanut minulle muuta. Tarvitsisin ehdottomasti tietoa hyvästä tavasta opiskella niin tätä hetkeä kuin tulevaisuuttakin varten. (Lukio)*
- *Lukion alussa usein kerrotaan miten voi opiskella mutta sen jälkeen asiasta ei puhuta enää mitään, joten opiskelun opettelua voisi todellakin olla enemmän jotta oppilaat oppisivat opiskelemaan ja voisivat saada hyviä numeroita ja oppia enemmän. Koulumenestys paranisi. (Lukio)*
- *Opiskelutekniikan luominen. Asioita tulee enemmän ja tulevaisuudessa vieläkin enemmän, olisi tärkeää opetella itselle hyvä opiskelutekniikka ennen totista opiskelua. (Amk)*

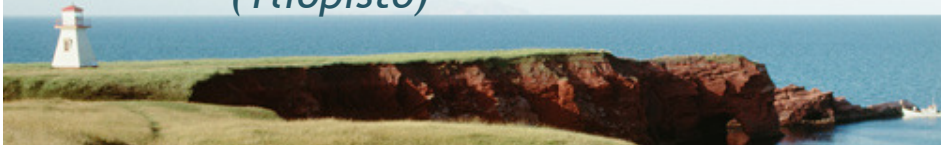

Oppilaskunta

- Oppilaskunnista puhuttiin varsin vähän. Arvioinnissa suurin osa osallistujista koki oppilaskunnan merkityksen muihin teemoihin verrattuna omalla kohdallaan varsin vähäiseksi.
- Kyselytutkimuksen puolella toisaalta suuri osa ei ollut kiinnostunut osallistumaan konkreettisesti toiminnan järjestämiseen mutta piti sitä silti tärkeänä.

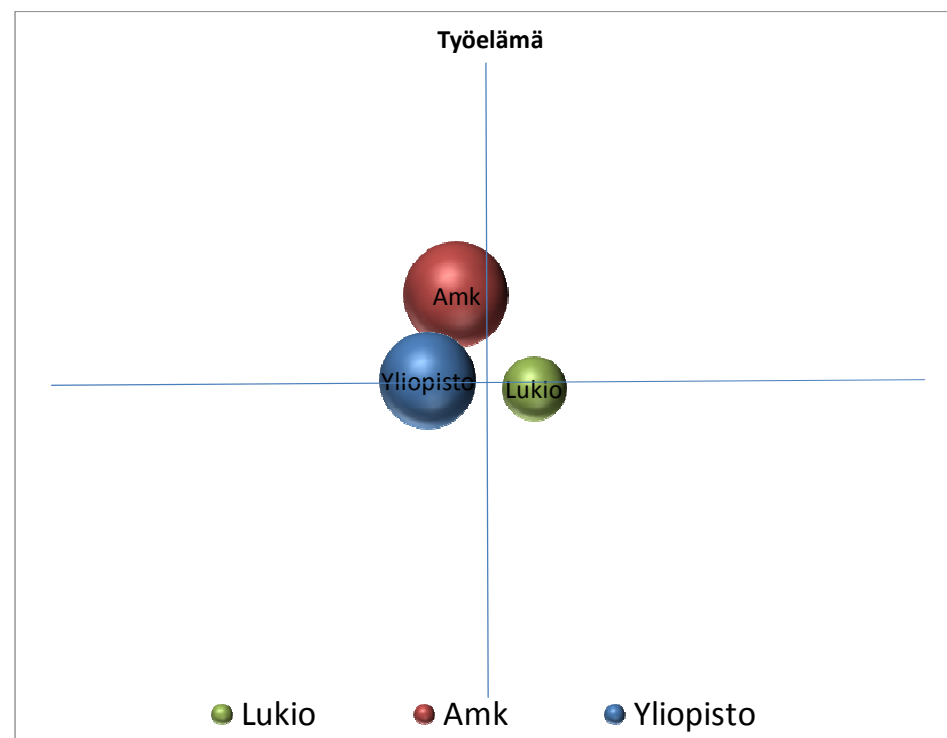

- *Oppilaskunta toiminta. Oppilaskunnan hallitus toimii koululla hyvin, hallitus järjestää ohjelmaa koululle ja ottaa vastaan oppilaiden toiveita --> laittaa eteenpäin opettajille. Pitää huolta oppilaiden oikeuksista ! (Lukio)*
- *Oppilaskuntien toiminta aktiivisemmaksi.. Lukioden oppilaskuntien toimintaa voisi lisätä, esim. erilaiset tempaukset, teemapäivät, tutustumiset muihin lukioihin, leirit... Enemmän yhteistä toimintaa eri lukioden kesken siis. (Yliopisto)*

Työelämä

- Lukiolaiset näkivät lukion myös jossain määrin tuottavan työelämävalmiuksia.
- Yliopisto-opiskelijat katsoivat hieman useammin varsinaisten työelämävalmiuksien kehittyvän myöhemmin ja lukion tarjoavan ennemminkin valmiuksia tähän kehitykseen ja yleisiä taitoja.
- Amk- opiskelijat hieman muita useammin toivoivat lisää työelämälähtöisyyttä kursseihin.

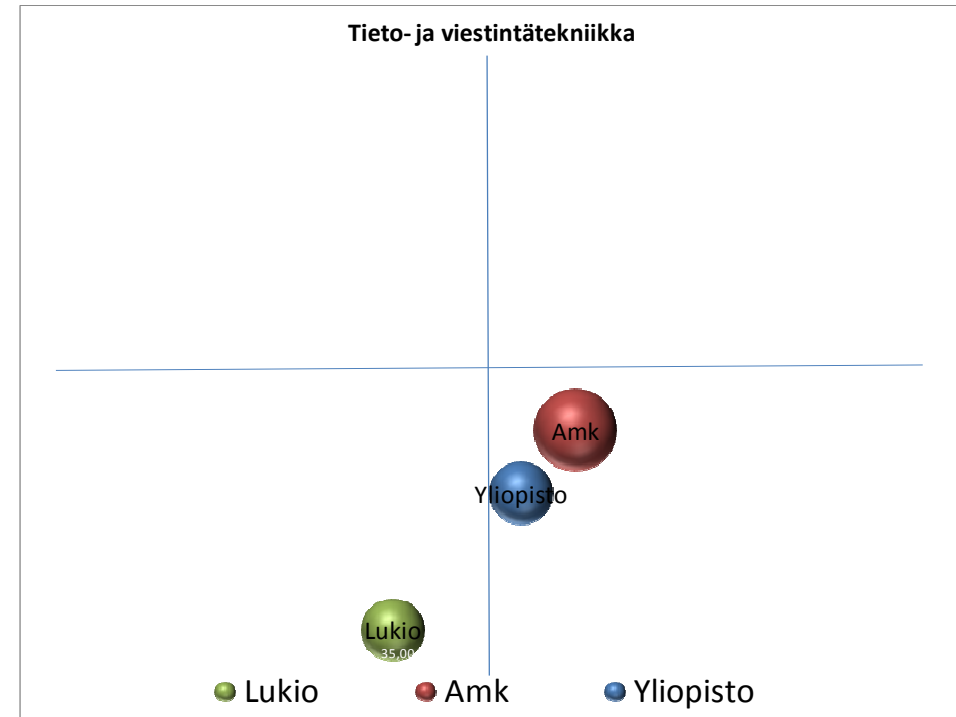

- *työharjoittelu. Olisi mukavaa jos lukioissa olisi edes jonkinlainen työharjoittelu jolloin pystyisi tutustumaan työelämään. Siitä voisi myös olla apua jatko-opiskelujen kannalta. Se voisi siis olla helpompaa valita, koska olisi jonkinlaisia kokemuksia työstä. (Lukio)*
- *Työelämälähtöisyys. Sitä, että konkreettista työelämäyhteistyötä on paljon ja harjoitteluita paljon. Muuten on vaikea tietää lukion jälkeen, mitä haluaa isona tehdä. (Amk)*
- *Se kuuluisa yleissivistyneisyys. Lukion tärkein tehtävä on valmistaa siellä opiskelevat nuoret myöhemmän opiskelun ja työelämän antamiin haasteisiin ja niistä selviämiseen. (Lukio)*

Tieto- ja viestintätekniikka

- Tieto- ja viestintätekniikan laajemman käytön osalla puhuttiin erityisesti verkko-opintojen ja vastaavien lisäämisestä sekä opettajien valmiuksista TVT:n hyödyntämiseen opetuksessa.
- Suurimmat erimielisyydet liittyivät verkko-opintojen lisäämiseen jos uhkana on lähiopetuksen väheneminen. Lukiolaiset usein myös tunsivat konkreettisia verkko-opiskelumenetelmiä jokseenkin vähän.

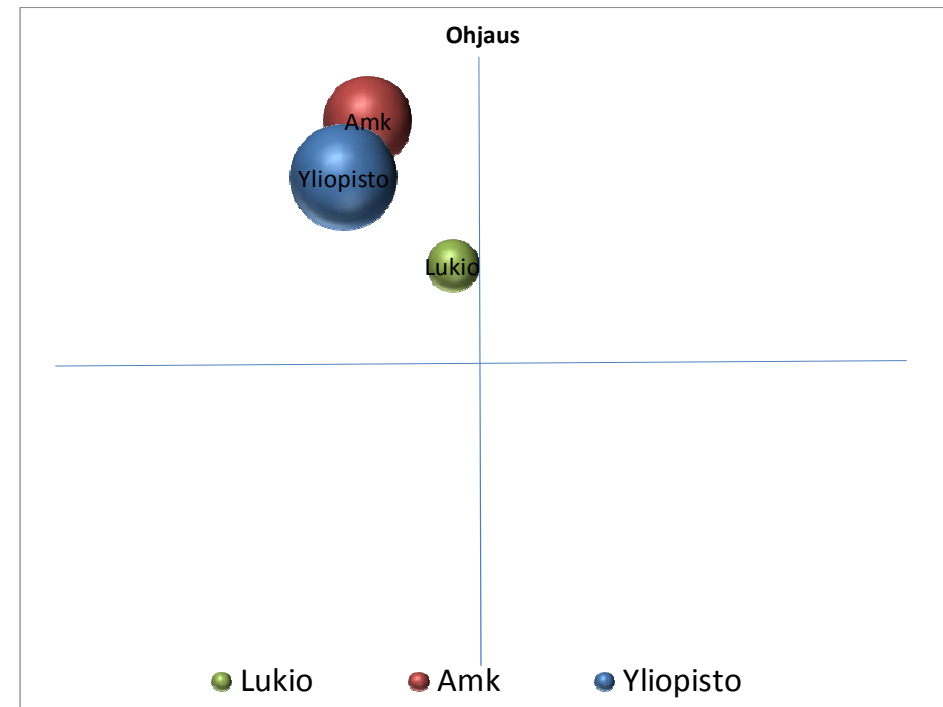

- *Vähemmän verkko-opiskelua. Verkossa tehtävien tekeminen on yleensä tehottomampaa kuin tunneilla istuminen. En kannata verkko-opiskelua missään tapauksessa. (Lukio)*
- *Lukio-opetuksessa verkkokursseja voitaisiin hyödyntää entistä tehokkaammin. En tarkoita, että kaikki kurssit tulisi oitis siirtää verkkoon, mutta paljon sen potentiaalia on yhä käyttämättä. Lukiolaisilla tulisi olla verkkoympäristö, jossa he voisivat tehdä mm. ylioppilaskokeisiin valmentavia tehtäviä. (Lukio)*
- *Lukioissa tulisi hyödyntää entistä enemmän uutta teknologiaa, jonka käyttäjinä useat lukiolaiset ovat jo erittäin taitavia. Enää tarvittaisiin oikeastaan opettajien kompetenssin lisääminen tässä asiassa. Lisäisin ehdottomasti mediakasvatuksen osuutta kaikissa oppiaineissa, mikä sisältäisi niin sisällön luomista kuin kriittisen medialukutaidon opettelu. (Yliopisto)*

Ohjaus

- Lukiolaiset puhuivat käytännössä ohjauksesta paljon vähemmän kuin esimerkiksi valmentautumisesta ja valmennuksesta. Korkeakouluopiskelijat näkivät ohjauksen merkityksen selvästi keskeisemmäksi.
- Lukiolaiset toisaalta arvostavat mahdollisuutta vapaisiin omiin valintoihin, toisaalta toivovat lisää tietoa ”kaikista vaihtoehtoista”

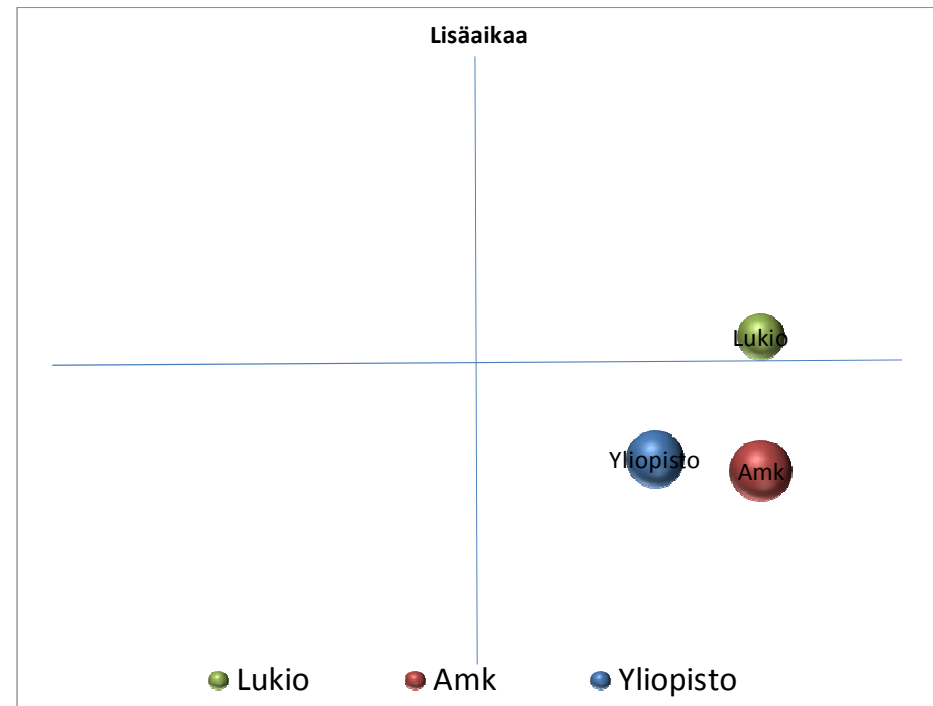

- *...Opinto-ohjausta lisää. Mielestäni lukiossa voisi olla paljon enemmän opinnonohjausta, kerrotaisiin enemmän jatko-opiskeluvaihtoehtoista ja kursseihin kuuluisi ainakin muutama kerta, jolloin voisi jutella pidempään opon kanssa siitä, mitä tulevaisuudelta haluaa. (Lukio)*
- *Opinto-ohjaus. Saisi olla yksi niistä asioista, joihin panostettaisiin todella kovalla kädellä, jopa ennen lukiota. Omassa lukiossani tämä jäi mielestäni sivuasemaan. Jatko-opiskelumahdollisuuksista ei ollut lukion jälkeen muuta tietoa kuin tietynlainen musta tuntuu -fiilis siitä, että yliopistoon kai tästä on suunnattava. (Yliopisto)*
- *Opintojen ohjaus. Lukiossa pitää ottaa ohjat omiin käsiin, mikä on hyvä juttu. Tukea pitäisi kuitenkin olla paremmin saatavilla. Säännölliset ja riittävän usein käydyt keskustelut opon tai ryhmänohjaajan kanssa säästäisivät turhalta stressiltä.... (Amk)*

Lisäaikaa

- Teema jakaa varsin voimakkaasti käsityksiä. Osa katsoo, että lukion keskeinen rooli on tarjota lisäaikaa omien valintojen valmisteluun ja tekemiseen. Osa taas aloittaa lukion jo varsin valmiin ja suoraviivaisen suunnitelman kanssa.

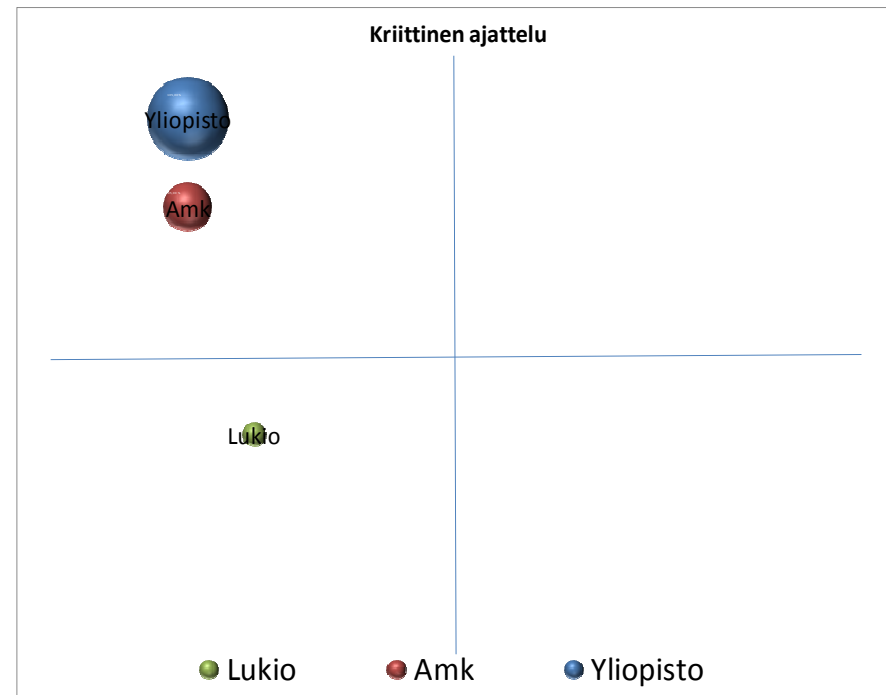

- Antaa miettimisaikaa. Lukio on hyvä vaihtoehto yläasteen jälkeen. Se tarjoaa yleissivistävää opetusta mutta myös miettimisaikaa ennen ammatinvalintaa. (Lukio)
- Lisäaika. Lukiossa voi vielä miettiä tarkemmin omia kiinnostuksiaan ja saa arvokasta lisäaikaa elämänsä pohtimiseen. opinto-ohjauksen kehittäminen olisi tärkeää, jotta jatko-opiskeluun lähteminen olisi helpompaa. (Lukio)
- Vaihtoehtojen kartoittaminen. Sen selittäminen ja pohtiminen, mitä tulevaisuudessa voi tehdä. Perinteinen 3 vuotta lisää miettimisaikaa. (Yliopisto)
- Yleissivistyksen kehittäminen ja miettimisaikaa jatkoon. Yleissivistyksen kehittäminen on tehokas tapa pitää nuoret ja nuoret aikuiset osana yhteiskuntaa ja vallitsevaa maailman tilannetta. Lukion aikana opiskelijoilla on myös mahdollisuus miettiä mihin ammattiin tahtoo valmistua ja mitä lähteä opiskelemaan lukion jälkeen. Lukiolla on myös merkittävä osuus aikuistumisen kannalta. (Amk)

Kriittinen ajattelu

- Kriittiseen ajatteluun oppiminen on korkeakouluopiskelijoiden, erityisesti yliopisto-opiskelijoiden näkökulmasta lukion keskeisiä tehtäviä.
- Lukiolaiset eivät kovin paljon tuo esiin näihin käsitteisiin kuuluvia ideoita, ennemmin keskustelu liittyy omien kiinnostuksen kohteiden löytymiseen.

- yleissivistyksen avulla oppilaat kehittyvät vastuullisiksi ja itsenäisiksi ihmisiksi, jotka osaavat soveltaa tietoaan arkipäiväisessä elämässä. Yleissivistyksen karttuessa opitaan ajattelemaan asioita monista erilaisista näkökulmasta ja näin ollen suhtautumaan näihin kriittisemmin ja erottamaan oikean väärästä. On tärkeää, että oppilaat ovat tietoisia esimerkiksi nyky-yhteiskunnan tapahtumista ja ovat valmiita ottamaan tapahtumiin kantaa esimerkiksi äänestämällä yms. (Lukio)
- Opettaa kriittiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.. Lukio voi parhaimmillaan tarjota eväitä omien mielipiteiden muodostamiseen ja elämän suuntaamiseen, opettaa kriittistä suhtautumista ja omaa ajattelua. (Yliopisto)
- Lukion ehdottomasti parhaita oppeja on ollut kriittisyyden opettaminen. Tämä on mielestäni hyvin tärkeää, jos yhteiskunnan halutaan olevan demokraattinen. Tieto on valtaa ja kansalaisyhteiskunnassa kaikilla pitää olla tietoa ja vaikutusmahdollisuuksia omaa elämäänsä koskevissa kysymyksissä. Lukiossa ei ehkä opeteta kaikkea (eihän se ole realististakaan), mutta ainakin oman lukion opettajat onnistuivat herättämään minut ajattelemaan monia tärkeitä asioita. (Yliopisto)
- ...Lukion tehtävä suhteessa korkeakouluihin on tärkeimmillään juuri sitä, että yliopistoon/ammattikorkeakouluun lähtevillä opiskelijoilla on kyky hahmottaa laajoja kokonaisuuksia kriittisesti. Ja vaikka ei lähtisi korkeakouluun ollenkaan, niin vastaavia taitoja todella tarvitaan, jotta meillä olisi valvettuneita, yhteiskunnan toiminnassa osallisia kansalaisia. Kasvattaako lukio siihen?(Amk)

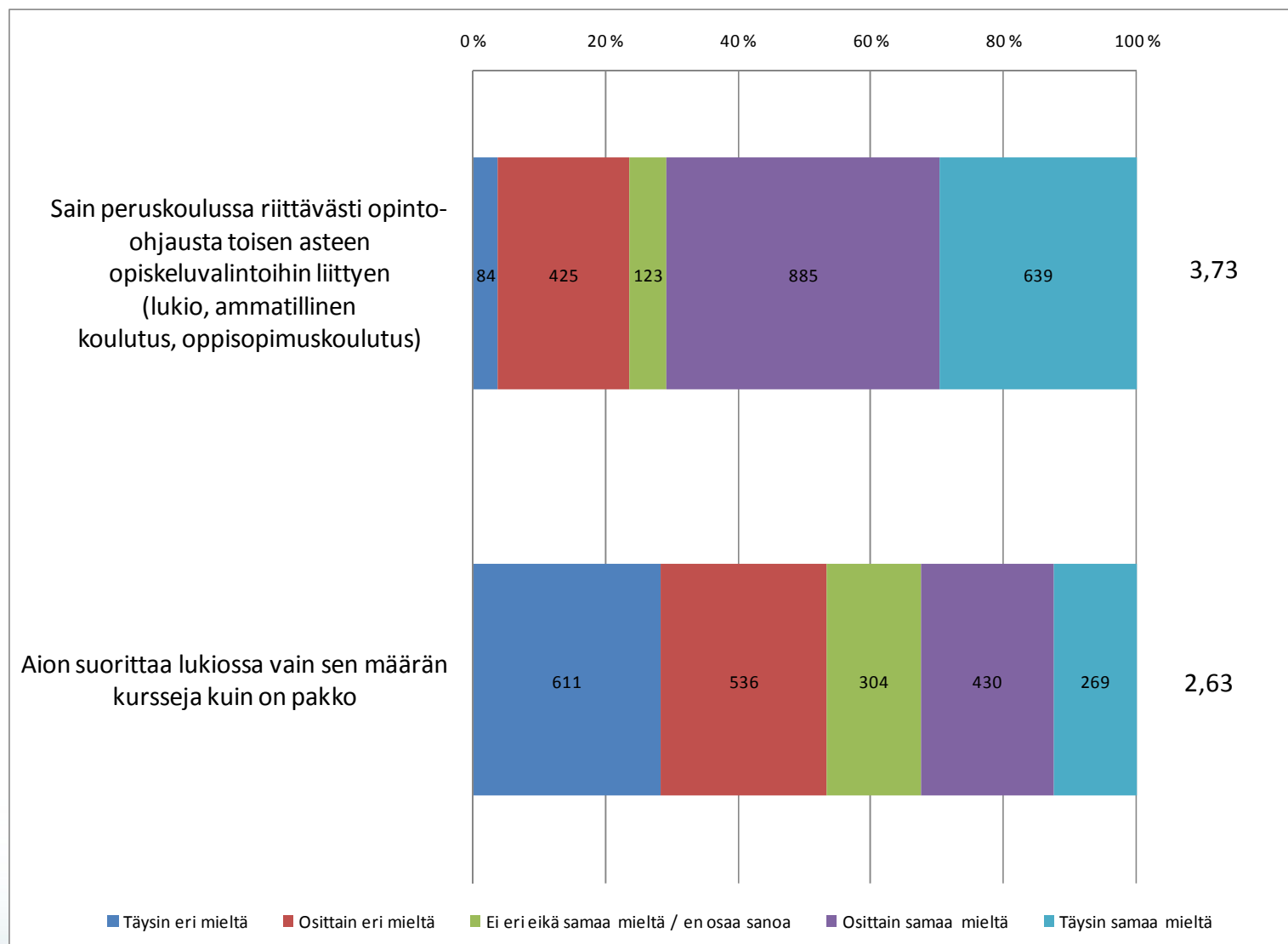

Lomakekysely

- Lomakekyselyyn osallistui 2242 lukiolaista.
- Lomakekysely koostui pääosin viisiportaisella asteikolla (täysin eri mieltä – osittain eri mieltä – ei eri eikä samaa mieltä – osittain samaa mieltä – täysin samaa mieltä) esitetyistä väittämistä
- Tulosraportin graafeissa esitetään näistä kysymyskohtaiset vastausten jakaumat sekä keskiarvo. Keskiarvon vaihteluväli on 1-5 niin, että em. vastausvaihtoehdot on pisteytetty 1= täysin eri mieltä--- 5 = täysin samaa mieltä.
- Osassa kysymyksistä vaihtoehdot ovat erilaiset (esimerkiksi pakollisten kurssien määristä ”liian vähän” – ”sopivasti” – ”liikaa”). Tällöin esitetään useimmin vastausten jakauma.
- Osa kysymyksistä on avoimia väittämien perusteluja tai täsmennyksiä. Näiden tiivistelmät raportoidaan ko. väittämäkysymysten yhteydessä.

Lukion lähtökohdat

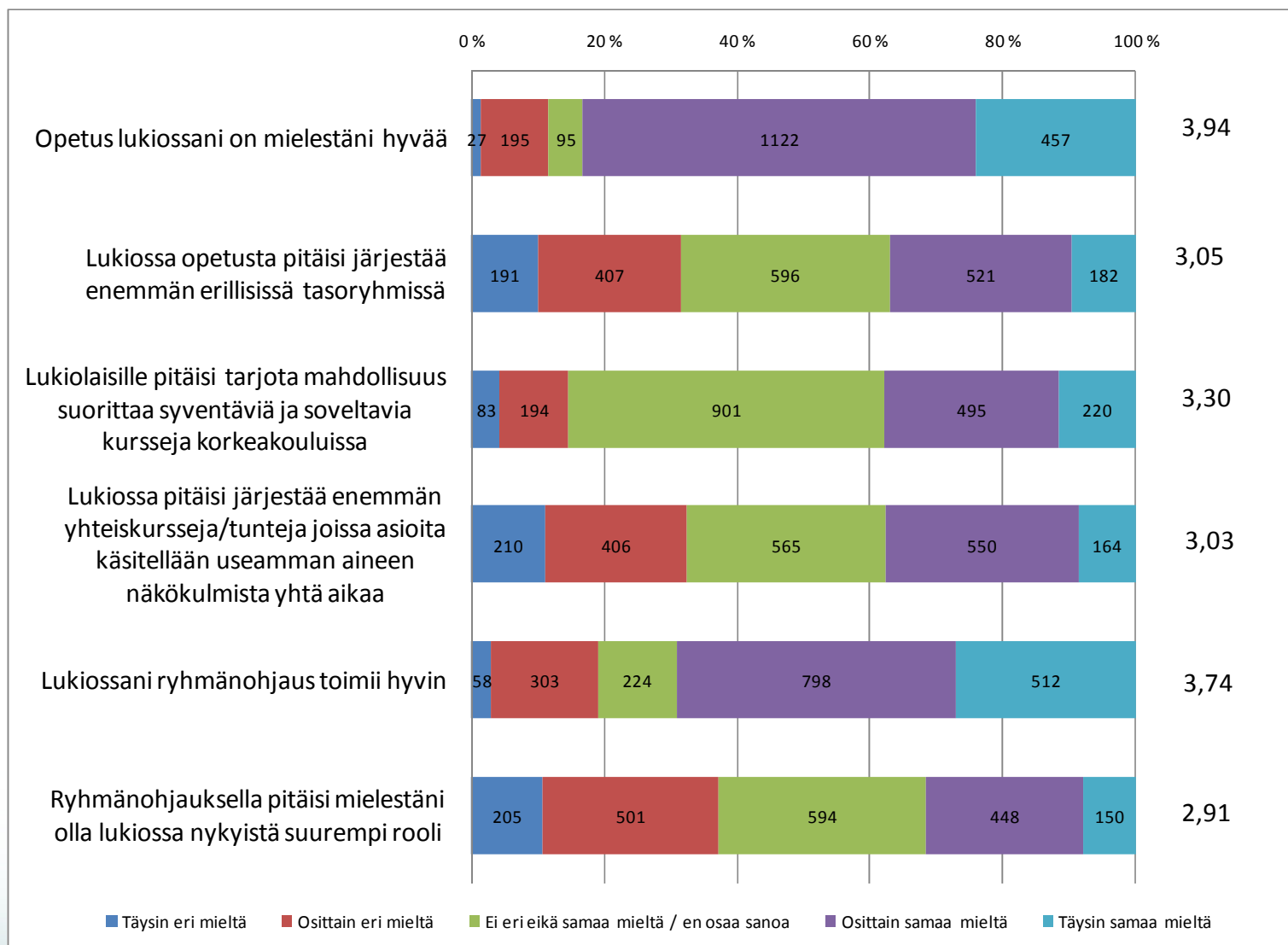

Lukion lähtökohdat

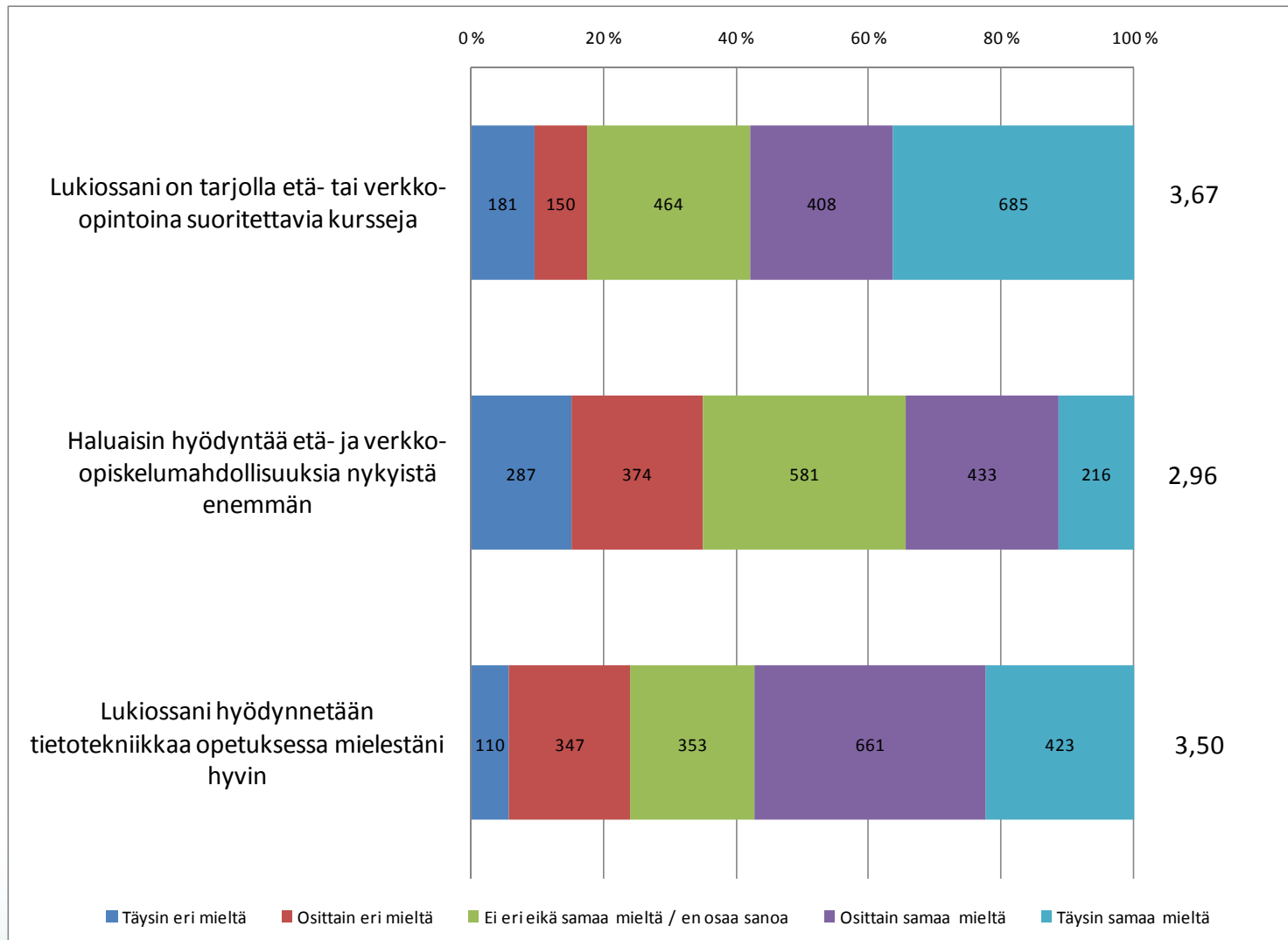
- Kommentointi yläasteen aikana saadusta ohjauksesta koskee voittopuolisesti opinto-ohjaajan toimintaa, varsinkin mikäli siinä koettu puutteita
- Myös muista kuin yleisimmistä II asteen valinnoista osa kommentoijista kokee saaneensa liian vähän tietoa, eikä itse osannut etsiä
- Kurssimäärän osalta 2 selkeimmin erottuvaa trendiä kommenteissa:
 - Jatko-opintovalinta melko selvä, kurssivalinnat sen mukaan mitä jatko-opintoihin tarvitaan. Usealla kommentoijalla tällöin minimimäärä riittää.
 - Oman kiinnostuksen mukaan suoritetaan kurssimääriä katsomatta, usealla kommentoijalla tällöin ylittyy selvästikin.

Sujuva opiskelu

Sujuva opiskelu

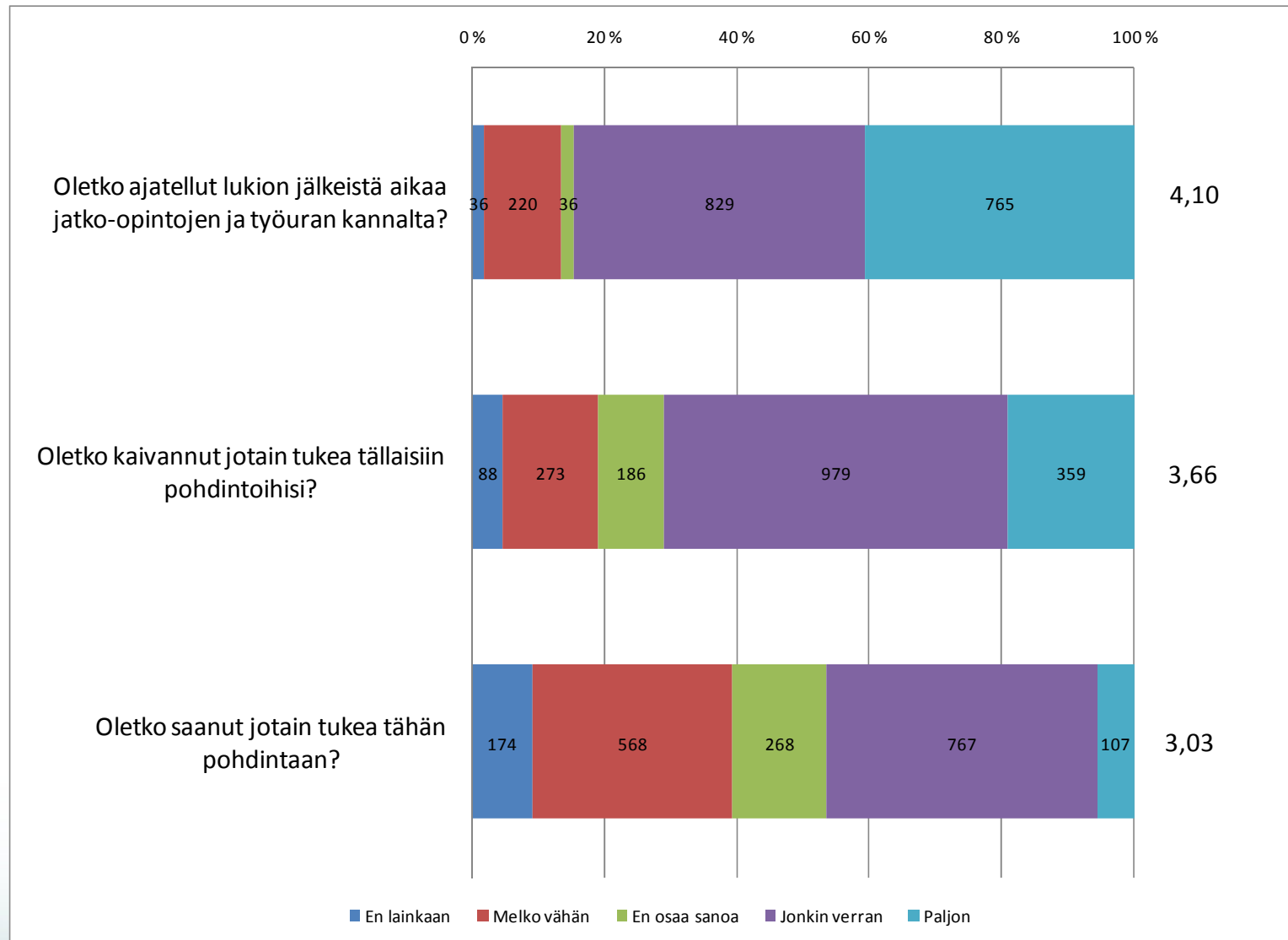

Sujuva opiskelu

- Verkkokurssien ja etäopintojen kommenteista yleisin on peruspositiivinen suhtautuminen eri suoritustapojen kokeilemiseen, höystettynä maininnalla siitä että näistä ei kovin paljon tietoa ole
- Usein tuodaan esille, että etänä tai verkossa suoritettavilla opinnoilla ei kuitenkaan tulisi korvata lähiopetusta. Toisiaan täydentävä, joustava yhdistelmä eri suoritustapoja mahdollistaa yksilölliset järjestelyt mutta ei vaaranna lähiopetuksen kautta saatavia hyötyjä.
- Keskeiset edut joko suoritusten tehostaminen ja joustavuus tai tarjonnan laajentaminen
- Tietotekniikan hyödyntämisen keskeisimmät näkökulmat liittyvät seuraaviin:
 - Opettajien valmiuksien kehittäminen, jotta tietotekniikkaa voisi käyttää lähiopetuksen ohessa elävöittämään opetusta ja mahdollistamaan vaihtelevia suoritustapoja
 - Omien esitysten ja tutkielmien tuottaminen nykyistä useammin, oma käytön hallinta
 - Sähköiset oppimateriaalit monisteiden tilalle

Tulevaisuuspohdinta

Tulevaisuuspohdinta

- Tukea tulevaisuuden pohtimiseen koettiin suhteellisen hyvin olleen saatavilla, mutta sitä täytyy osata itse etsiä. Erityisesti henkilökohtaisia keskusteluja kaivataan, useimmiten opinto-ohjaajan kanssa. Näihin toivottiin usein syvällisemmin henkilökohtaista otetta, mikäli vastaaja oli kokenut käymänsä keskustelut hieman ”sarjatuotantomalliseksi”. Tällaisiin kokemuksiin liittyi usein tiivis aikataulu ja ”perusvalintojen” tarjoaminen.
- Tietosisältöjen kannalta useimmin tuotiin esiin yleisesti tieto eri valintamahdollisuuksista tulevaisuudessa ja niiden edellyttämistä valinnoista nyt. Moni koki tekevänsä valintoja hieman puutteellisin tiedoin siitä, mistä kaikista asioista voisi valita.
- Hyvän ohjauksen dilemmana on henkilökohtaisuus ja riittävä eri valintojen esittely. Tämän moni koki edellyttävän juuri henkilökohtaista syventymistä opiskelijan tilanteeseen, sen mukaisten eri vaihtoehtojen esittelyä ja tästä alkavaa omakohtaista syvempää pohdintaa.

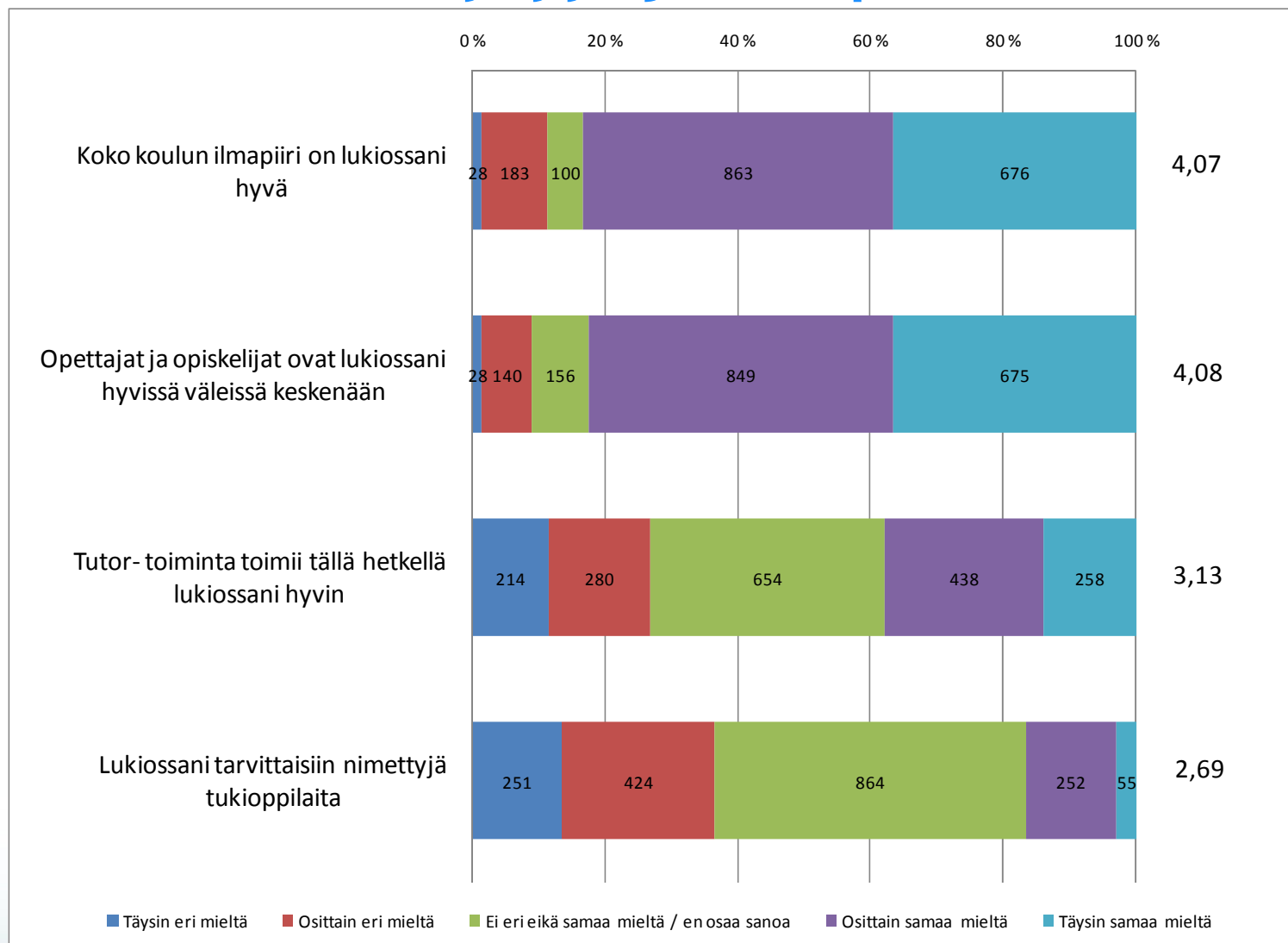

Tulevaisuuspohdinta

- *opettajien ja opojen asiantunjisuus ja innostuneisuus, päivitetty tiedot aineista ja nykytilanteesta, kannustus omia mielenkiinnonkohteita kohtaan, opinto-ohjaajien ajankohtaiset tiedot ja innostuneisuus ottaa selvää jokaisen oppilaan henkilökohtaisista tulevaisuuden suunnitelmista ja mahdollisuuksista.*
- *Enemmän oppilaanohjausta. Kun itse tulin lukioon, olin aivan pihalla. Minulla ei ole edes isompia sisaruksia, jotka voisivat neuvoa. Edes kaverini eivät voineet kertoa minulle mitä tehdä, jos minulla on ongelmia, sillä he olivat ihan yhtä pihalla kuin minäkin. Opo ei ollut ikinä paikalla. Ei edes niinkutsutuilla "vastaanottoajoilla". Opotunteja on säällittävän vähän, eikä kukaan ole neuvonut, miten esimerkiksi tehdä kurssi itsenäisesti. En tiedä onko tämä vain meidän koulumme ongelma, mutta se ottaa silti päähän.*
- *...kerrotaisiin enemmän jatko-opiskeluvaihtoehtoja ja kursseihin kuuluisi ainakin muutama kerta, jolloin voisi jutella pidempään opon kanssa siitä, mitä tulevaisuudelta haluaa. Tullessani lukioon luulin, että täällä selviää mitä haluaa lähteä opiskelemaan, mutta näin abivuoden syksyllä ei minulla ole vielä mitään käsitystä siitä, mihin ensi keväänä haen.*
- *Hyvässä ohjauksessa opiskelijaa toetaan opiskelijan ehdoilla, mutta myös yleisesti kaikille kuuluvaa yhteisohjausta pitää olla. Ryhmänohjausta on mielestäni aivan tarpeeksi ainakin omiin tarpeisiini.*
- *Tarkka ja yksityiskohtainen tieto siitä mikä kiinnostaa. Hyödytöntä on esim. peruskouluissa kertoa ammattikoulusta niille, jotka tietävät etteivät sinne ole menossa.*

Viihtyvyys ja ilmapiiri

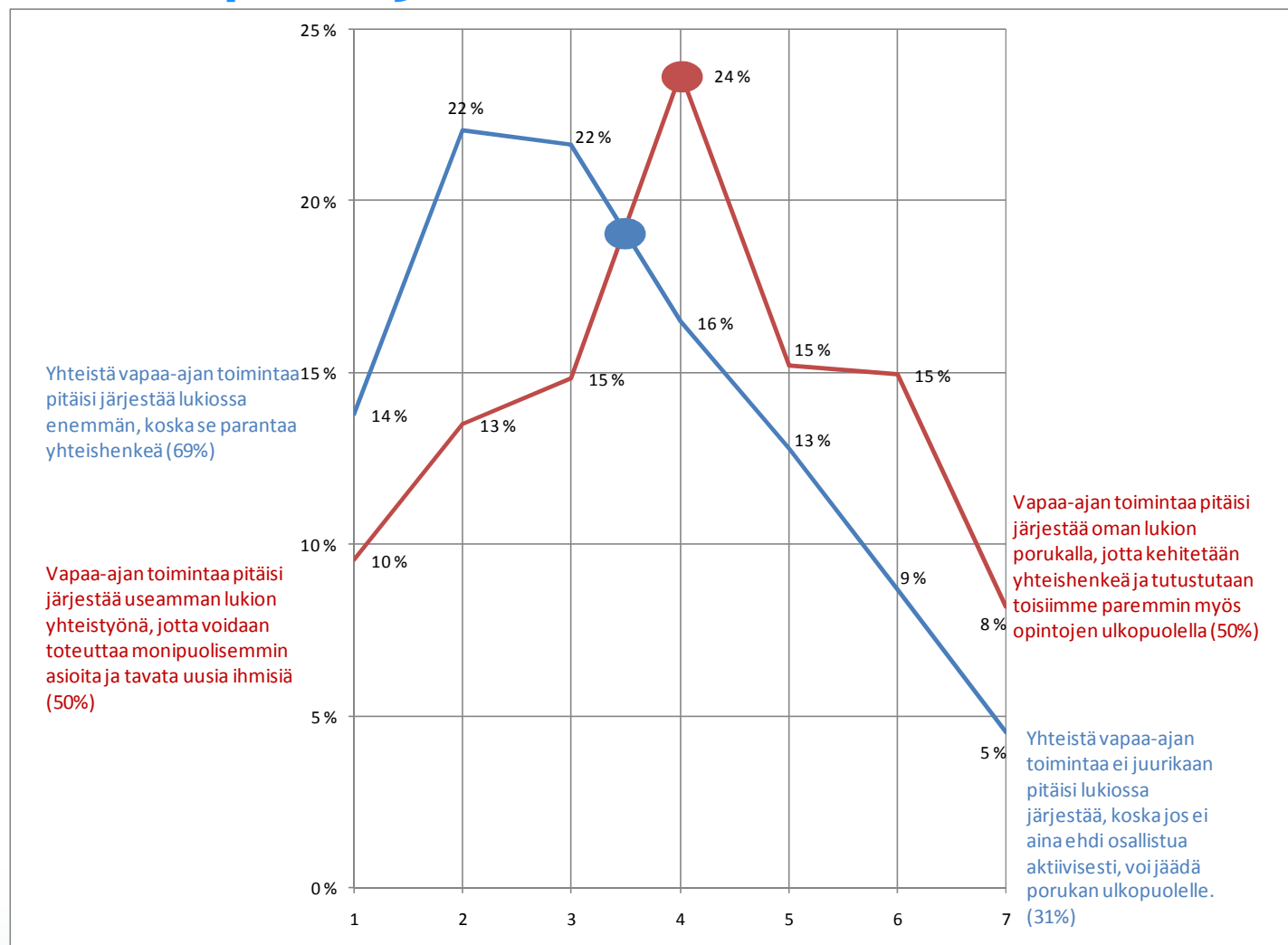

Viihtyvyys ja ilmapiiri

- *Viihtyvyys. Koulu on viihtyisä, opettajat mukavia ja oppilaat myös*
- *Hyvä ilmapiiri. Ketään ei jätetä yksin ja lukio toimisi tavalla, joka yhdistäisi ihmisiä. Pidän lukiotani hyvänä esimerkkinä, koska siellä on onnistuttu luomaan todella hyvä ja lämmin ilmapiiri etenkin oppilaiden keskuuteen. Lukion tulee tarjota mahdollisuuksia, jotka auttavat tutustumaan uusiin ihmisiin.*
- *Tilat. Koulun viihtyvyyteen voisi satsata vähän enemmän, jotta pitkiä päiviä jaksaisi paremmin*
- *Viihtyvyys. Tärkeintä lukiossa on se, että siellä viihtyy. Omassa lukiossani on viihtyvyyttä edistetty sohvilla, palapeleillä sekä aina avoinna olevalla ATK-luokalla. Viityvyyttä on myös hyvä yhteishenki sekä opettajien rentous. Eli kukaan ei saa nipottaa turhista, mutta kuri pitää silti olla.*
- *Lukion oppilaiden keskuudessa pitäisi olla tietynlaista yhteisöllisyyttä kaveriporukoidenkin ulkopuolella. Yhteiset tapahtumat, teemapäivät sekä oppilaskunta- ja tutoritoiminta ovat tässä tärkeitä. Ykkösiä olisi hyvä informoida kunnolla koulun tavoista, perineistä yms.*

Lukion vapaa-ajan toiminnan kehittäminen

Kaaviossa kunkin vaihtoehdon (1-7) ääripäiden väliltä valinneiden osuus kysymykseen vastanneista. Ääripäiden perässä olevat prosenttiluvut ilmoittavat ko. vaihtoehtoa lähempää valinneiden osuuden kaikista niistä vastaajista, jotka ovat ottaneet kantaa jommankumman vaihtoehdon puolesta (eivät valinneet keskimmäistä, neutraalia vaihtoehtoa). Sininen ja punainen pallo osoittavat jakaumien keskipisteet.

FOUNTAIN PARK

Web-based methods for proactive leadership

Lukion vapaa-ajan toiminnan kehittäminen

- Vapaa-ajan toiminta jakaa käsityksiä vahvasti: Enemmän yksimielisyyttä on siitä, että jonkinlaista vapaa-ajantoimintaa tulisi olla. Ajatukset yhteistyön lisäämisestä lukioden välillä hajaantuvat lähes tasaisesti.
- Järjestäminen koetaan usein raskaaksi, varsinkin jos pitäisi järjestää useamman lukion yhteistyönä
- Opintojen ja harrastusten kiireen vuoksi moni kokee, ettei ehtisi kuitenkaan osallistua, tai että omat kaverit ovat muualla. Tällöin toiminnasta ei koeta olevan ainakaan hyötyä
- Osa painottaa olevansa lukiossaan opiskelemassa, ja opiskelun näin olevan ensisijaista. Suuri joukko painottaa myös yleisen viihtyvyyden merkitystä ja kokee yhteisten vapaa-ajan toimintojen auttavan yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä suuresti.

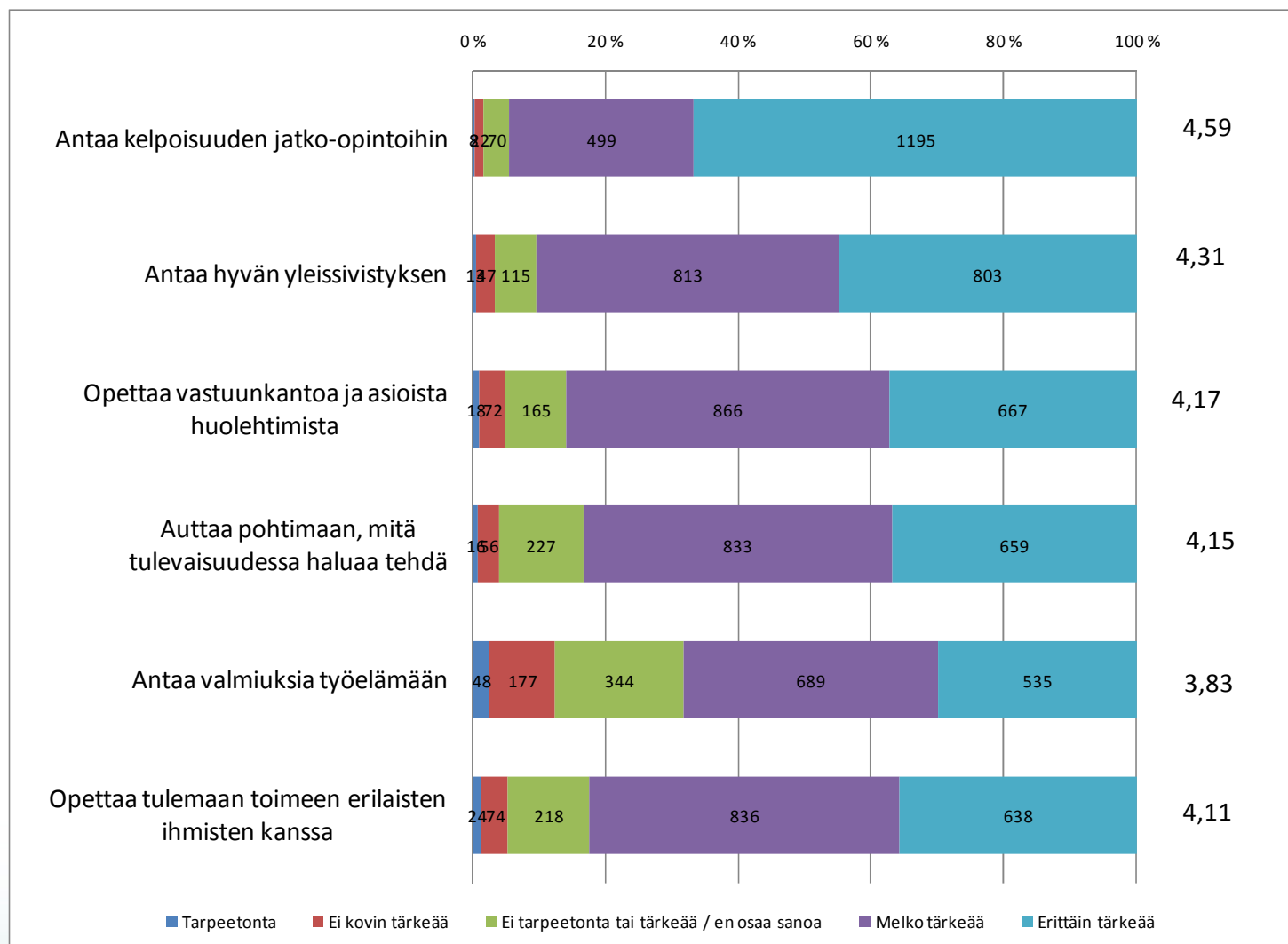

Lukion vapaa-ajan toiminnan kehittäminen

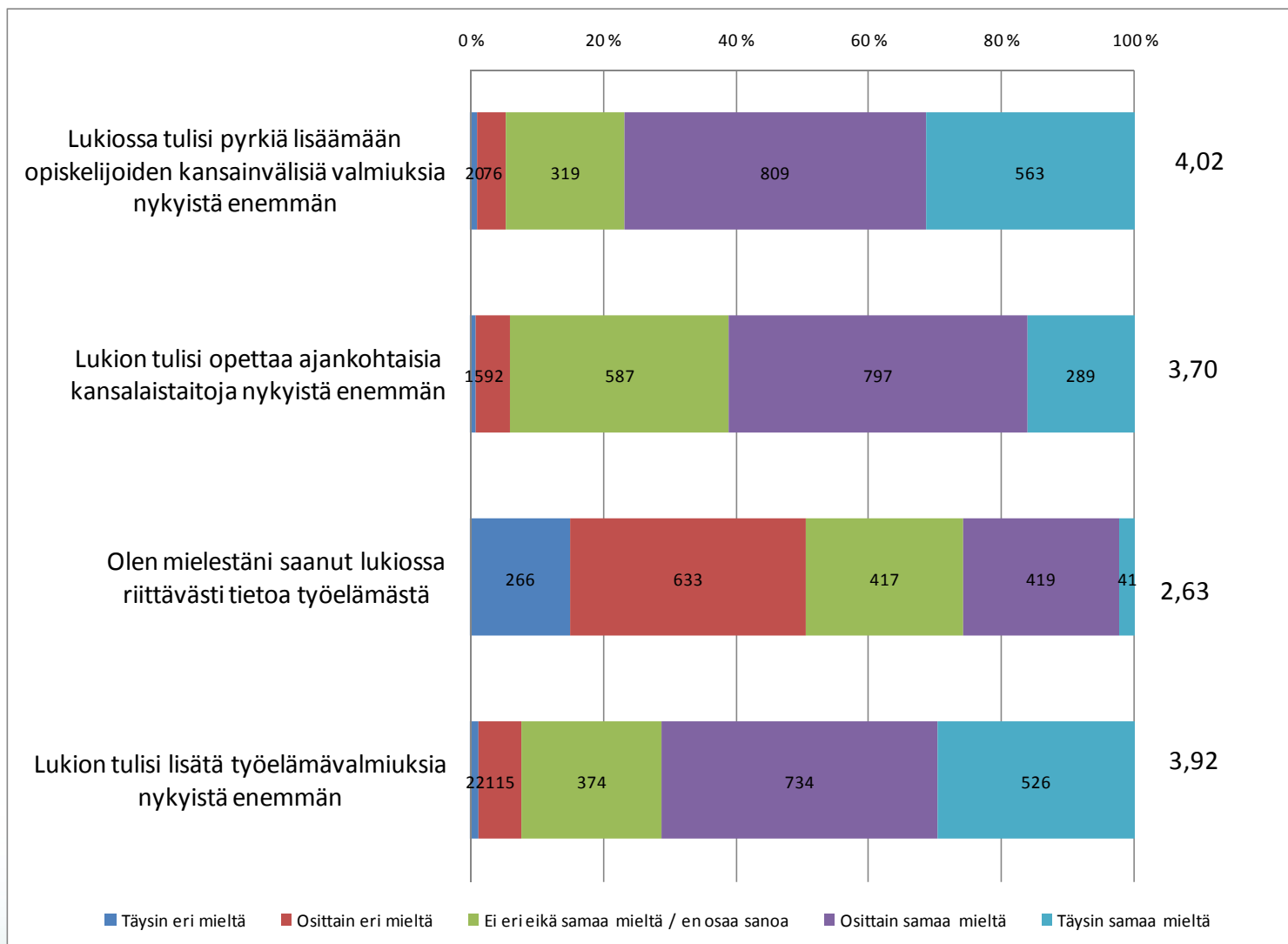
- *Omassa lukiossani vieraili ryhmiä ystävyyskouluista sekä oli vaihtareita. Se oli mielestäni upeaa ja toi väriä niin opiskeluun kuin vapaa-aikaan.*
- *Vapaa-aika. Lukio tuottaa monelle paljon työtä, mutta vapaa-aikaakin pitää olla. Lukioden olisi hyvä järjestää monipuolista vapaa-ajan ohjelmaa oppilailleen.*
- *Tukiverkkojen lisääminen. Kaikenlaisten tukitoimien lisääminen mielenterveysongelmien, syrjäytymisen ja liiallisten paineiden estämiseksi. Tukioppilas ja -opettaja toimintaa lisää, erilaisia kerhoja, mielipideryhmiä ja vapaa-ajan toimintaa.*
- *Lukiot voisivat myös järjestää enemmän vapaa-ajan toimintaa. Kurssien ollessa itse valittavissa on hankalaa saada ystäviä, kun jokaisessa aineessa voi olla eri porukka. Ystävät ovat tärkeä osa lukiota.*
- *Virkistävät vapaa-ajan toiminnot. Auttavat oppilaiden jaksamista kouluarkina. Tuovat mukavaa vaihtelua tavallisiin koulupäiviin ja hyvällä tuurilla saadaan kerättyä koulun kassaankin jotakin.*
- *Yhteisiä vapaa-ajan juttuja on koulussani aika hyvin järjestetty, mutta muiden lukioden kanssa yhteiset eventit usein menevät vain nurisemiseksi.*
- *Yleensä ei vain tulisi ehdittyä osallistua - liika kiire ja läksyt vievät ajan ja ärsyttäisi, kun ei ikinä pääsisi mukaan. Mutta jos järjestettäisiin jotain, niin jotain suurempaa monien lukioden kesken*

Lukion tehtävät

Lukion tehtävät

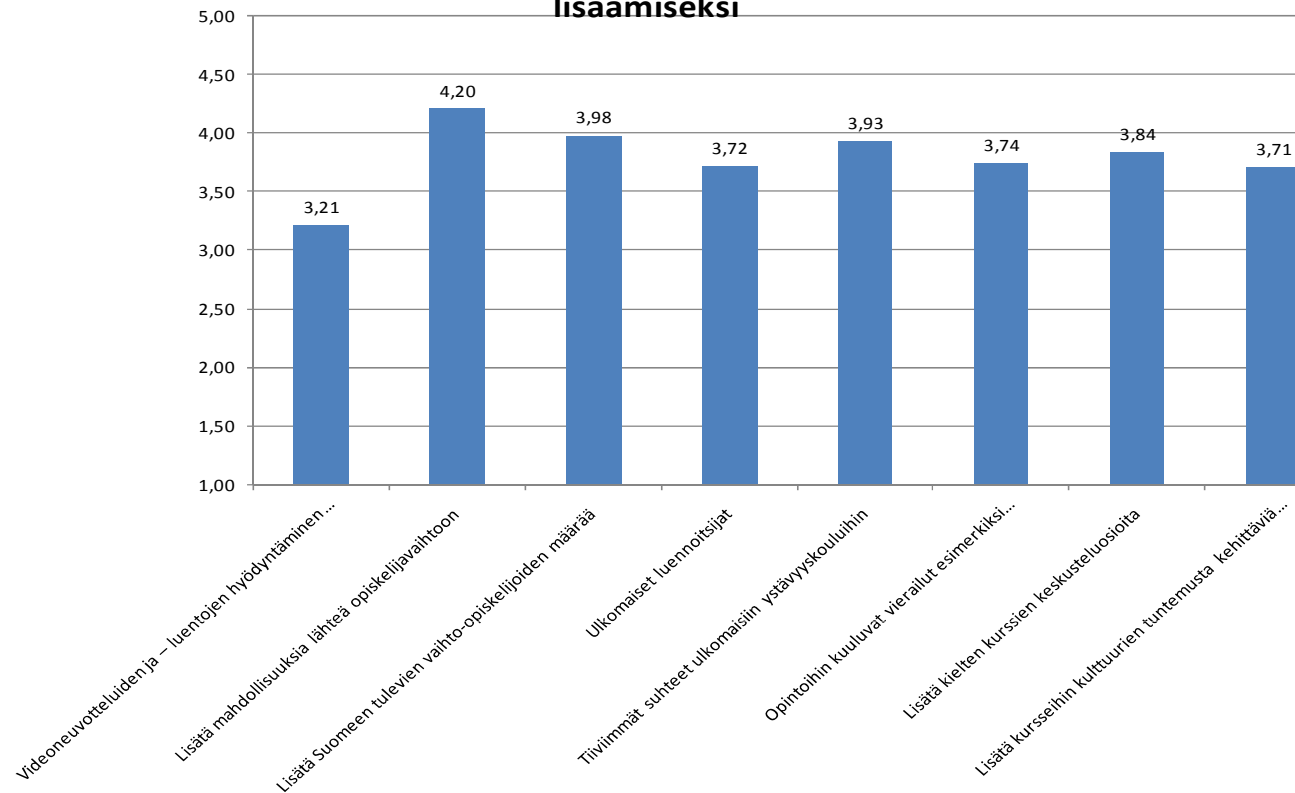

Lukion tehtävät

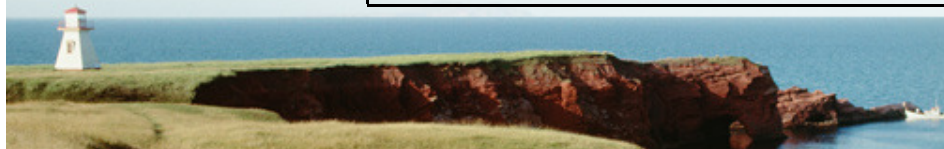
- Lukion tehtävistä selvästi merkittävimmäksi nousee kelpoisuus jatko-opintoihin, jota lähes 70% pitää erittäin tärkeänä tehtävänä. Myös yleissivistystä nostetaan voimakkaasti esiin.
- Kansainväliset valmiudet ovat suurella osalla osallistujista kärjessä kehityskohteista.
- Eniten mielipiteitä jakavat työelämävalmiudet. Osa kokee näiden nykyistä paremman saamisen erittäin merkittäväksi, osa vähemmän lukion tehtäviin kuuluvaksi. Noin puolet osallistujista katsoo ainakin jossain määrin saaneensa lukiossa liian vähän tietoa työelämästä.

Kuinka hyviä tapoja seuraavat asiat ovat kansainvälisten valmiuksien lisäämiseksi

	% huono	% erittäin hyvä
Videoneuvotteluiden ja -luentojen hyödyntäminen opetuksessa ulkomaisten yhteistyöoppilaitosten kanssa	22 %	10 %
Lisätä mahdollisuuksia lähteä opiskelijavaihtoon	4 %	44 %
Lisätä Suomeen tulevien vaihto-opiskelijoiden määrää	5 %	31 %
Ulkomaiset luennoitsijat	13 %	26 %
Tiiviimmät suhteet ulkomaisiin ystävyyskouluihin	7 %	31 %
Opintoihin kuuluvat vierailut esimerkiksi kulttuurikeskuksiin	12 %	24 %
Lisätä kielten kurssien keskusteluosioita	10 %	28 %
Lisätä kursseihin kulttuurien tuntemusta kehittäviä asioita	12 %	22 %

Kansainväliset valmiudet

- Kansainvälisten valmiuksien kehittämisen kannalta erityisesti sosiaaliset kontaktit nousevat kärkeen; omat mahdollisuudet lähteä vaihto-oppilaaksi, omaan kouluun tulevien vaihto-oppilaiden määrä sekä yhteistyö ystävyyskoulujen kanssa
- Opetuksen näkökulmasta vierailuluennoitsijat ja omat vierailut eri kohteisiin koetaan paremmin toimiviksi kuin esimerkiksi videoneuvottelujen ja etäluentojen hyödyntäminen opetuksen osana
- Avoimissa kommentteissa keskeisenä kehittämiskohteena kieliopinnot ja niiden hyödyntäminen myös eri aineissa. Moni esittää myös joustavia mahdollisuuksia esimerkiksi hyvinkin lyhyisiin vaihtoihin / vierailuihin ystävyyskouluissa tms.

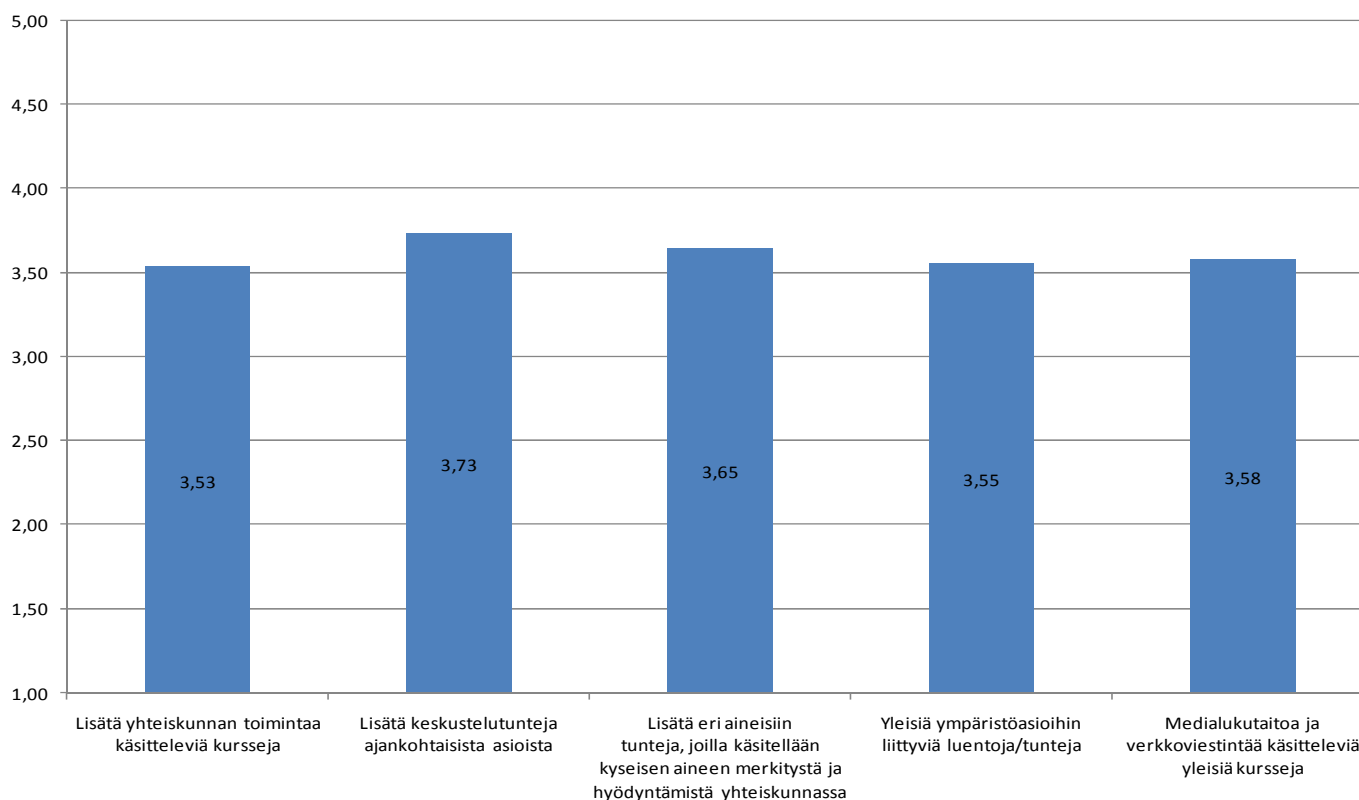

Kansainvälisyys

- *Kansainvälisyys. Yhteistyön kehittäminen muiden maiden lukioden kanssa olisi todella rikastuttavaa ja tärkeää. Se antaa molemmille osapuolille paljon, ja esim. verkkokursseina toteutettuina ei vaatisi suuriakaan ponnistuksia kehittää omaa kieli- ja vuorovaikutustaitoja.*
- *Nykyinen globaali maailma vaati kansainvälisiä suhteita ja niissä pärjäämistä, joten olisi hyvä jos lukiossa opeteltaisiin/ tutustuttaisiin kansainvälisyyteen jonkin muun aineen kun kielen kautta.*
- *"Kansainvälisiä" oppitunteja. Koulussamme on mahdollisuus valita kieliä, vaihtoehtoja löytyy runsaasti. Mutta haluaisin, että kouluissa olisi mahdollisuus valita esim. biologian kurssin englannin kielisenä. Se toisi vaihtelua englannin opiskeluun sekä opettaisi biologiaa samalla.*
- *Kansainvälisyys on välttämättömyys. Koko ajan lukiossa höpistään kansainvälisyydetä, mutta kovin vähän siellä kuitenkin on itse kansainvälistä toimintaa*
- *Kielten ja eurooppatuntemuksen opiskeleminen/maailmanpolitiikka näkyy nykylukioissa aivan liian vähän. Ei tällä planeetalla yksin olla.*

Kuinka hyviä tapoja seuraavat asiat ovat ajankohtaisten kansalaistaitojen opettamiseksi

	% huono	% erittäin hyvä
Lisätä yhteiskunnan toimintaa käsitteleviä kursseja	13 %	14 %
Lisätä keskustelutunteja ajankohtaisista asioista	12 %	23 %
Lisätä eri aineisiin tunteja, joilla käsitellään kyseisen aineen merkitystä ja hyödyntämistä yhteiskunnassa	12 %	19 %
Yleisiä ympäristöasioihin liittyviä luentoja/tunteja	14 %	15 %
Medialukutaitoa ja verkkoviestintää käsitteleviä yleisiä kursseja	12 %	14 %

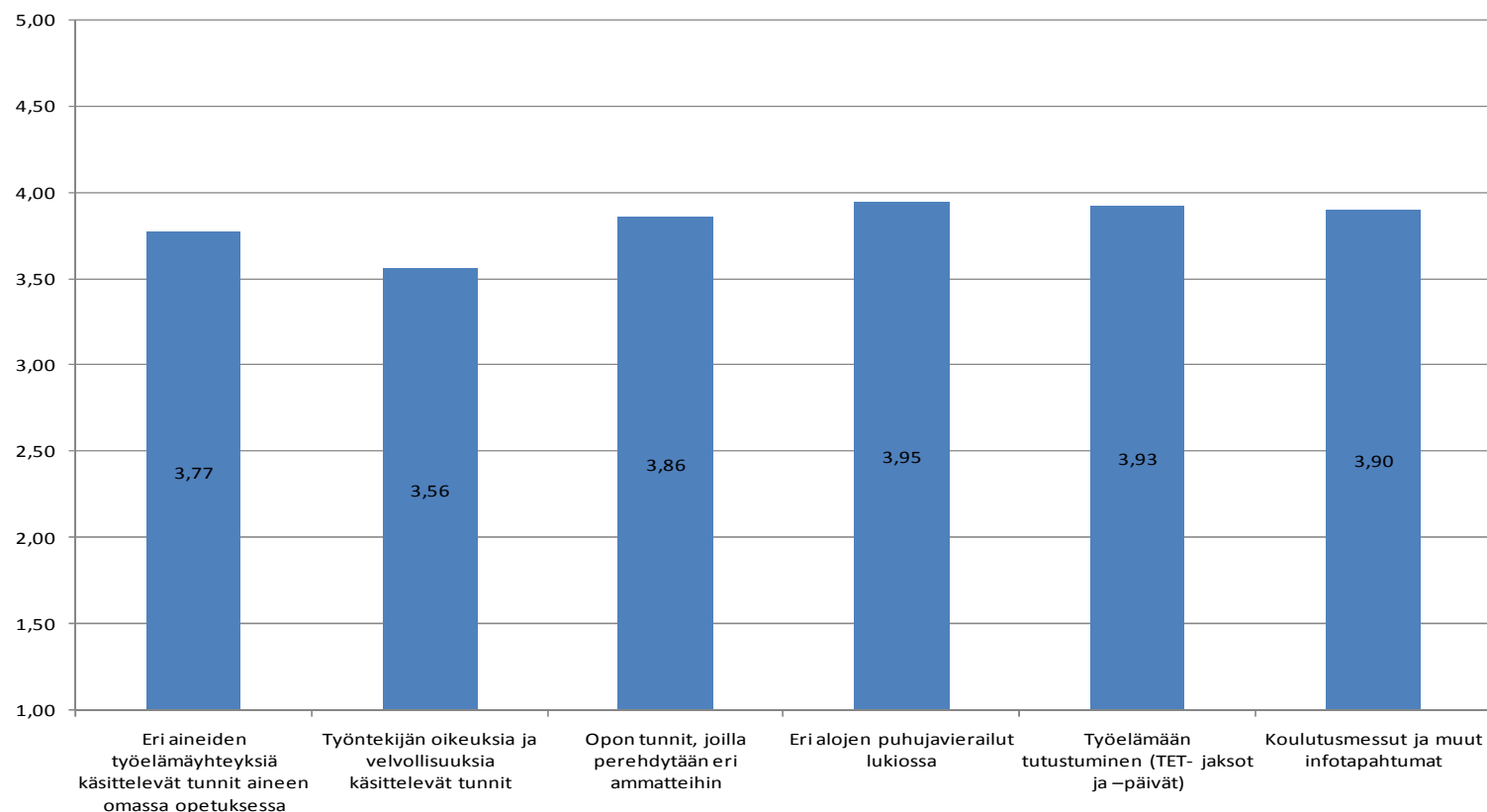

Kansalaistaidot

- Keskustelujen ja vuorovaikutteisten projektien, kuten vaikkapa omien yritys- tai kehityshankkeiden yhteydessä nähtiin kansalaistaitojen ja yhteiskunnallisten valmiuksien kehittyvän parhaiten ja aktiivisimmin
- Pelkkiä luentokursseja parempia tapoja ovat vuorovaikutteiset menetelmät ja eri aineiden opetuksen yhteydessä käsiteltävät ko. aineeseen liittyvät ajankohtaiset kysymykset

Kuinka hyviä tapoja seuraavat asiat ovat työelämätaitojen lisäämiseksi

	% huono	% erittäin hyvä
Eri aineiden työelämäyhteyksiä käsittelevät tunnit aineen omassa opetuksessa	9 %	22 %
Työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia käsittelevät tunnit	12 %	14 %
Opon tunnit, joilla perehdytään eri ammatteihin	13 %	31 %
Eri alojen puhujavierailut lukiossa	9 %	33 %
Työelämään tutustuminen (TET- jaksot ja -päivät)	14 %	40 %
Koulutusmessut ja muut infotapahtumat	10 %	30 %

FOUNTAIN PARK

Web-based methods for proactive leadership

Työelämätaidot

- Työelämään tutustuminen, kuten TET-jaksot ja -päivät, koettiin keskimäärin parhaaksi tavaksi sisäistää työelämän toimintaan liittyviä asioita
- Merkittävä osa toivoi selkeästi lisää tai pidempiä TET- jaksoja. Osa kuitenkin katsoo, että näitä ei tarvitsisi lukiossa olla, vaan tärkeintä on jatko-opintojen oikea valinta.
- Työelämätaitojen kehittymisen kannalta säännöllinen ja riittävä henkilökohtainen keskustelumahdollisuus opinto-ohjaajan kanssa nähtiin erittäin keskeiseksi riippumatta siitä, miten TET-jaksoihin suhtautuu.

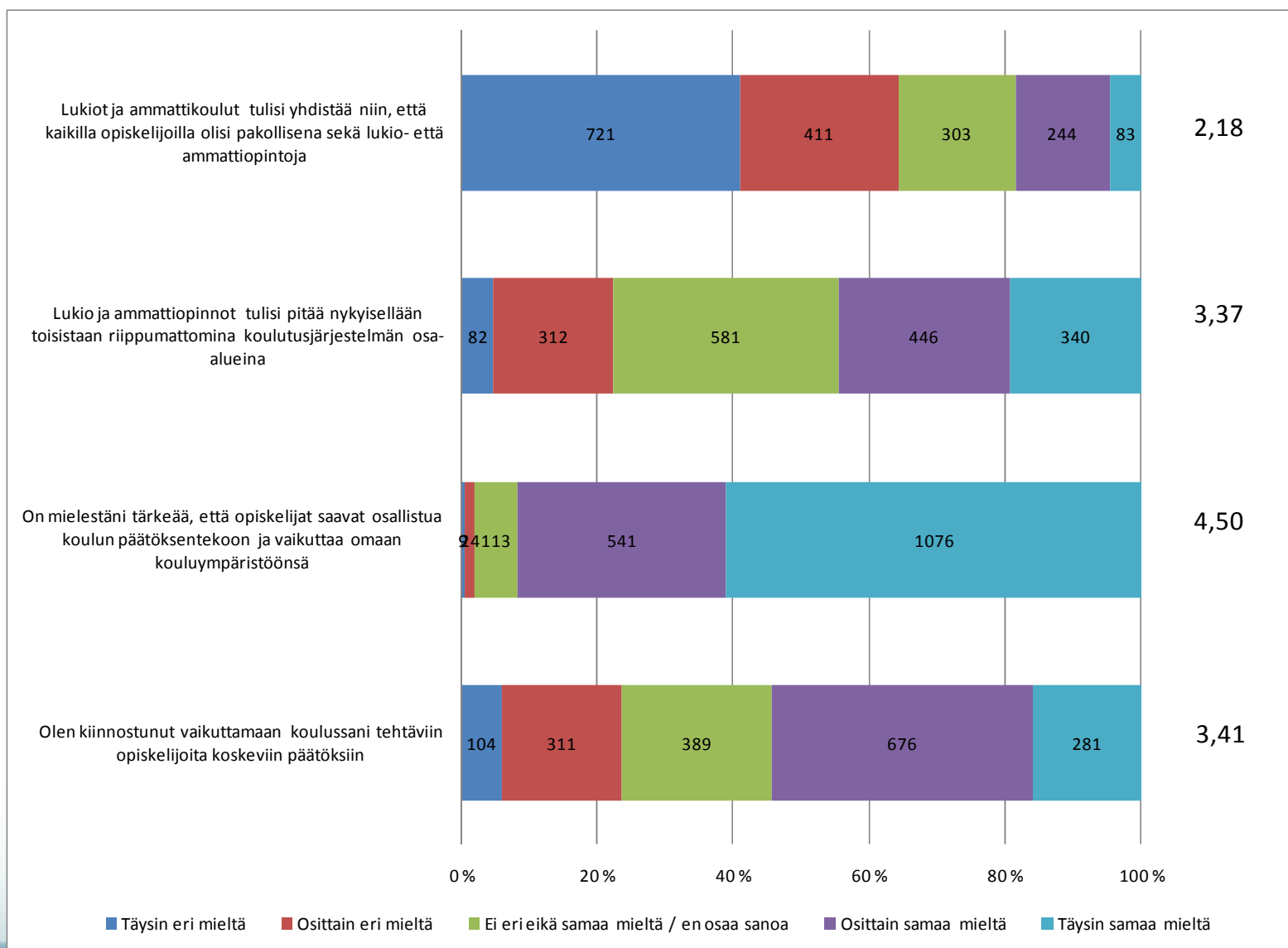

Työelämätaidot

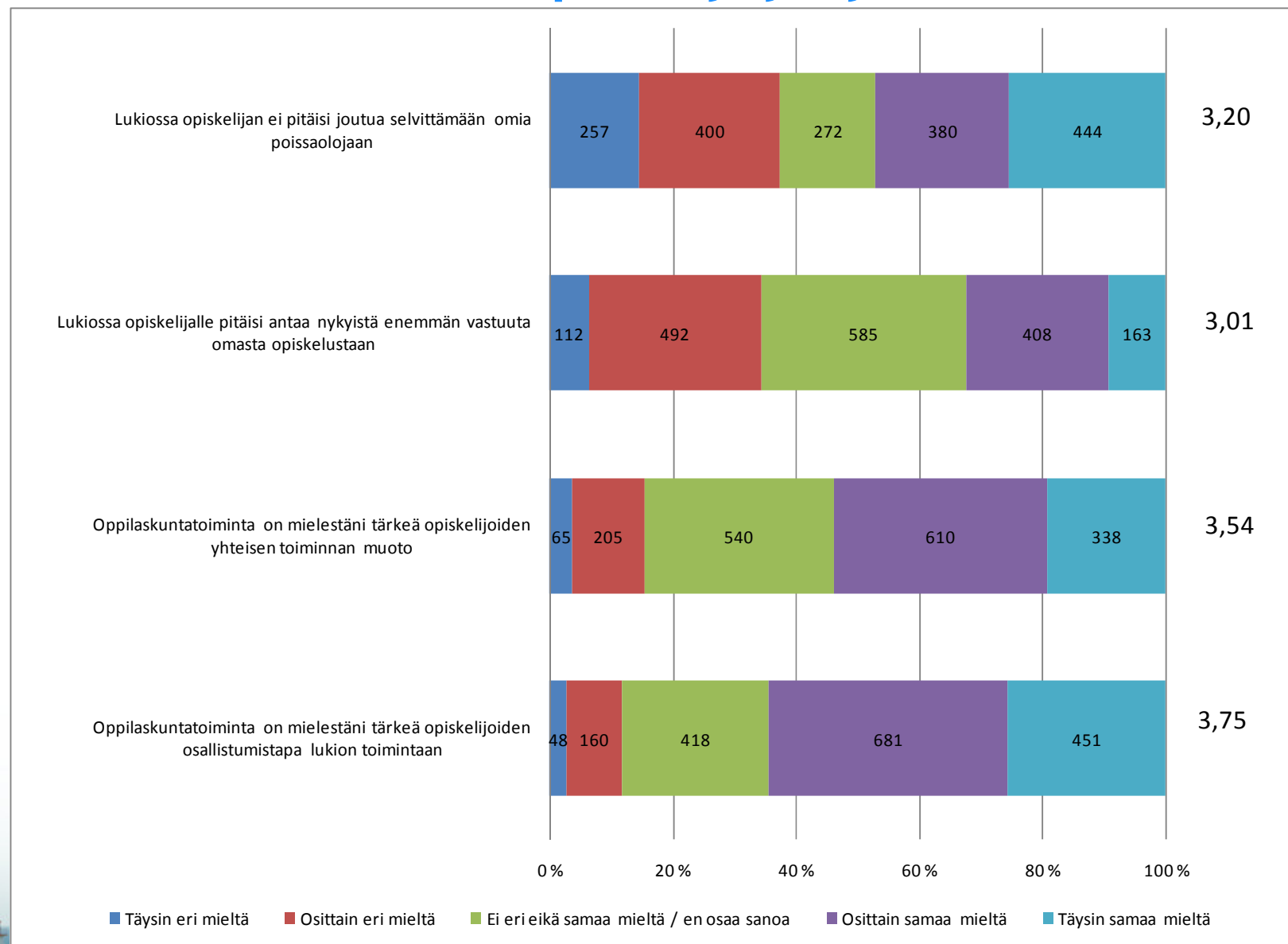
- *Enemmän käytännöllisyyttä. Toivoisin, että lukiossa olisi enemmän käytännöllisiä tehtäviä ja harjoituksia, kuten jotain työelämään tutustumisen tapaisia juttuja. Eli lukiolaisia tutustutettaisiin enemmän työelämään, eikä aina olisi pelkkää tunneilla istumista.*
- *Käytännönläheisyyttä enemmän!. Ei pelkkää pänttäämistä, vaan voisi olla käytännönläheisiä tehtäviä ja töitä, jotka valmentaisivat työelämään. Kaikki eivät halua mennä ammattikouluun, mutta siellä oppii paremmin työelämään valmistautumista*
- *Käytännönläheisyys ja työelämälähtöisyys tuntuvat puuttuvan lukio-opetuksesta kokonaan. Monella lukiolaisella pyörii mielessä "Mihin tätä opittua asiaa tarvitsen tulevaisuudessa?"*
- *työharjoittelu. Olisi mukavaa jos lukioissa olisi edes jonkinlainen työharjoittelu jolloin pystyisi tutustumaan työelämään. Siitä voisi myös olla apua jatko-opiskelujen kannalta. Se voisi siis olla helpompaa valita, koska olisi jonkinlaisia kokemuksia työstä.*
- *Yhteistyö. Koska mikään lukio ei pysty (eikä saa) olla niin laaja, kuin mitä täysipainoinen, jokaiselle jotakin, tyyppinen lukio olisi yhteistyötä kehitettävä enemmän sekä muiden lukioden, että ammattiopistojen kanssa. Näin jokainen voisi opiskella juuri niitä aineita ja aiheita enemmän mitä haluaisi.*

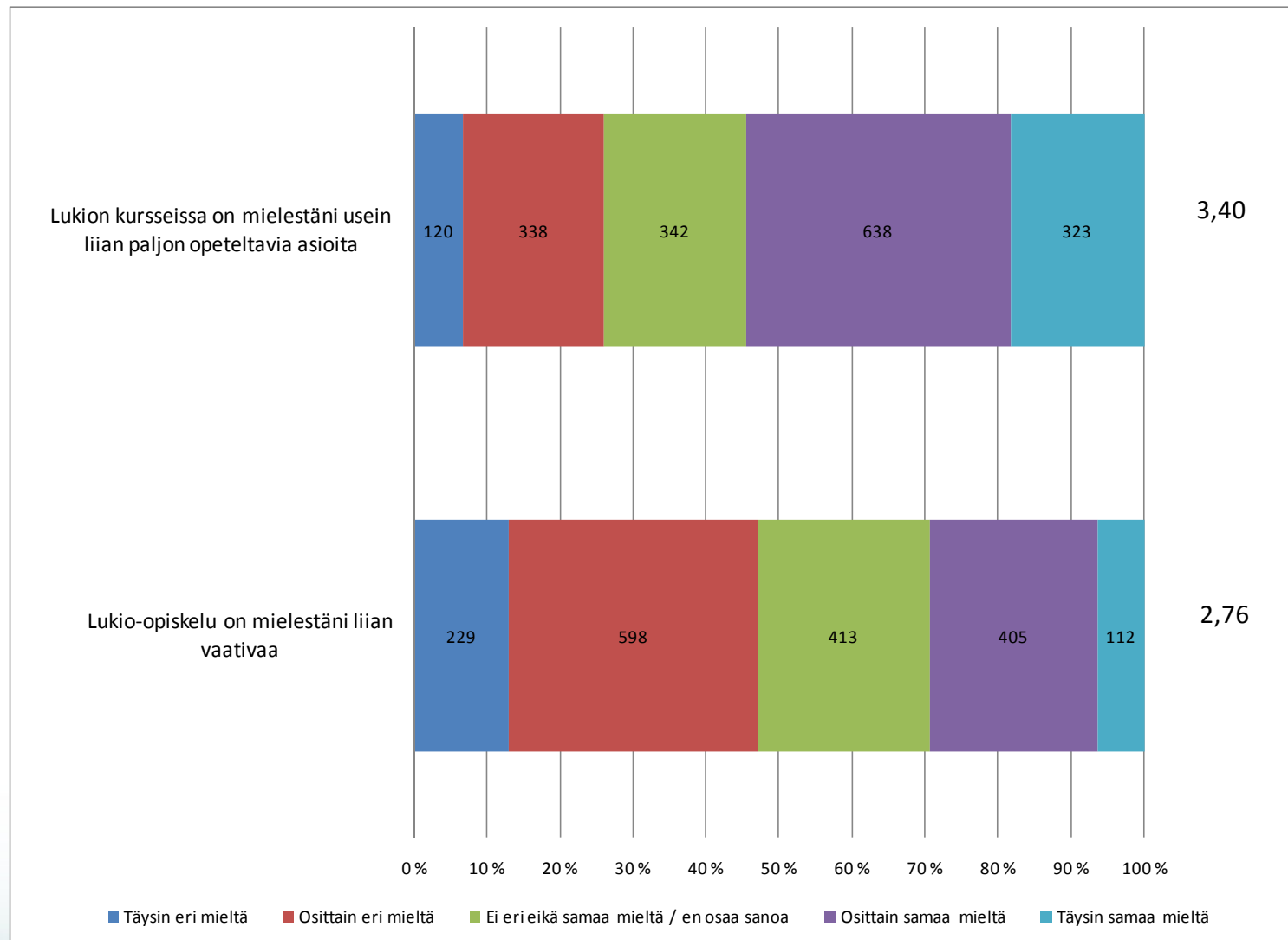
Mielipidekysymykset

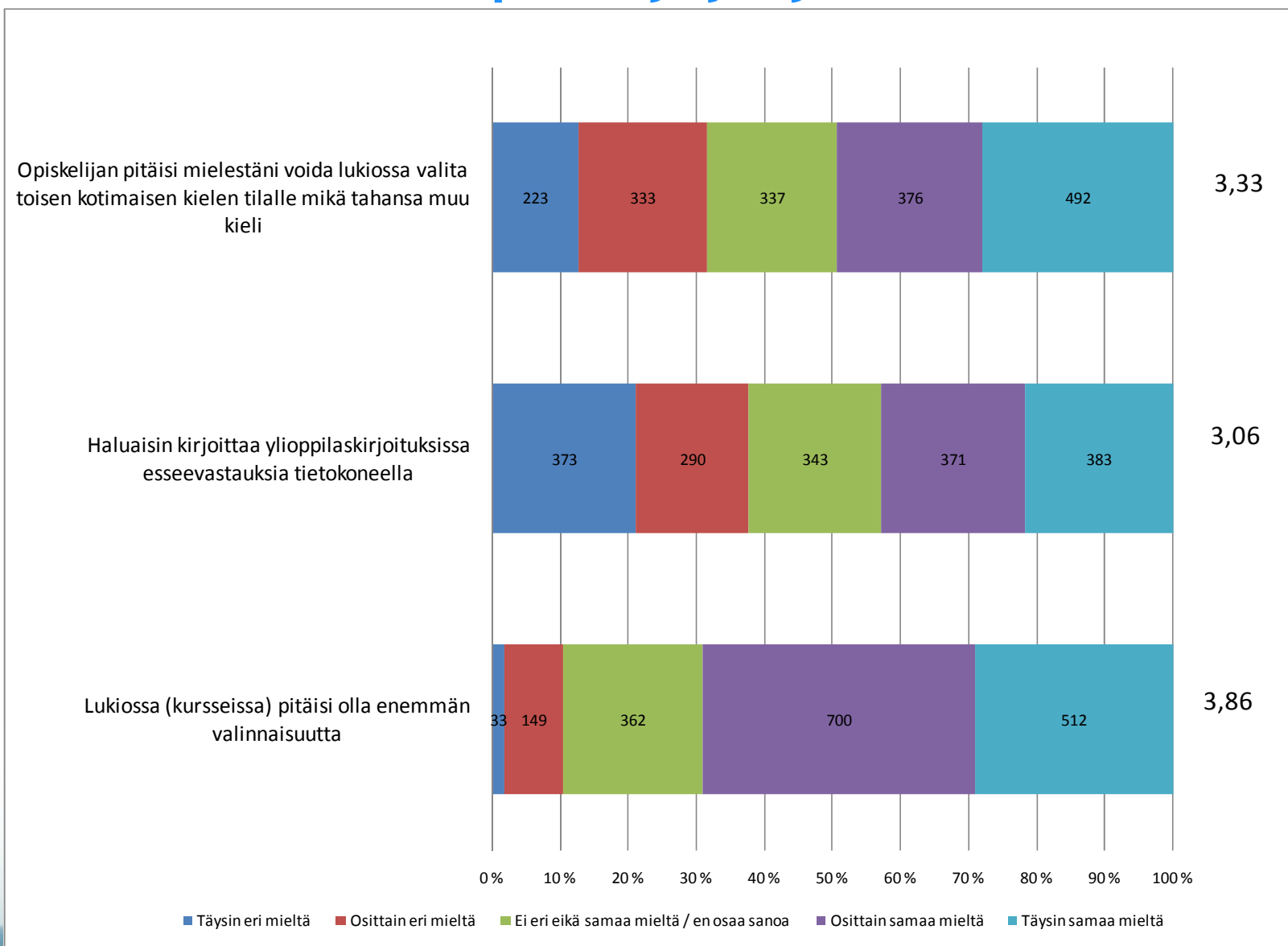
Mielipidekysymykset

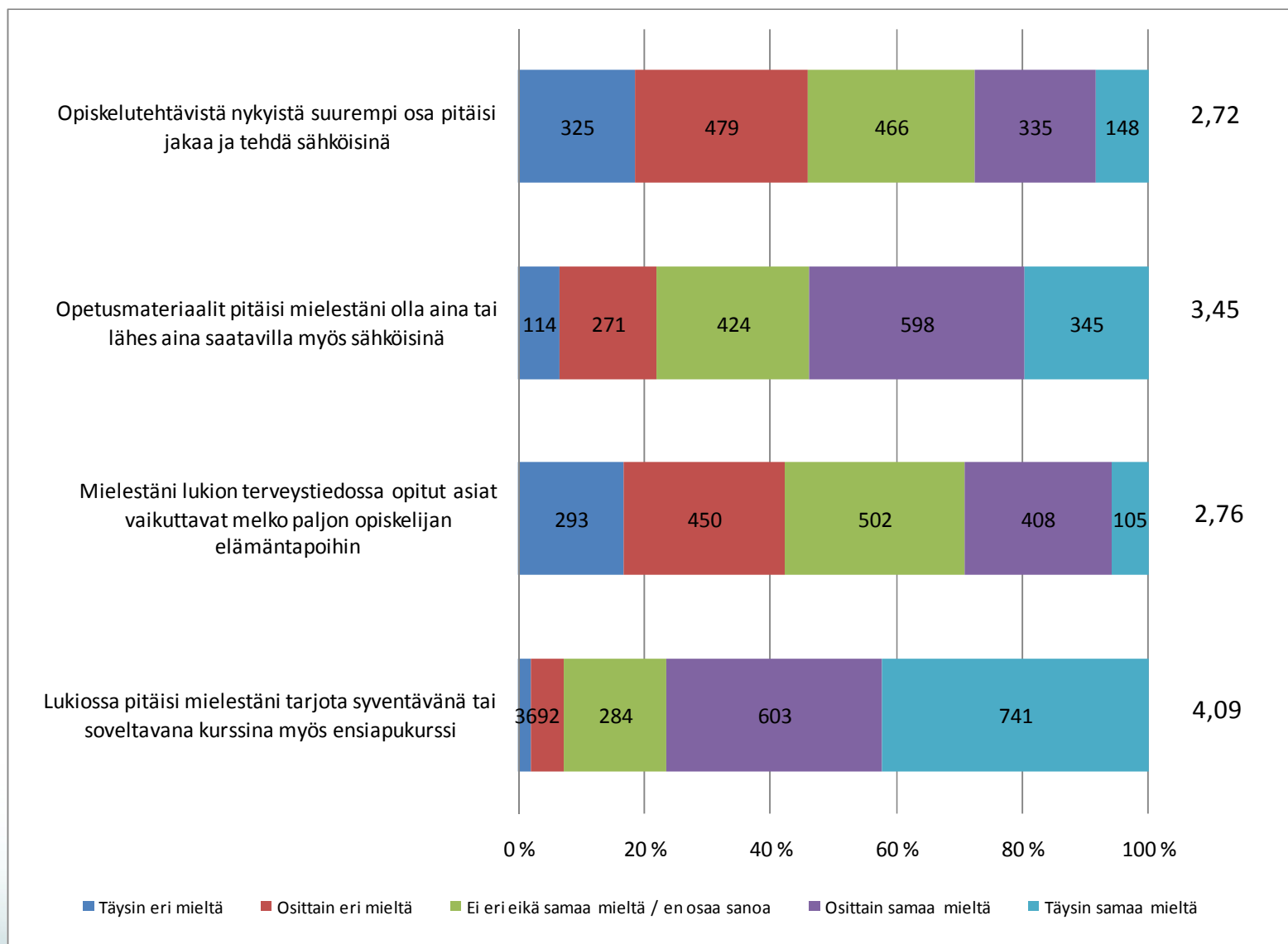
Mielipidekysymykset

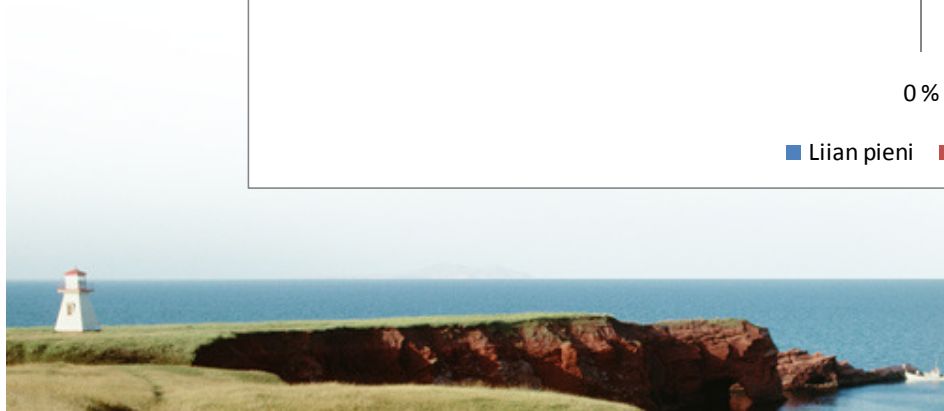
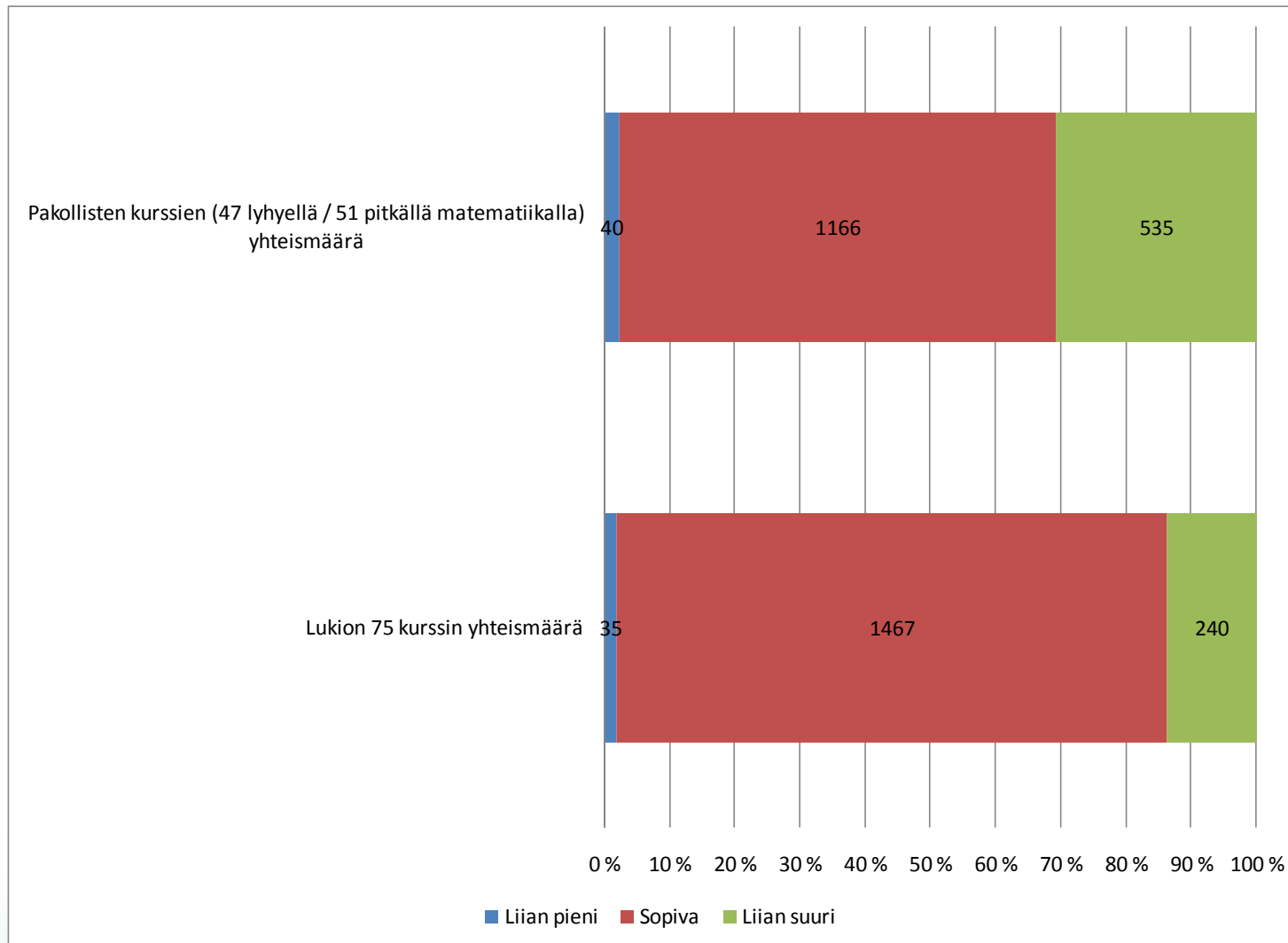
Mielipidekysymykset

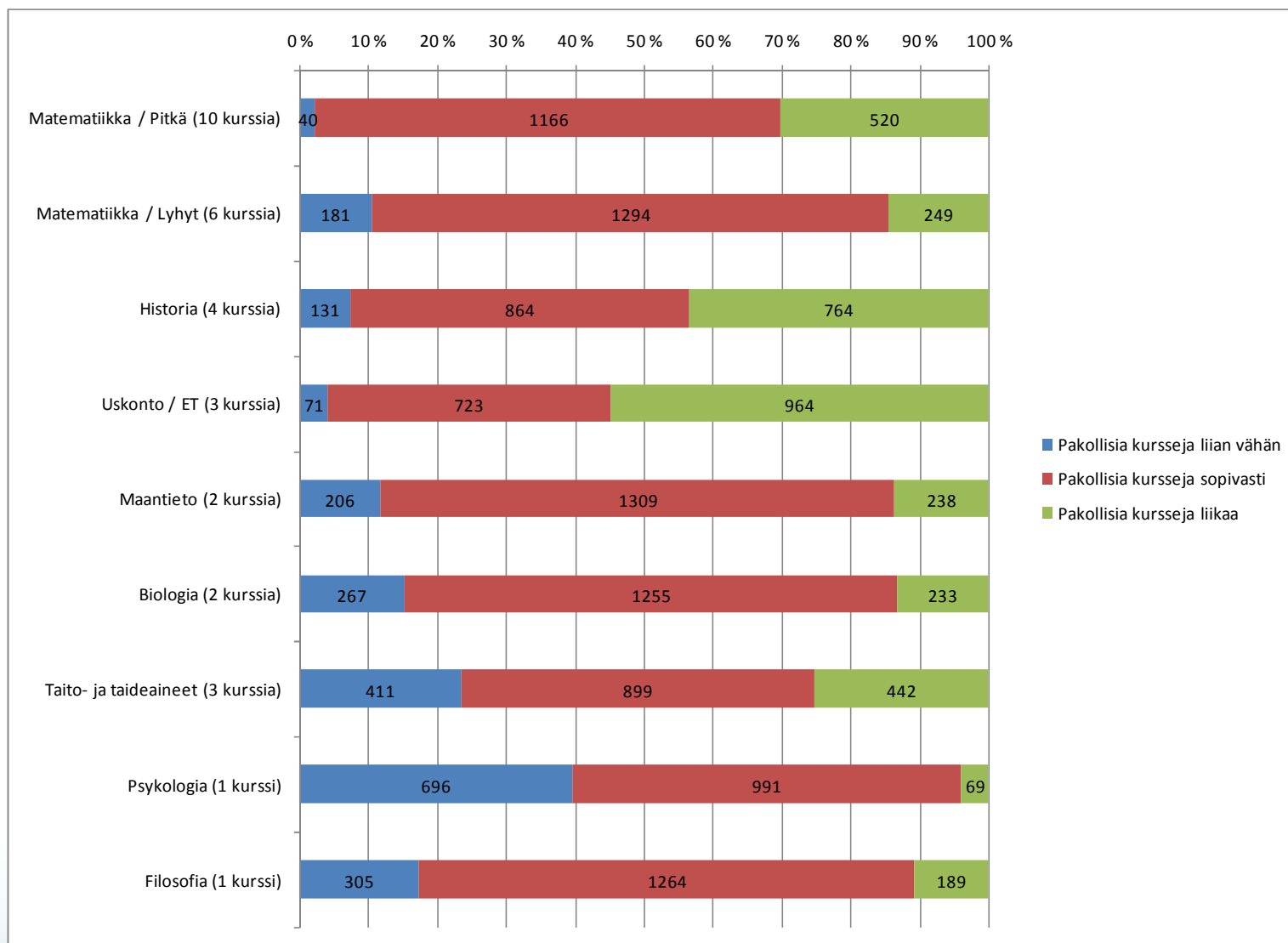
Mielipidekysymykset

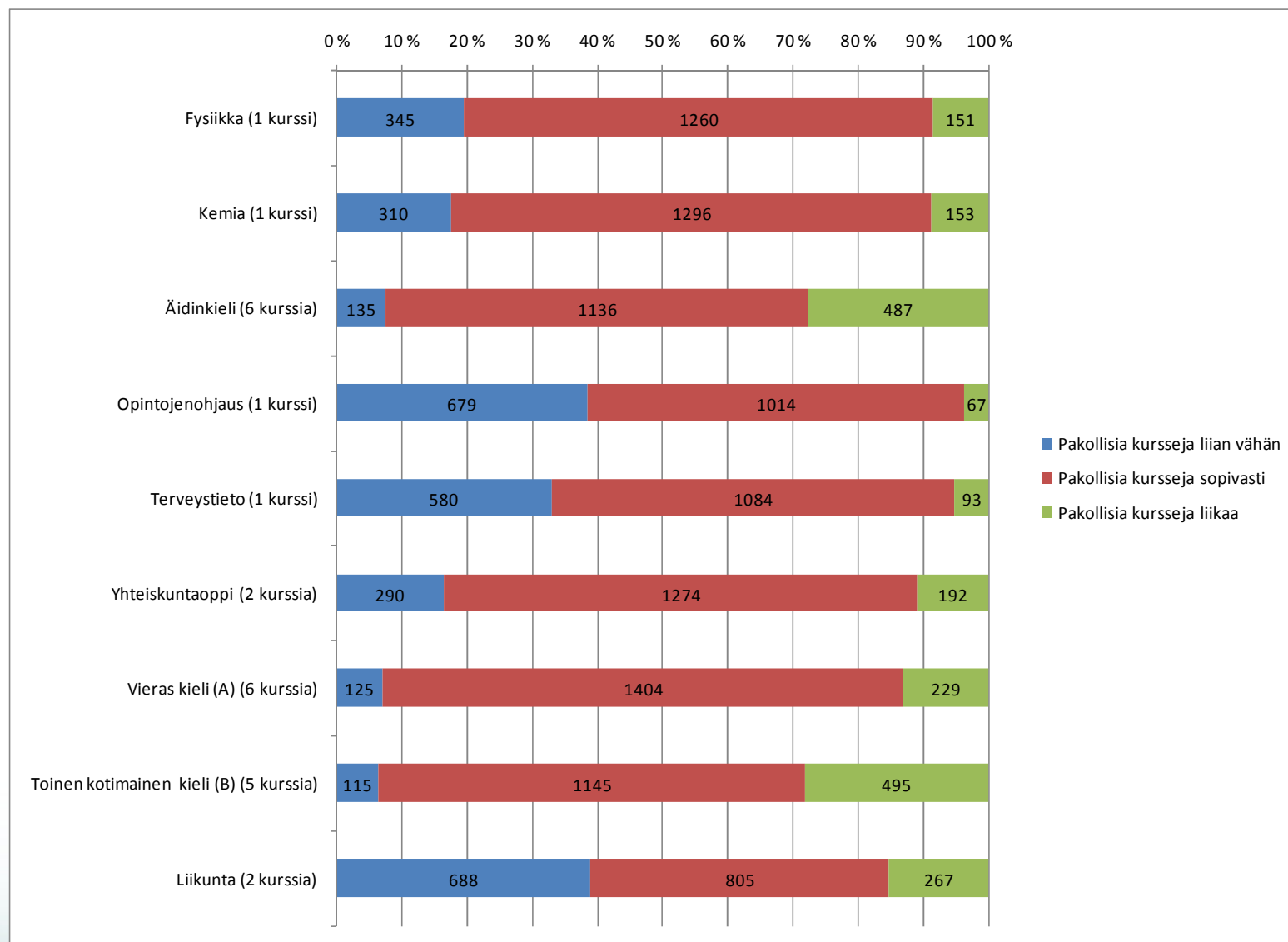
Mitä mieltä olet lukion kurssien määrästä?

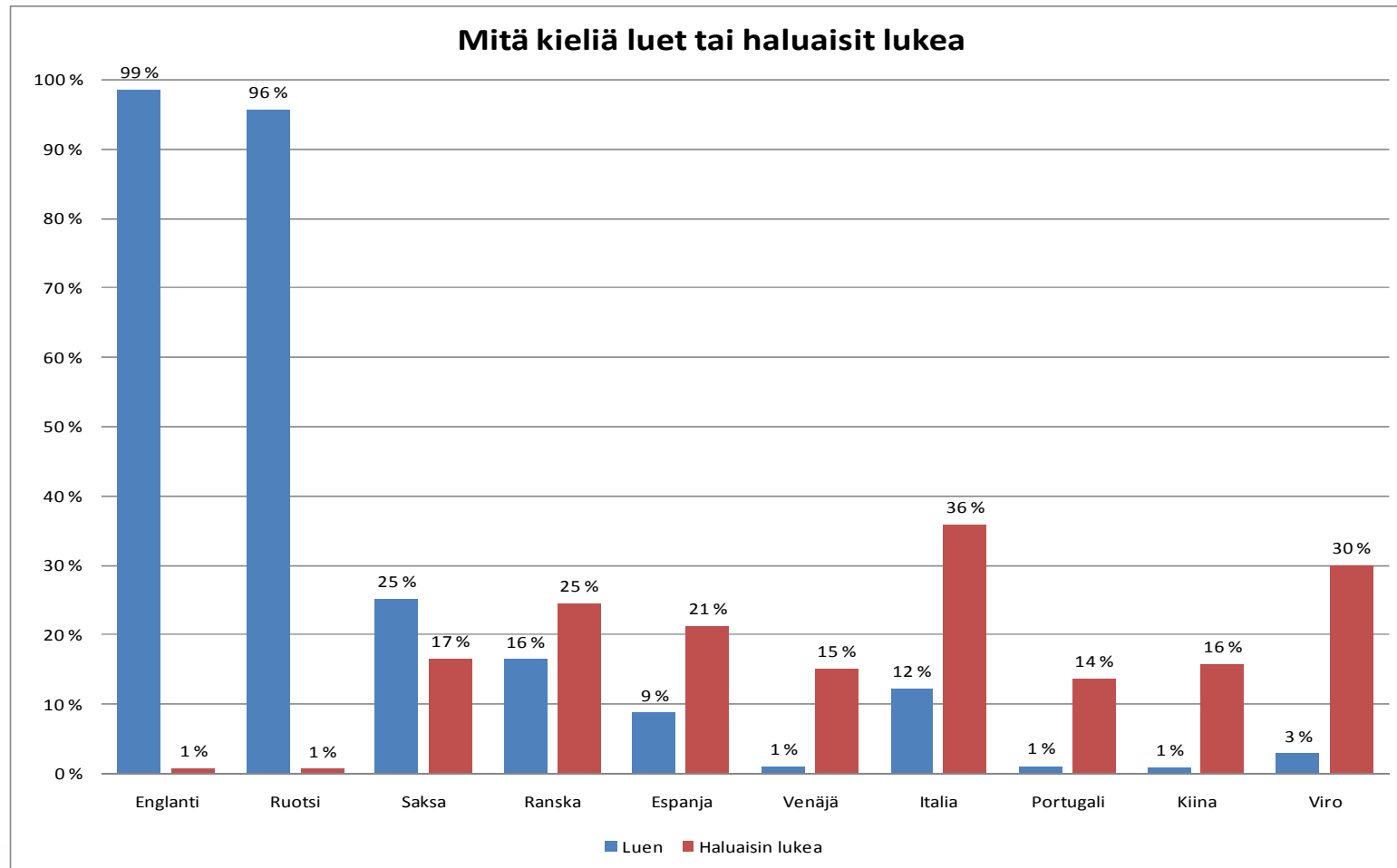
Mitä mieltä olet eri aineiden pakollisten kurssien määrästä?

Mitä mieltä olet eri aineiden pakollisten kurssien määrästä?

Kieliopinnot

- Useimmin mainittuja muita kieliä olivat japani ja latina

Lukion merkitys

- Lukiolaisista valtaosalle ajatukset lukion merkityksestä liittyivät yleissivistyksen karttumiseen (n. 35% mainitsi) ja jatko-opintomahdollisuuksiin (n. 46%). Tulevan työelämän kannalta (30%) lukion merkitystä arvioidaan varsin yleisellä tasolla, useimmin jatko-opintoihin liittyen.
- Ystävät ja yleisesti sosiaalisten taitojen kehittyminen myös esillä (10%).
- Lisääaikaa omien valintojen tekemiseen ja vaihtoehtojen pohtimiseen (8%)
- Yksittäisistä aineista useimmin mainittiin kielet ja parantunut kielitaito (4%)
- Korkeakouluopiskelijat arvioivat jälkikäteen kielitaidon merkityksen paljon useammin keskeiseksi (12%). Yliopisto-opiskelijoilla painottuvat jatko-opintomahdollisuudet (50%) ja sosiaaliset suhteet (17%), ammattikorkeakouluopiskelijoilla jonkin verran enemmän lisääika omien valintojen tekemiseen (12%).

Yhteenveto

- Viihtyvyys ja lukion ilmapiiri nousevat avoimessa haastattelussa yksimielisimmin lukiolaisten mielestä merkittäväksi lukiossa. Lukion tehtävistä kyselyssä selvästi tärkeimpänä erottuu kelpoisuuden hankkiminen jatko-opintoihin.
- Lukiolaiset ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa opetukseen sekä koulunsa ilmapiiriin.
- Lukioaikana jokapäiväiseen toimintaan liittyvät konkreettiset puitteet ovat erittäin tärkeitä opiskelijoille, eikä niitä voi pidemmän aikavälin usein epäselvemmillä tavoitteilla sivuuttaa. Osallistuminen on olennaisen tärkeää merkityksen kokemiseksi.
- Lukion luokattomuutta koskevat ajatukset ovat suurimmalta osin positiivisia. Positiivisina erottuvat erityisesti omia valintoja ja vastuuta sekä vaikutusmahdollisuuksia koskevat asiat. Luokattoman lukion negatiivisia puolia kysyttäessä suurin osa palautteesta koskee hajanaista ja liiaksi vaihtuvaa sosiaalista ympäristöä. Osa toisaalta pitää myös luokattoman lukion tarjoamia sosiaalisia mahdollisuuksia ja vaihtuvia ryhmiä erittäin hyvinä.

Yhteenveto

- Henkilökohtaista ohjausta toivotaan muttei aina koeta olevan saatavilla. Osalla osallistujista ohjauksen tarve on ollut liian yleisellä tasolla, että pyrkisi aktiivisesti ohjausta hakemaan. Korkeakouluopiskelijat kuitenkin lukion käytyään varsin yleisesti katsovat, että lukioaikana olisi tullut olla merkittävästi enemmän ohjausta.
- Lukiolaisille sointuvampi käsite tällä hetkellä tuntuu liittyvän tulevaisuuteen suuntautuvaan valmennukseen ja valmentautumiseen lukioaikana
- Lukiolaiset tahtovat erityisesti mahdollisuuksia ja joustavia käytäntöjä joista valita omimmat. Tämä pätee niin ohjaukseen, kurssitarjontaan ja työelämäasioihin kuin verkko-opintoihin, vapaa-ajan toimintaan ja kansainvälisyyskysymyksiin. Haasteena tällöin on riittävän tiedon saaminen myös muista kuin juuri kulloinkin ajankohtaisista valintamahdollisuuksista.

Yhteenveto

- Noin kolmasosa lukiolaisista katsoo, että pakollisten kurssien yhteismäärä on liian suuri. Noin 2% pitää määrää liian pienenä. Koko lukion 75 kurssin yhteismäärää (sisältäen valinnaiset) pitää liian suurena vain 14% vastaajista. Noin 70% on jossain määrin tai täysin samaa mieltä siitä, että yleisesti ottaen valinnaisuutta lukiossa tulisi lisätä.
- Erityisesti uskonnon/ET:n (55%), historian (43%), pitkän matematiikan (30%), äidinkielen (28%) ja toisen kotimaisen kielen (28%) sekä taito- ja taideaineiden (25%) pakollisia kursseja katsotaan olevan liikaa.
- Taito- ja taideaineissa toisaalta myös merkittävä osa vastaajista (23%) pitää pakollisten kurssien määrää liian pienenä.
- Liian vähäisenä pakollisten kurssien määrää pidetään erityisesti psykologiassa (40%), opintojenohjauksessa (39%), liikunnassa (39%) sekä terveystiedossa (33%)

Yhteenveto

- Lukioiden ja ammattikoulujen yhdistämisestä niin, että kaikilla olisi pakollisina sekä lukio- että ammattiopintoja on jossain määrin tai täysin eri mieltä runsaat 60%. Noin viidesosa on jossain määrin tai täysin samaa mieltä siitä, että näin tulisi toimia.
- Konkretian ja käytännön toiminnan tarve näkyy monissa kehittämiskysymyksissä; abstraktilla tasolla verkko-opintoja, kansainvälisyyteen liittyvää toimintaa, työelämlähtöisyyttä ym. toivotaan usein lisättäväksi, mutta käytännön keinoista ei ole selvää yksimielisyyttä. Omakohtainen ja osallistuva tapa toimia herättää kiinnostusta, kunhan kyse on mahdollisuuksien lisäämisestä. Lisää pakollisia sisältöjä ei usein haluta.

Lisätietoja

- Suomen Lukiolaisten Liitto ry
 - Puheenjohtaja Ville Virtanen
 - puh. 045 1296 812
 - ville.virtanen@lukio.fi
 - Edunvalvonta-asiamies Ari Mattila
 - puh. 045 1296 795
 - ari.mattila@lukio.fi
- Fountain Park Oy
 - Erityisasiantuntija Janne Jauhiainen
 - puh. 050 321 7977
 - janne.jauhiainen@fountainpark.fi